

NUORTEN TOIMITUS- JA MEDIARYHMIEN TIEDONHANKINTA

Anni Salonen

Tampereen yliopisto
Informaatiotieteiden yksikkö
Informaatiotutkimus ja interak-
tiivinen media
Pro gradu -tutkielma
Marraskuu 2015

Tässä tutkielmassa tarkastellaan, millaista tiedonhankintaa sisältyy mediasisältöjen tuottamiseen nuorten toimitus- ja mediaryhmissä. Toimitus- ja mediaryhmät ovat nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen osana järjestettyä harrastustoimintaa, jossa nuoret tuottavat ja julkaisevat mediasisältöjä kuten videoita ja artikkeleita heitä itseään kiinnostavista aiheista. Ryhmien tiedonhankintaa lähestyttiin tutkimuksessa tiedontarpeiden, tiedonlähteiden, tiedonhankinnan rajoitusten sekä työskentelystä annettujen arvioiden kautta. Tavoitteena oli selvittää, millaista tiedonhankintaa toimitus- ja mediaryhmien muodostamisessa sosiaalisissa konteksteissa toteutetaan.

Nuorten toimitus- ja mediaryhmien toimintaa tarkasteltiin tiedonhankintatutkimuksen käsitteitä hyödyntäen. Tutkimus kuuluu nuorten arkielämän tietokäytäntöjen tutkimuksen piiriin, jonka alueelta keskeisimpänä taustalla vaikuttavana jäsenyyksenä toimi nuorten tiedon tuottamista kuvaava malli (Koh 2013). Lisäksi nuorten toimitus- ja mediaryhmien tiedonhankintaa verrattiin ammattilaisoimittajien tiedonhankintaa kuvaavaan jäsenyykseen. (Attfield & Dowell 2003).

Tutkimusaineisto kerättiin ryhmähaastatteluilla kahdesta nuorten toimitus- ja mediaryhmästä keväällä 2015. Haastatteluihin osallistui yhteensä kymmenen 14–24-vuotiasta nuorta. Ryhmähaastatteluissa nuoria pyydettiin keskustelemaan heidän viime aikoinaan ryhmässä tai itsenäisesti tuottamistaan mediasisällöistä ja niiden tekemisestä suunnittelu-, tiedonkeruu- ja koostamisvaiheissa. Haastatteluaineisto analysoitiin laadullisen sisällönanalyysin menetelmin.

Aineiston analyysissä havaitut nuorten tiedontarpeet liittyivät työskentelyn aikatauluun, haastattelukysymysten suunnitteluun, videokuvaamiseen ja välineiden käyttöön, jutun aiheeseen ja näkökulmaan sekä sisällön koostamiseen. Ryhmät keräsivät aineistoa videoita ja artikkeleita varten pääasiassa ulkopuolisia henkilöitä haastatteleamalla. Muina tiedonlähteinä nuoret hyödynsivät eniten toisia ryhmän jäseniä sekä omaa aiempaa tietämystään. Tiedonhankintaan vaikuttivat tuotettuun mediasisältöön liittyvät sekä ulkoiset ja sisäiset rajoitukset.

Tutkimustulosten pohjalta löydettiin neljä nuorten toimitus- ja mediaryhmien tiedonhankintaa erityisen hyvin kuvaavaa piirrettä: 1) Ryhmät toimivat vertaisoppimisen ympäristöinä, joissa nuoret jakavat tietoa keskenään ja saavat toisiltaan ideoita, ohjeita ja palautetta. 2) Ryhmät toimivat omatoimisesti siten, että nuorilla on mahdollisuus valita itse työskentelytapansa ja tuottamiensa sisältöjen aiheet. 3) Nuoret kartuttavat ryhmässä työskennellessään kokemustaan ja tietämystään, joka toimii tiedonlähteenä tulevassa tiedonhankinnassa. 4) Tiedonhankintaan ja sen systemaattisuuteen vaikuttavat lukuisat kontekstitekijät, kuten tapahtumien ennakoimattomat aikataulut.

Tutkimus täydentää aukkoja, joita on etenkin nuorten arkielämän tiedonhankintaa koskevan tutkimustiedon kohdalla. Toimitus- ja mediaryhmät tarjoavat yhden esimerkin arkielämän kontekstista, jossa nuoret sekä hankkivat että tuottavat aktiivisesti tietoa vapaa-aikanaan toimimatta opiskelijan roolissa kouluympäristössä.

Asiasanat: tiedonhankinta, tietokäytännöt, nuoret, nuorisotyö, toimitustyö

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	1
2	KESKEISET KÄSITTEET.....	3
2.1	Nuorten toimitus- ja mediaryhmät.....	3
2.2	Tiedonhankintatutkimuksen keskeisiä käsitteitä	4
2.2.1	Tiedontarve, tiedonhankinta ja tiedonkäyttö	5
2.2.2	Ammatillisen ja arkielämän tiedon hankinta.....	6
2.2.3	Informaatiokäyttäytyminen ja tietokäytännöt	7
3	AIKAISEMPI TUTKIMUS.....	9
3.1	Nuorten tietokäytännöt	9
3.1.1	Nuorten arkielämän tietokäytännöt	11
3.1.2	Nuorten tiedon tuottaminen digitaalisessa ympäristössä	13
3.2	Toimittajien ammatilliset tietokäytännöt.....	16
3.3	Yhteiskunnallinen vaikuttaminen nuorten toimitus- ja mediaryhmissä	19
3.4	Yhteenvedo aikaisemmasta tutkimuksesta.....	21
4	EMPIIRISEN TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	24
4.1	Tutkimusaineiston keruu ryhmähaastatteluilla.....	24
4.1.1	Mediaryhmän haastattelu	26
4.1.2	Toimitusryhmän haastattelu	27
4.2	Tutkimusaineiston sisällönanalyysi.....	28
5	TUTKIMUSTULOKSET	32
5.1	Mediaryhmän tiedonhankinta.....	32
5.1.1	Tiedontarpeet.....	33
5.1.2	Tiedonlähteet.....	36
5.1.3	Tiedonhankinnan rajoitukset.....	41
5.1.4	Toiminnan arviointi.....	46
5.1.5	Yhteenvedo mediaryhmän tiedonhankinnasta	47
5.2	Toimitusryhmän tiedonhankinta.....	49
5.2.1	Tiedontarpeet.....	50
5.2.2	Tiedonlähteet.....	52
5.2.3	Tiedonhankinnan rajoitukset.....	56
5.2.4	Toiminnan arviointi.....	61
5.2.5	Yhteenvedo toimitusryhmän tiedonhankinnasta	62
5.3	Mediaryhmän ja toimitusryhmän vertailu	64
5.3.1	Tiedontarpeet.....	65
5.3.2	Tiedonlähteet.....	66
5.3.3	Tiedonhankinnan rajoitukset.....	67
5.3.4	Toiminnan arviointi.....	67
5.4	Tutkimustulosten yhteenvedo	68
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	74
6.1	Vertailu nuorten tiedon tuottamiseen digitaalisessa ympäristössä	74
6.2	Vertailu sanomalehtitoimittajien tiedonhankintaan.....	76
6.3	Tutkimustulokset toimitus- ja mediaryhmien tavoitteiden kannalta	79
6.4	Arviointi, tulosten soveltaminen ja jatkotutkimusmahdollisuudet.....	81
	LÄHTEET	84
	LIITE 1: HAASTATTELURUNKO	87

1 JOHDANTO

Nuorten toimitus- ja mediaryhmät ovat ohjattua, kaikille nuorille avointa ja vapaaehtoista harrastustoimintaa, jota toteutetaan osana nuorisolaissa säädettyjä nuorten tieto- ja neuvontapalveluja. Eri puolilla Suomea kokoontuvien toimitus- ja mediaryhmien toimintaan osallistuvat nuoret tuottavat ja julkaisevat mediasisältöjä kuten videoita ja lehtiartikkeleita heitä itseään kiinnostavista aiheista. Nuorisotyön näkökulmasta ryhmien tavoitteena on toimia nuorten vertaistiedottamisen kanavana ja tukea osallistujien medialukutaidon ja itseilmaisun kehittymistä. (Lundvall ym. 2013, 6–8.) Nuorten osallistumista toimitus- ja mediaryhmien toimintaan motivoivat erilaiset asiat: osa nuorista on kiinnostunut esimerkiksi yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta tai luovasta itseilmaisusta median avulla, osa taas media-ammattillisen osaamisen kehittämisestä tai vaikkapa sosiaalisesta yhdessäolosta ryhmän kesken (Kotilainen & Rantala 2008, 107–109; Lundvall 2014, 62–69).

Aikaisemmissa nuorten toimitus- ja mediaryhmiä koskevissa tutkimuksissa on tarkasteltu, millaisia mahdollisuuksia tämäntyyppiset ryhmät tarjoavat nuorten yhteiskunnalliselle vaikuttamiselle ja mediakasvatukselle (Kotilainen & Rantala 2008; Lundvall 2014; Heino 2015). Käsilläoleva tutkimus sen sijaan lähestyy toimitus- ja mediaryhmiä uudeltaisesta näkökulmasta eli tiedonhankintatutkimuksen käsitteiden ja teorioiden kautta. Tiedonhankintatutkimus tarkastelee tiedontarpeita, tiedonhankintaa ja tiedonkäyttöä osana ihmisten jokapäiväistä elämää (Haasio & Savolainen 2004, 9). Tutkimuksessani pyrin tiedonhankintatutkimuksen käsitteitä ja malleja hyödyntäen selvittämään, millaista tiedonhankintaa sisältyy nuorten toimitus- ja mediaryhmissä tehtävään mediasisältöjen tuottamiseen.

Nuorten tiedonhankintaa ja siihen liittyviä käytäntöjä on tutkittu 1980-luvulta saakka. Aluksi tutkimus keskittyi uuden teknologian kuten elektronisten tietokantojen käyttöön. 1990-luvulta alkaen keskeisin huomio kohdistui nuorten tiedonhankinnan tapojen ja kognitiivisten prosessien mallintamiseen. (Chelton & Cool 2004, viii–ix.) Tiedonhankintatutkimuksessa nuoret ovat tavallisesti esiintyneet opiskelijoiden roolissa ja heidän tiedonhankintaansa on tarkasteltu yksilöllisenä kokonaisuutena taitoja ja taitojen puutteita. Tämän vuoksi nuorten koulun ulkopuolista, vapaa-ajan ongelmiin ja harrastuksiin liittyvää tiedonhankintaa koskeva tutkimus on jäänyt vähäiseksi. Lisää tutkimustietoa kaivataan etenkin nuorten koulun ulkopuolista tiedonhankintaa ympäröivistä sosiaalisista konteksteista, tiedonhankinnassa kohdatuista esteistä, uusien teknologioiden vaikutuksesta

tiedonhankintaan sekä nuorten roolista aktiivisina tiedon tuottajina. Näitä aiheita koskevaa tutkimustietoa pidetään välttämättömänä, jotta nuorille suunnattua opetusta ja kirjastopalveluja pystyttäisiin kehittämään entistä paremmin heidän tarpeitaan vastaaviksi. (Bernier 2007, xiv–xix; Koh 2011, 1–2; YALSA 2011, 11.)

Nuorten toimitus- ja mediaryhmät ovat yksi esimerkki sosiaalisista konteksteista, joiden puitteissa nuoret toteuttavat tiedonhankintaa arkielämässään koulujen ja kirjastojen tarjoaman opetuksen ulkopuolella. Mediasisältöjen tuottamista varten tehtävää tiedonhankintaa tutkiessa voidaan kiinnittää huomiota esimerkiksi siihen, mitä kysymyksiä videoiden tai artikkeleiden tuottamisen aikana herää, millaisia tiedonlähteitä nuoret hyödyntävät ja millaiset asiat rajoittavat juttujen tekemistä ja tiedonhankintaa. Näihin kysymyksiin vastaamalla pyrin paikkaamaan aukkoa, joka aiemmassa tutkimuksessa on nuorten vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyvän tiedonhankinnan kohdalla. Samalla tarkastelen nuorten toimitus- ja mediaryhmiä uudenlaisesta näkökulmasta hyödyntäen tiedonhankintatutkimuksen käsitteitä ja teoriaa. Tärkeimpänä taustateorian toimii nuorten tiedon tuottamista koskeva malli (Koh 2013), mutta nuorten toimitus- ja mediaryhmien tiedonhankintaa on mahdollista verrata myös ammattilaistoimittajien tiedonhankinnan tapoihin (Attfield & Dowell 2003).

Tutkimus jakautuu kuuteen lukuun. Johdannon jälkeen luvussa kaksi määritellään tutkimuksen kannalta keskeisimmät käsitteet. Luvussa kolme puolestaan tarkastellaan aikaisempaa tutkimusta, joka liittyy johonkin tämän tutkimuksen aihepiireistä: nuorten tietokäytäntöihin, toimittajien ammatillisiin tietokäytäntöihin tai nuorten toimitus- ja mediaryhmiin. Luvussa neljä määritellään tutkimusongelmat ja kuvataan empiirisen tutkimuksen toteuttamista ja valittuja tutkimusmenetelmiä. Luvussa viisi esitetään tutkimusaineiston analyysi ja sen pohjalta saadut tutkimustulokset. Luku kuusi päättää tutkielman tulosten ja aikaisemman tutkimustiedon vertailuun sekä niiden pohjalta koottuihin johtopäätöksiin.

2 KESKEISET KÄSITTEET

Aluksi käsittelen tarkemmin tutkimuksen aiheen kannalta keskeisiä, johdannossa jo lyhyesti esitellyjä nuorten toimitus- ja mediaryhmien toimintatapoja ja tavoitteita. Tämän jälkeen siirryn tarkastelemaan tiedonhankintatutkimusta ja sen keskeisimpiä käsitteitä, jotka muodostavat tälle tutkimukselle teoreettisen viitekehyksen.

2.1 Nuorten toimitus- ja mediaryhmät

Suomen nuorisolaissa (27.1.2006/72) nuorilla tarkoitetaan kaikkia alle 29-vuotiaita alaikärajaa määrittelemättä. Nuorisolaki velvoittaa nuorisotyön ja -politiikan toteuttamista ja kehittämistä, josta vastaavat kunnat, nuorisoyhdistykset ja muut nuorisotyötä tekevät järjestöt. Tavoitteena on tukea ja edistää nuorten kasvua ja itsenäistymistä, aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistamista. Yksi osa näitä tavoitteita toteuttavaa nuorisotyötä ja -politiikkaa ovat nuorten tieto- ja neuvontapalvelut, joiden puitteissa myös nuorten toimitus- ja mediaryhmien toiminta tapahtuu.

Tietoa nuorten toimitus- ja mediaryhmien perustamisesta ja kehittämisestä tarjoaa nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus Koordinaatin julkaisema opas *Me tehdään mediaa: Ideoita ja käytänteitä nuorten toimituksiin nuorten tieto- ja neuvontatyössä* (Lundvall, Linna, Fedotoff & Pietilä, 2013), jonka sisältö on koottu nuorten toimitusryhmien ohjaajien kokemusten ja kommenttien pohjalta. *Nuorten toimitukset* määrittellään oppaassa nuorten tieto- ja neuvontatyön toimintamuodoksi, jossa medioita pyritään hyödyntämään vertaistiedottamisen ja kansalaisaktiivisuuden välineinä. Toimituksissa nuoret kokoontuvat tuottamaan yhdessä mediasisältöjä, kuten painettuja ja verkkolehtiä tai televisio- ja radio-ohjelmia. Median tekemisen lisäksi toimintaan kuuluvat myös sosiaalinen vahvistaminen, itseilmaisun kehittäminen sekä nuorten mielipiteiden ja kokemusten saaminen kuuluville toimitusryhmien ohjaajien opastamina ja tukemina. Toiminnan taustalla on mediakasvatuksellinen ote, jonka avulla pyritään edistämään nuorten medialukutaitoa eli taitoja tulkita mediaa ja ilmaista itseään median avulla. *Vertaistiedottamisella*, jonka välineinä nuorten toimitusryhmät toimivat, tarkoitetaan mediasisältöjen tuottamista vertaiselta toiselle: toimituksissa sekä sisältöjen tuottajat että niiden vastaanottajat ovat nuoria. Näin nuoret toimivat itse asiantuntijoina heitä kiinnostavien aiheiden suhteen ja keräävät niistä tietoa, joiden pohjalta he tuottavat mediasisältöjä. Ohjaajat puolestaan huolehtivat tuotettujen sisältöjen saatavuudesta toisille nuorille. Toimistusten tavoitteeksi ei määritellä ammattimaista mediasisältöjen tuotantoa vaan tarkoitus on, että sisällöt on tuotettu nuorten ehdoilla ja nuorten omasta näkökulmasta. (Lundvall ym. 2013, 6–8.)

Nuorten toimitukset voidaan nähdä historiallisesti jatkumona erilaisille video- ja lehtipajoille sekä nuorten radio- ja televisiotuotannoille. Nykyisistä Suomessa toimivista nuorten toimitus- ja media-ryhmistä ensimmäiset on perustettu 2000-luvun alussa. Kansainvälisestä näkökulmasta tarkasteltuna suomalaiset nuorten toimitukset ovat olleet poikkeuksellisia sen suhteen, että niiden tavoitteena ei ole ollut työharjoittelu ja media-alan ammattilaiseksi valmentautuminen, vaan niiden toimintaan osallistuminen on kaikille nuorille avointa ja vapaaehtoista harrastustoimintaa. Toimintatapoja on kuitenkin omaksuttu ammatillisilta toimituksilta ja osa ryhmistä tekee yhteistyötä paikallisten tai valtakunnallisten medioiden kanssa. Nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen lisäksi joitain nuorten toimitusryhmiä on perustettu myös esimerkiksi sanomalehtien toimituksiin. Toimitusryhmien kokonaismäärää on vaikea arvioida täsmällisesti, sillä uusia ryhmiä perustetaan säännöllisesti samalla kun osa vanhemmista ryhmistä muuttuu vähemmän aktiivisiksi. *Me tehdään mediaa* -oppaassa esimerkkejä nuorten toimitusryhmistä vuodelta 2013 on mainittu 14 kappaletta. (Lundvall ym. 2013, 10; 12; 16–17.)

Nuorten toimituksilla on monenlaisia toimintatapoja ja -muotoja. Osa kokoontuu säännöllisesti kasvatusten tapaamisiin, joissa keskustelua nuorten joukosta valittu päätoimittaja, toiset taas tuottavat sisältöjä itsenäisesti verkon välityksellä. Toimitustyöhön osallistuvien nuorten kiinnostuksen kohteet ohjaavat toimintaa: jos nuori ei ole kiinnostunut lehtiartikkeleiden kirjoittamisesta tai toimittajan työstä, hän voi toimia esimerkiksi videokuvaajana tai kuvittajana. (Lundvall ym. 2013, 14; 28.)

Vaikka *Me tehdään mediaa* -oppaassa edellä kuvattuja ryhmiä kutsutaan juuri nuorten toimituksiksi, vastaavaa toimintaa tekevät ryhmät saattavat käyttää itsestään myös lukuisia muita nimityksiä, kuten nuorten mediatoimitus, toimitusryhmä, mediaryhmä tai mediakerho. Tässä tutkimuksessa olen valinnut yleisnimitykseksi *nuorten toimitus- ja mediaryhmät*, jolla viitataan kaikkiin nuorista koostuviin ryhmiin, jotka tuottavat mediasisältöjä vapaaehtoisena harrastustoimintana nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden tarjoamissa puitteissa.

2.2 Tiedonhankintatutkimuksen keskeisiä käsitteitä

Tiedonhankintatutkimus tarkastelee tiedontarpeita, tiedonhankintaa ja tiedonkäyttöä osana jokapäiväistä elämää. Se on erityisesti informaatiotutkimuksen ydinaluetta, vaikka tiedonhankintatutkimusta tehdään myös muilla tieteenaloilla. Usein tiedonhankintatutkimus keskittyy tutkimaan erityisesti tiedonlähteiden ja -kanavien hyödyntämistä ja tiedonhankkijoiden lähdepreferenssejä.

(Haasio & Savolainen 2004, 9–11.) Seuraavaksi tarkastelen tämän tutkimuksen aihealueen kannalta keskeisimpiä tiedonhankintatutkimuksen käsitteitä.

2.2.1 Tiedontarve, tiedonhankinta ja tiedonkäyttö

Arkikielessä sanoja data, informaatio, tieto ja tietämys saatetaan käyttää toistensa synonyymeina, mutta tutkimuksessa nämä käsitteet tarkoittavat eri asioita. Eri tieteenaloilla eri käsitteitä käytetään eri merkityksissä, eikä niiden yksiselitteinen määrittely ole helppoa. Tiedonhankintatutkimuksen näkökulmasta tilannetta pyritään selkeyttämään hyödyntämällä käsitettä *arvoketju* (*value chain of information*), jonka mukaan data jalostuu informaatioksi ja informaatio edelleen tiedoksi ja tietämykseksi. *Data* määritellään kanavaan syötetyksi viestiksi, kuten tietokoneeseen syötettäviksi merkkijonoiksi, joka toimii informaation raaka-aineena. Se on mahdollista ymmärtää myös irralliseksi faktoiksi, joista muodostetaan informaatiota välittämistä varten. *Informaatio* on puolestaan hyvin moniselitteinen käsite, jolla tarkoitetaan kaikkea kommunikoimalla annettua tai vastaanotettua dataa, faktoja ja ideoita. *Tieto* (*knowledge*) jalostuu informaatiosta, kun vastaanottaja tulkitsee saamaansa informaatiota ja antaa sille merkityksiä, jolloin informaatio myös muokkaa hänen käsitystään maailmasta. Tieto ja sen synonyymi tietämys tarkoittavat yksilön ymmärrystä itsestään ja ympäröivästä maailmasta. *Tiedonlähteellä* (*information source*) puolestaan tarkoitetaan yleisesti informaatiosisällön kantajana toimivaa dokumenttia tai henkilöä. (Haasio & Savolainen 2004, 14–17.)

Tiedontarve (*information need*) on hankalasti hahmotettavissa oleva käsite, jota on tyydytty tutkimuksessa lähinnä tyypittelemään yleispiirteisesti. Tämän vuoksi tiedontarpeista ei ole mielekästä puhua abstraktissa mielessä, vaan ongelmanratkaisun yhteydessä, jolloin käsillä oleva ongelma tai tehtävä toimii tiedonhankinnan virittäjänä. Tiedontarpeilla voidaan myös tarkoittaa tietorakenteissa olevia aukkoja, jotka herättävät epävarmuuden tunteita. Käytännössä tiedontarve toimii myös tässä tutkimuksessa apukäsitteenä, joka viittaa kokoavasti eri tekijöihin, jotka saavat yksilön tai ryhmän ryhtymään tiedonhankintaan. (Haasio & Savolainen 2004, 27.)

Tiedonhankinta (*information seeking*) viittaa yleisellä tasolla tiedontarpeesta nousevaan toimintaan, jonka tavoitteena on tunnistaa relevantteja tiedonlähteitä, hakeutua näille lähteille ja valita käytettäväksi ne, joista nähdään olevan hyötyä tiedontarpeen tyydyttämisessä. Tiedonhankinta on toimintaa, joka palvelee tiettyä päämäärää, kuten ongelmanratkaisua, työtä, opiskelua tai harrastusta. Useimmiten tiedonhankinnaksi ymmärretään tavoitteellinen ja suunnitelmallinen tiedonhankinta, joka kohdistuu tiedonhankkijan ulkopuolisiin lähteisiin. Laajemmin ajatellen tiedonhankintaan voidaan kuitenkin sisällyttää myös tiedonhankkijan omien kokemusten hyödyntäminen sekä

sattumanvarainen tiedon saanti ilman aktiivista etsimistä. (Haasio & Savolainen 2004, 28.) Tässä tutkimuksessa tiedonhankinta käsitetään laajassa merkityksessään siten, että sekä tavoitteellinen ja systemaattinen toiminta että sattumanvarainen tiedon saanti nähdään tiedonhankintana, eikä tiedonhankkijan omaa kokemusta suljeta pois mahdollisena tiedonlähteenä.

Tiedonkäytöllä (information use) tarkoitetaan toimintaa, jossa tiedonhankkija arvioi tiedonlähteistä löytämänsä informaation relevanssia ja suhteuttaa löydöksensä aiempiin käsityksiinsä. Tämän toiminnan myötä vastaanotettu ja tulkittu informaatio voi muuttaa tiedonhankkijan käsityksiä ja mentaalisia malleja. Tätä muutosprosessia on kuitenkin tutkimuksen näkökulmasta vaikea kuvata. Tavallisesti joudutaan tyytymään tiedonhankkijoiden omiin muisteluihin ja kuvauksiin siitä, miten tiedonlähteitä hyödynnettiin eri tilanteissa. (Haasio & Savolainen 2004, 28.) Tämän tutkimuksen näkökulma rajautuu enemmän tiedonhankintaan ja sitä rajoittaviin tekijöihin, joten yksityiskohtaisia kuvauksia tiedonkäytöstä ei pyritä esittämään. Tiedonkäytön voidaan kuitenkin nähdä tarkoittavan yleisesti hankitun tiedon hyödyntämistä mediasisältöjen tuottamisessa nuorten toimitus- ja mediaryhmissä.

2.2.2 Ammatillisen ja arkielämän tiedon hankinta

Suurin osa tiedonhankintatutkimuksesta on kohdistunut *ammatillisen tiedon hankintaan*. Ammatillisen tiedon hankintaa tutkiessa huomio voidaan kiinnittää muun muassa siihen, millaisia tiedontarpeita eri työtehtävät tuottavat, millaisin kriteerein tiedonlähteitä valitaan ja miten työtehtävien kompleksisuus ja työprosessin eri vaiheet vaikuttavat tiedonhankintaan. Ammatillisen tiedon hankinnan lisäksi tutkimusta on tehty myös työelämän ja opiskelun ulkopuolisesta *arkielämän tiedonhankinnasta (everyday life information seeking, ELIS)*, johon sisältyy vapaa-ajan harrastusten ja ei-ammatillisen toiminnan kontekstissa tapahtuva tiedonhankinta. (Haasio & Savolainen 2004, 69; 106.)

Ammatillisen tiedon ja arkielämän tiedon hankinta eivät ole vastakkaisia termejä, vaan ne kietoutuvat toisiinsa: esimerkiksi vapaa-ajan harrastusta varten hankittu tieto voi palvella myös ammatillisen osaamisen kehittämistä (Haasio & Savolainen 2004, 108). Jenna Hartel (2003) on lähestynyt aihepiiriä käsittelemällä tutkimuksissaan tiedonhankintaa, jonka kontekstina on niin sanottu vakava harrastus, *serious leisure*. Hartel määrittelee sen systemaattiseksi vapaa-ajan toiminnaksi, joka on osallistujilleen niin kiinnostavaa, että he usein päätyvät uralle, jossa voivat hyödyntää hankkimiaan taitoja ja kokemuksia. Serious leisurein kolme muotoa ovat Hartelin mukaan amatööritoiminta, vapaaehtoistyö ja harrastukset. Omassa tutkimuksessaan hän on käsitellyt esimerkiksi ruoanlaittohar-

rastukseen liittyvää tiedonhankintaa. (Hartel 2003, 228; 232.) Serious leisuuden käsite on sovellettavissa myös nuorten media- ja toimitusryhmien toimintaan: vaikka kiinnostus media-alaa kohtaan ei olekaan niihin osallistumisen edellytys, ne voivat harrastuksena antaa esimerkiksi toimittajan työstä kiinnostuneelle nuorelle runsaasti myöhemmin ammatillisessa toiminnassa hyödynnettäviä tietoja ja kokemuksia.

Sekä ammatillisessa että arkielämän kontekstissa tapahtuva tiedonhankinta on niin monimutkainen ilmiö, ettei sitä voi jäsentää yhdellä yleisellä teorialla. Sen sijaan tutkimus on tuottanut lukuisia malleja, jotka kuvaavat tiedonhankintaa tietystä näkökulmasta. Osa malleista kuvaa yleisesti koko tiedonhankintaprosessia, osa puolestaan keskittyy johonkin tiedonhankinnan erityiskysymykseen. (Haasio & Savolainen 2004, 70.) Tämän tutkimuksen kannalta keskeisimmät tiedonhankintaa kuvaavat mallit esitellään aikaisempaan tutkimukseen keskittyvässä luvussa kolme.

2.2.3 Informaatiokäyttäytyminen ja tietokäytännöt

Informaatiokäyttäytyminen (information behaviour) on käsite, jolla pyritään kuvaamaan tiedonhankintaan liittyvää käyttäytymistä laajana kokonaisuutena, jossa erilaiset tarpeet johtavat tietoa tavoittelevaan toimintaan ja kootun tiedon hyödyntämiseen. Käsite on vakiintunut, mutta sitä on pidetty myös harhaanjohtavana: informaatiokäyttäytymisellä ei nimittäin tarkoiteta informaation itsensä käyttäytymistä, vaan informaatioon liittyvää käyttäytymistä. Yksi tunnetuimmista informaatiokäyttäytymistä kuvaavista malleista on Tom D. Wilsonin luoma malli. (Haasio & Savolainen 2004, 36–37.)

Wilson (2000) määrittelee informaatiokäyttäytymisen kokonaisuudeksi, jonka ihmisten käyttäytyminen suhteessa tiedonlähteisiin ja kanaviin muodostaa. Hänen 1980-luvun alussa kehittämässään mallissa tiedonhankinta saa alkunsa yksilön psykologisista, kognitiivisista ja affektiivisista tarpeista, joiden kontekstina on joko henkilö itse, hänen roolinsa tiedonhankintatilanteessa tai ympäristö, jossa tiedonhankinta toteutetaan. Itse tiedonhankinta sisältää passiivisen tiedon vastaanottamisen, aktiivisen tiedonhankinnan, josta käytetään myös termiä *tiedonhankintakäyttäytyminen (information seeking behaviour)* sekä tiedonkäytön, joka viittaa henkilön toimintoihin hänen sisällyttäessään uutta informaatiota olemassa olevaan tietoperustaansa. (Wilson 2000, 49–52.)

Informaatiokäyttäytymistä tuoreempi käsite on *informaatiokäytännöt (information practices)*, joita nimitetään suomeksi myös *tietokäytännöiksi*. Samoin kuin informaatiokäyttäytymisellä myös tietokäytäntöjen käsitteellä pyritään lähestymään tiedonhankintaa kokonaisvaltaisesti sen monimuotoisuus ja siihen vaikuttavat kontekstitekijät huomioon ottaen. Erona informaatiokäyttäytymiseen

nähdään kuitenkin se, että tietokäytäntöjen käsite korostaa yksilöön liittyvien seikkojen sijaan enemmän sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden merkitystä tiedonhankinnassa. Käsitteen on ottanut ensimmäisenä käyttöön tutkimuksessaan Pamela McKenzie. (Haasio & Savolainen 2004, 33; 36.)

McKenzie (2003) kehitti tietokäytäntöjä kuvaavan mallinsa 2000-luvun alussa osana laajempaa tutkimusta, jossa selvitettiin kaksosia odottavien naisten tiedonhankinnan tapoja. Tarve mallille nousi huomiosta, että aiemmat informaatiokäyttäytymistä kuvaavat mallit keskittyivät McKenzien mukaan ammatillisten tehtävien yhteydessä tehtävään systemaattiseen tiedonhankintaan. Tietokäytäntöjen malli pyrkii näin ollen kuvaamaan laajemmin arkielämän ei-ammattillisissa konteksteissa tehtävää tiedonhankintaa ja ottamaan huomioon myös vähemmän systemaattiset ja suunnitelmalliset tiedon saamisen tavat. Malli erottaa toisistaan neljä tiedonhankinnan tapaa, jotka ovat aktiivinen tiedonetsintä, aktiivinen seuranta, kohdentumaton toimintaympäristön seuranta sekä tiedon saaminen toisen henkilön kautta. (McKenzie 2003, 19–21; 26.)

Tässä tutkimuksessa käytän McKenzien esittelemää käsitettä tietokäytännöt viitatessani tiedontarpeiden, tiedonhankinnan ja tiedonkäytön muodostamaan kokonaisuuteen. Koen tietokäytäntöjen käsitteen sopivaksi, koska se korostaa tiedonhankinnan sosiaalisia, kulttuurisia ja kontekstuaalisia ulottuvuuksia ja ottaa huomioon myös ammatillisten tehtävien ulkopuolella tehtävän vähemmän systemaattisen tiedonhankinnan. Myös nuorten toimitus- ja mediaryhmät voidaan nähdä arkielämän sosiaalisina konteksteina, joilla on jokaisella omanlaisensa tiedonhankintaan vaikuttava kulttuuri ja tapa toimia. Näitä tiedonhankinnan konteksteja lähestyn tarkastelemalla hyödynnettyjen tiedonlähteiden lisäksi tiedonhankintaa virittäviä ja rajoittavia tekijöitä nuorten toimitus- ja mediaryhmissä.

3 AIKAISEMPI TUTKIMUS

Tämän tutkimuksen aihepiiriin liittyvät aikaisemmat tutkimukset voidaan jakaa kolmeen ryhmään. Ensimmäinen ja keskeisin näistä on nuorten tietokäytäntöjä koskeva tutkimus, jonka tärkeimpiä osa-alueita tämän tutkimuksen kannalta ovat nuorten arkielämän tiedonhankintaa ja tiedon tuottamista käsittelevät tutkimukset. Toinen käsiteltävä osa-alue on toimittajien tarvitseman ammatillisen tiedon hankintaa kuvaava tutkimus, joka tarjoaa vertailukohdan nuorten arkielämän tietokäytäntöjen tutkimukselle nuorten toimitus- ja mediaryhmien tiedonhankinnan kontekstissa. Kolmanneksi luodaan lyhyt katsaus myös siihen, miten Suomessa toimivia nuorten toimitus- ja mediaryhmiä on tarkasteltu tiedonhankintatutkimuksen ulkopuolella mediakasvatuksen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta.

3.1 Nuorten tietokäytännöt

Mary K. Chelton ja Colleen Cool asettavat teoksen *Youth Information Seeking Behavior: Theories, Models and Issues* (2004) esipuheessa nuorten tiedonhankintaa koskevan tutkimuksen alun 1980-luvulle. Alkuvaiheessaan tutkimus ei ottanut lähtökohdakseen teoreettista perustaa, vaan pohjautui sen sijaan kasvattajien ja kirjastonhoitajien tavoitteisiin opettaa opiskelijat käyttämään tehokkaasti elektronisia tietokantoja. Informaatiolukutaito asetettiin opetuksen tavoitteeksi, mutta sen konkreettinen sisältö ja opetusmenetelmien tehokkuus jäivät epäselviksi. Tutkimus keskittyi alkuvaiheessaan teknologiaan ja sen tehokkaaseen käyttöön, eikä esimerkiksi lasten ja nuorten tiedontarpeiden tai tiedonhankintaan kuuluvien kognitiivisten prosessien tutkimuksella ollut suurta sijaa. Tällainen kapea näkemys rajoitti nuorten tiedonhankintakäyttäytymisen yleisempää ymmärtämistä 1990-luvun alkuun saakka, jolloin nuorten tiedonhankintaa kuvaavien laajempien mallien kehittäminen alkoi ja teoria sekä kognitiivisen kehityksen merkitys alkoivat nousta tutkimuksessa tärkeämmiksi. Tutkimuksen painopiste siirtyi siihen, miten lapset ja nuoret hankkivat tietoa suhteissa tehtäviin, ongelmiin ja tavoitteisiin. Huomiota alettiin kiinnittää erityisesti tiedonhankinnan prosesseihin ja niiden vaiheisiin. Tämä 1990-luvulta alkanut nuorten tiedonhankintaa kuvaavien yleisten mallien kehittäminen on jatkunut 2000-luvulle saakka. (Chelton & Cool 2004, viii–ix.)

Tunnetuin ja laajimmin sovellettu esimerkki nuorten tiedonhankintaa kuvaavasta mallista lienee Carol C. Kuhlthau (2004) kehittämä *tiedonhankinnan prosessimalli* (*information search process, ISP*). Malli pohjautui alkujaan 1980-luvun alkupuolella toteutettuun kvalitatiiviseen tutkimukseen,

jossa tarkasteltiin kahdenkymmenenviiden akateemisesti lahjakkaan lukiolaisen kokemuksia tiedonhankintaprosessista. Kuhlthau jatkoi mallin kehittämistä pitkittäistutkimuksena sekä useissa kirjastonkäyttöön liittyvissä tutkimuksissa. Prosessimalli kuvaa tehtävälähtöistä tiedonhankintaa sekä siihen liittyviä toimintoja, ajatuksia ja tunteita. Tiedonhankintaprosessi koostuu mallissa kuudesta vaiheesta: aloituksesta, aiheen valinnasta, tunnustelusta, näkökulman muotoilusta, informaation keruusta ja tulosten esittämisestä. Prosessissa keskeistä on jatkuva valintojen tekeminen, joka pohjautuu neljään kriteeriin: käsillä olevan tehtävän luonteeseen, käytettävissä olevaan aikaan, tiedonhankkijan kiinnostukseen sekä tiedon saatavuuteen. (Kuhlthau 2004, 31; 195–199.)

Colleenin ja Coolin tavoin myös Anthony Bernier (2007) kuvaa nuorten tiedonhankintaa koskevassa tutkimuksessa 1990-luvulla tapahtunutta muutosta. Kun tutkimuksen tavoitteena oli sen alkuaikoina selvittää *mitä* nuoret oppivat, kognitiivisten prosessien tutkimuksen myötä puolestaan siirryttiin tarkastelemaan Kuhlthaun tavoin *miten* nuoret oppivat. Tutkimuksissa onkin saatu tietoa erityisesti siitä, kuinka nuoret oppivat tiedonhankintataitoja ja miten heidän oppimistapansa eroavat aikuisten tavoista. Toisaalta nuorten tiedonhankintaa käsittelevässä tutkimuksesta löytyy Bernierin mukaan edelleen monia puutteellisesti tutkittuja alueita. Nuoret asetetaan tutkimuksissa useimmiten opiskelijan muottiin ja tiedonhankintaa tarkastellaan yksilöllisenä toimintana, joka muodostuu kokoelmasta taitoja ja taitojen puutteita. Näin ollen tutkimustietoa ei ole riittävästi koulun ulkopuolisesta, nuorten jokapäiväiseen elämään ja sen huoliin ja iloihin liittyvästä informaatiokäyttäytymisestä. Puutteellisesti tutkittuja aiheita ovat Bernierin mukaan myös nuorten tiedonhankinnassaan kohtaamat esteet, tiedonhankintaa ympäröivät sosiaaliset kontekstit sekä nuorten rooli aktiivisina tiedon tuottajina. (Bernier 2007, xiv–xix.)

2000-luvulla nuorten tietokäytäntöjen tutkimuksessa merkittäväksi seikaksi on muodostunut myös digitalisoitumisen vaikutusten ymmärtäminen. Esimerkiksi digitaaliajan nuorten informaatiokäyttäytymistä tutkinut Kyungwon Koh (2011) näkee nuorten tiedonhankinnan muuttuneen merkittävästi digitaalisten ympäristöjen, kuten internetin ja sosiaalisen median voimakkaan kehityksen myötä. Tähänastinen tutkimus ei kuitenkaan ole onnistunut luomaan kokonaisvaltaista kehystä, joka selittäisi juuri digitaaliajan nuorten koulun ulkopuolisia, interaktiivisia ja monipuolisia tietokäytäntöjä, sillä kehitetyt mallit keskittyvät nuorten informaatiolukutaidon tarkasteluun koulussa tai muussa formaalissa ympäristössä. Nuorten toimintaa digitaalisessa informaatioympäristössä kuvaavan tutkimustiedon vähäisyys vaikeuttaa toisaalta myös nuorille suunnatun opetuksen ja kirjastopalvelujen kehittämistä. (Koh 2011, 1–2.)

Samaan ongelmaan on kiinnittänyt huomiota myös Yhdysvaltojen nuortenkirjastopalvelujen järjestö YALSA (*Young Adult Library Services Association*). Tutkimusagendassaan vuosille 2012–2016 järjestö painottaa yhtenä neljästä keskeisimmästä tutkimuksen osa-alueesta juuri nuorten tiedonhankintakäyttämisen ja tiedontarpeiden tutkimusta. YALSA:n tutkimusagenda vetoaa edellä mainittuun Bernieriin (2007) todetessaan, että tutkimusta kaivataan erityisesti nuorten arkielämän tiedontarpeista, sosiaalisten kontekstien vaikutuksesta tiedonhankintaan, tiedonhankinnan esteistä ja rajoitteista, uusien teknologioiden vaikutuksesta nuorten lukutaitoon sekä nuorten roolista tiedon tuottajina. Kirjastojen tulee tutkimusagendan mukaan hyödyntää tutkimustietoa vastataksaan paremmin nuorten tarpeisiin ja muodostaakseen parempia suhteita nuoriin kirjastonkäyttäjiiin. (YALSA 2011, 11.)

YALSA:n tutkimusagenda (2011, 12) asettaa neljä pääkysymystä, joista järjestön mukaan tarvittaisiin lisää tutkimustietoa:

- 1) Kuinka nuoret tuottavat ja toteuttavat erilaisia lukutaitoja koulujen ja kirjastojen asettamien tavoitteiden ja toiminnan ulkopuolella?
- 2) Millaisia ovat 2000-luvun nuorten tiedontarpeet ja tiedonhankinnan tavat ja miten ne vaikuttavat kirjastojen työhön?
- 3) Kuinka uusien teknologioiden lisääntyvä käyttö on vaikuttanut 2000-luvun nuorten tiedontarpeisiin ja tiedonhankinnan tapoihin ja millainen vaikutus tällä on kirjastojen työhön?
- 4) Millaisia esteitä tämän päivän nuoret kohtaavat tiedonhankinnassaan ja kuinka kirjastot voisivat huomioida nämä esteet?

Kysymyksistä ensimmäinen on keskeisin tämän tutkimuksen kannalta, sillä nuorten toimitus- ja mediaryhmät ovat yksi ympäristö, jonka puitteissa nuoret toteuttavat tiedonhankintaa ja kartuttavat taitojaan arkielämässään koulu- ja kirjastoympäristön ulkopuolella. Tämän vuoksi tarkastelen seuraavaksi tarkemmin tutkimuksia, joiden kohteena ovat juuri nuorten koulun ulkopuoliset arkielämän tietokäytännöt.

3.1.1 Nuorten arkielämän tietokäytännöt

Nuorten arkielämän tietokäytäntöjen tutkimusta edustaa muun muassa Denise E. Agoston ja Sandra Hughes-Hasselin (2005; 2006) tutkimus kaupunkilaisnuorten arkielämän tiedonhankintakäyttäytymisestä ja tiedontarpeista. Tutkimukseen osallistui 27 14–17-vuotiasta philadelphialaista nuorta, joilta kerättiin aineistoa kyselylomakkeita, päiväkirjoja, toimintalokeja ja ryhmähaastatteluja hyö-

dyntäen. Tutkijat muodostivat nuorten hyödyntämiä ihmislähteitä ja -kanavia, kommunikaatiovälineitä, medialähteitä sekä tiedontarpeita kuvaavan luokittelun, joka osoitti, että tutkitut nuoret suosivat ihmislähteistä ystäviä ja perhettä, kommunikoivat mieluiten kasvotusten puhumalla ja hyödynsivät medialähteistä eniten tietokonetta ja televisiota. Nuorten tiedontarpeet tutkijat jakoivat kuuluviksi seitsemään kehitysalueeseen: sosiaaliseen, emotionaaliseen, reflektiiviseen, fyysiseen, luovaan, kognitiiviseen ja seksuaaliseen kehitykseen. Tutkijoiden mukaan nuorten arkielämän tiedonhankinnan ydin on kerätä ja käsitellä tietoa, joka edistää näiden seitsemän kehitystehtävän toteutumista ja auttaa nuoresta aikuiseksi kasvamisen prosessissa. (Agosto & Hughes-Hassel 2005, 141; 2006, 1394.)

Myös 9–13-vuotiaiden varhaisnuorten tietokäytäntöjä tutkineet Eric M. Meyers, Karen E. Fisher ja Elizabeth Marcoux (2009) toteavat nuorten suosivan informaaleja sosiaalisia ympäristöjä ja henkilölähteitä arkielämän tiedonhankinnassaan. Tutkimus toteutettiin hyödyntämällä tutkijoiden kehittämää Tween Day -metodologiaa, jossa tutkittavat 34 varhaisnuorta osallistuivat ryhminä leikillisiä menetelmiä hyödyntävään viisituntiseen tutkimuspäivään, jonka aikana heiltä kerättiin tutkimustietoa tiedonhankintaa koskevien ryhmäkeskustelujen ja tehtävien avulla. Nuorten tiedonhankintaa tutkijat kuvaavat tulostensa pohjalta samanaikaiseksi navigoinniksi useissa eri ympäristöissä, kuten kotona, koulussa, naapurustossa ja harrastuksissa ja niiden asettamissa erilaisissa sosiaalisissa normeissa. Emotionaalinen tuki ja sosiaaliset roolit vaikuttavat tutkimuksen mukaan merkittävästi siihen, miten nuoret hankkivat tietoa näissä arkielämän eri konteksteissa. Sosiaalisten vaikutusten arviointi vaikuttaa luotettavien tiedonlähteiden valintaan ja muodostaa myös esteitä tiedonhankinnalle, mikäli kysymyksen esittämisen sosiaaliset kustannukset arvioidaan suuriksi. (Meyers, Fisher & Marcoux 2009, 310–311; 330–331.)

Edellä kuvatuissa tutkimuksissa nuorten arkielämän tietokäytäntöjä on tarkasteltu nuorten arjen kokonaisuudessaan läpäisevänä toimintana, joka liittyy aikuiseksi kasvamisen prosessiin ja erilaisissa sosiaalisissa ympäristöissä navigointiin. Nuorten arkielämän tiedonhankintaa on kuitenkin mahdollista tarkastella myös tietyn aihepiirin tai ongelman kontekstissa. Tällaista tutkimusta edustaa esimerkiksi Ross J. Toddin ja Susan Edwardsin (2004) tutkimus nuorten huumeiden käyttöä koskevan tiedon hankinnasta. Lukuisiin haastatteluihin ja kirjallisiin tehtäviin nuorilta tytöiltä kerätty aineisto osoitti, että huumeiden käyttöä koskeviin tiedontarpeisiin liittyi erityisesti huoli huumeita käyttävistä nuorista ja syvä tarve ymmärtää, miksi he käyttävät huumeita. Tiedontarpeiden esiin nostaminen huumeisiin kielteisesti suhtautuvien ystävien tai vanhempien ja opettajien kanssa koettiin kuitenkin vaikeaksi ja riskialttiiksi, eivätkä koulukirjastojen tai muiden formaalien lähteiden

den tarjoamat faktat riittäneet syvän ymmärryksen muodostamiseen aiheesta. Näin tutkimus osoittaa, että sosiaaliset normit määrittävät nuorten tiedonhankintaa ja asettavat sille esteitä. (Todd & Edwards 2004, 360; 378–382.)

Nuorten arkielämän tietokäytäntöjen tuntemista pidetään tärkeänä nuorille suunnattujen kirjasto- ja tietopalvelujen kehittämisen kannalta. Edellä kuvatut tutkimukset osoittavat nuorten suosivan informaaleja lähteitä ja suhtautuvan esimerkiksi opettajiin ja kirjastonhoitajiin negatiivisesti, kun kyse on heidän arkielämän tiedonhankinnastaan. Tämän vuoksi tutkimustuloksissa kuvataan asioita, joiden huomioon ottaminen on tarpeen esimerkiksi nuortenkirjastopalvelujen kehittämisessä. Agosto ja Hughes-Hassel (2005, 162) kehottavat kirjastoja kiinnittämään huomiota muun muassa aineistojen esillepanoon, kaupunkilaisnuorten suosiman teknologian hyödyntämiseen ja työntekijöiden asenteisiin nuoria kohtaan sekä kehittämään tapoja, joilla kirjasto voisi tulla nuorten luo ja osallistaa nuoria kirjastopalveluiden kehittämisessä. Meyers ym. (2009, 337) puolestaan toteavat, että kirjastojen tulisi kiinnittää huomiota painettujen ja elektronisten aineistojen tarjoamisen ohella sosiaaliseen kanssakäymiseen työntekijöiden ja nuorten välillä, sillä henkilölähteet ovat ratkaisevan tärkeässä osassa varhaisnuorten arkielämän ongelmiin liittyvän tiedonhankinnan onnistumisessa.

Digitaalisen aikakauden tuomien uusien teknologioiden vaikutus nuorten arkielämän tietokäytäntöihin on ajankohtainen tutkimusaihe 2010-luvulla. Kyungwon Koh (2011, 93) on lähestynyt aihepiiriä kokoamalla väitöskirjassaan kokonaisvaltaisen teoreettisen mallin digitaaliajan nuorten tietokäytännöistä. Kohin tutkimuksen mukaan digitaaliajan nuorten tiedonhankintaan liittyvää käyttäytymistä leimaavat muun muassa epälineaarisuus, interaktiivisuus, identiteetin muodostaminen ja kontaktien luominen toisiin ihmisiin. Myöhemmin tutkija on laajentanut tutkimustaan käsittelemään erityisesti nuorten tiedon tuottamista digitaalisessa ympäristössä (Koh 2013, 1827). Koska Kohin tutkimuksen tulokset ovat erityisen kiinnostavia oman tutkimusaiheeni kannalta, tarkastelen niitä laajemmin seuraavaksi.

3.1.2 Nuorten tiedon tuottaminen digitaalisessa ympäristössä

Koh (2013) pyrkii liittämään tiedonhankintatutkimuksen käsitteistöön *tiedon tuottamisen (information-creating)* käsitteen. Informaatiokäyttäytymisen tutkimus on Kohin mukaan jättänyt tiedon tuottamisen informaatiokäyttäytymisen ja arkielämän tietokäytäntöjen määritelmien ulkopuolelle rajoittuen lähinnä tiedonhankinnan ja tiedonkäytön tarkasteluun. Samoin perinteinen informaatiolukutaidon määritelmä keskittyy tiedontarpeiden tunnistamiseen, tiedonhakuun ja tiedonkäyt-

töön unohtaen kuitenkin tiedon tuottamisen ulottuvuuden. Koh huomauttaa, että Web 2.0:n ja osallistumisen kulttuurin kehittymisen myötä arkielämän tiedontuotanto on tullut tavalliseksi etenkin nuorten keskuudessa. Vaikka monitieteellinen digitaalisen median tutkimuksen alue on tuonut hyödyllistä tietoa nuorten digitaalisen median käytöstä ja oppimisesta, se ei ole keskittynyt selittämään prosesseja ja tapoja, joilla nuoret ovat vuorovaikutuksessa informaation kanssa digitaalisessa ympäristössä. Varsinainen nuorten tiedon tuottamista koskeva tutkimus on näin ollen ollut Kohin mukaan vähäistä. (Koh 2013, 1827.)

Koh tarkastelee tutkimuksessaan tapoja, joilla nuoret tuottavat tietoa digitaalisessa ympäristössä. Tehtyään kvalitatiivisen sisällönanalyysin aiemmista aihealueen tutkimuksista hän testasi niistä löytämiään keskeisiä nuorten informaatiokäyttäytymisen piirteitä ryhmä- ja yksilöhaastatteluja hyödyntämällä. Tutkimukseen osallistui kaksitoista 12–15-vuotiasta nuorta, jotka olivat aktiivisesti mukana digitaalisissa mediakäytännöissä käyttäen Scratch-nimistä, MIT Media Labin nuoria varten kehittämää graafista ohjelmointikieltä. Tutkimuksessa tarkastellut nuoret osallistuivat johonkin kolmesta eri Scratch-projektista. Nämä olivat yläkoululaisten interaktiivinen toimitus (*The Interactive Journalism Institute for Middle Schoolers*) sekä Scratch-wikin ja Scratch-resurssien kehittäminen. (Koh 2013, 1828–1829)

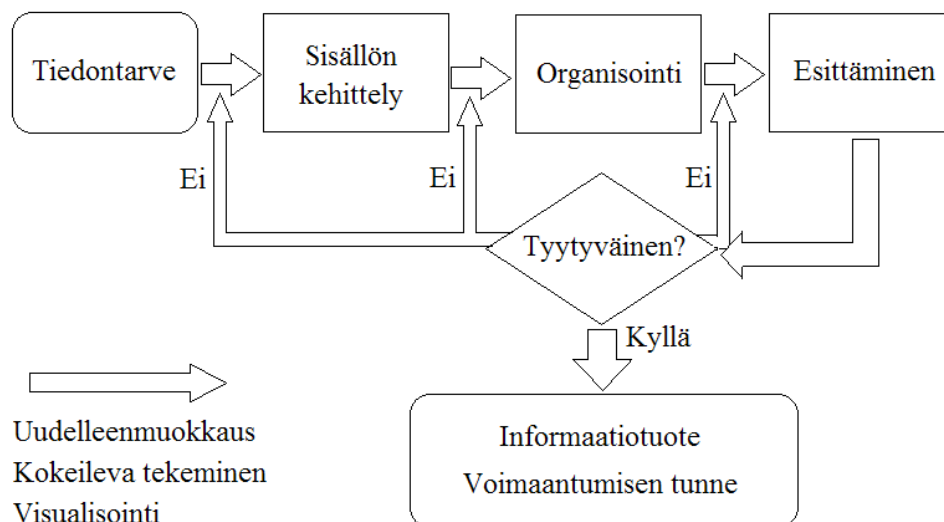
Tutkimuksen tulokset osoittavat, että nuorten tiedon tuottamisen käytännöt koostuivat *sisällön kehittamisestä, organisoinnista ja esittämisestä*. Sisällön kehittämiseen sisältyi sekä tiedonhankinnan, tiedonkäytön että tiedon jakamisen toimintoja. Kun nuoret tuottivat uutta sisältöä, esimerkiksi artikkeleita koulun lehteen, se pohjautui itse tutkimalla tai haastatteleamalla kerättyyn tietoon. Paikansa pitävän ja todenmukaisen tiedon löytäminen oli joidenkin haastateltujen mukaan heidän projektinsa vaativimpia tehtäviä. Julkaisua varten löydetty informaatio organisoitiin yhdistelemällä ja luokittelemalla sitä. Tiedon esittämisen vaiheessa haastatellut suosivat tiedon esittämistä useissa eri muodoissa, jotka olivat visuaalisesti kiinnostavia. (Koh 2013, 1831–1832.)

Kohin tutkimukseen osallistuneiden nuorten tiedon tuottamisen tavoille olivat keskeisiä *visuaalisoinnin, uudelleenmuokkauksen (remixing) ja kokeilevan tekemisen (tinkering)* käytännöt. Kaikki haastatellut nuoret suosivat vahvasti tiedon ja ideoiden esittämistä visuaalisessa, helposti lähestyttävissä muodossa. Myös alkuperäisen informaation luova uudelleenmuokkaaminen oli yksi syy, miksi nuoret suosivat Scratch-sivustolla työskentelyä: kaikki siellä jaettavat projektit ovat muokattavissa ja jaettavissa uudelleen, mikä mahdollistaa yhteisöllisen tuottamisen ja oppimisen. Se myös auttaa nuoria lähestymään omistamisen ja tunnustuksen antamisen tapoja, sillä projektin kopiointi

ilman tekijän nimeämistä ei ole sallittua, vaikka kaikkia projekteja saakin muokata. Kolmas ulottuvuus, kokeileva tekeminen, oli Scratchia käyttäville nuorille interaktiivinen tapa tuottaa tietoa kokeilun, yrityksen ja erehdyksen kautta. (Koh 2013, 1831–1833.)

Kohin tutkimustulokset osoittavat, että nuoret kokivat *voimaantumisen tunnetta* (*sense of empowerment*) osallistuessaan luovaan ja tietoa tuottavaan toimintaan. Voimaantumista lisäsi kolme asiaa: 1) nuoret saivat valita projektinsa aiheet oman kiinnostuksensa mukaan, 2) Scratch-sivusto mahdollisti monien erilaisten projektien tuottamisen ja 3) sivuston kehittäjiin kuuluvat aikuiset kannustivat nuoria projekteissaan. (Koh 2013, 1833–1834.)

Koh päätteli, että tiedon tuottaminen on yksi innovatiivisimmista ja monimutkaisimmista informaatiokäyttämisen tavoista, ja että tiedonhankinta ja tiedonkäyttö tapahtuvat tuotantoprosessissa yhtäaikaaisesti. Tuottamisen keskeiset tavat eli tiedon visualisointi, uudelleenmuokkaus ja kokeileva tekeminen eroavat strukturoidusta, huolella suunnitellusta tiedonhankintaprosessista, jota perinteisesti opetetaan koulussa. Tiedon tuottaminen Scratchin avulla lähtee ideasta, ja kehittyy jatkuvan muokkauksen, kokeilujen, yritysten ja erehdyksen kautta. Koh näkee tämän kokeilevan tekemisen vanhan paradigman haastavana tapana tuottaa tietoa digitaalisessa ympäristössä. (Koh 2013, 1834–1835.) Yhteenveto Kohin kuvaamasta tiedon tuottamisen prosessista ja sen käytännöistä on esitetty kuviossa 1.

Kuvio 1. Tiedon tuottamisen (information-creating) prosessi ja käytännöt Kohin (2013, 1835) mukaan.

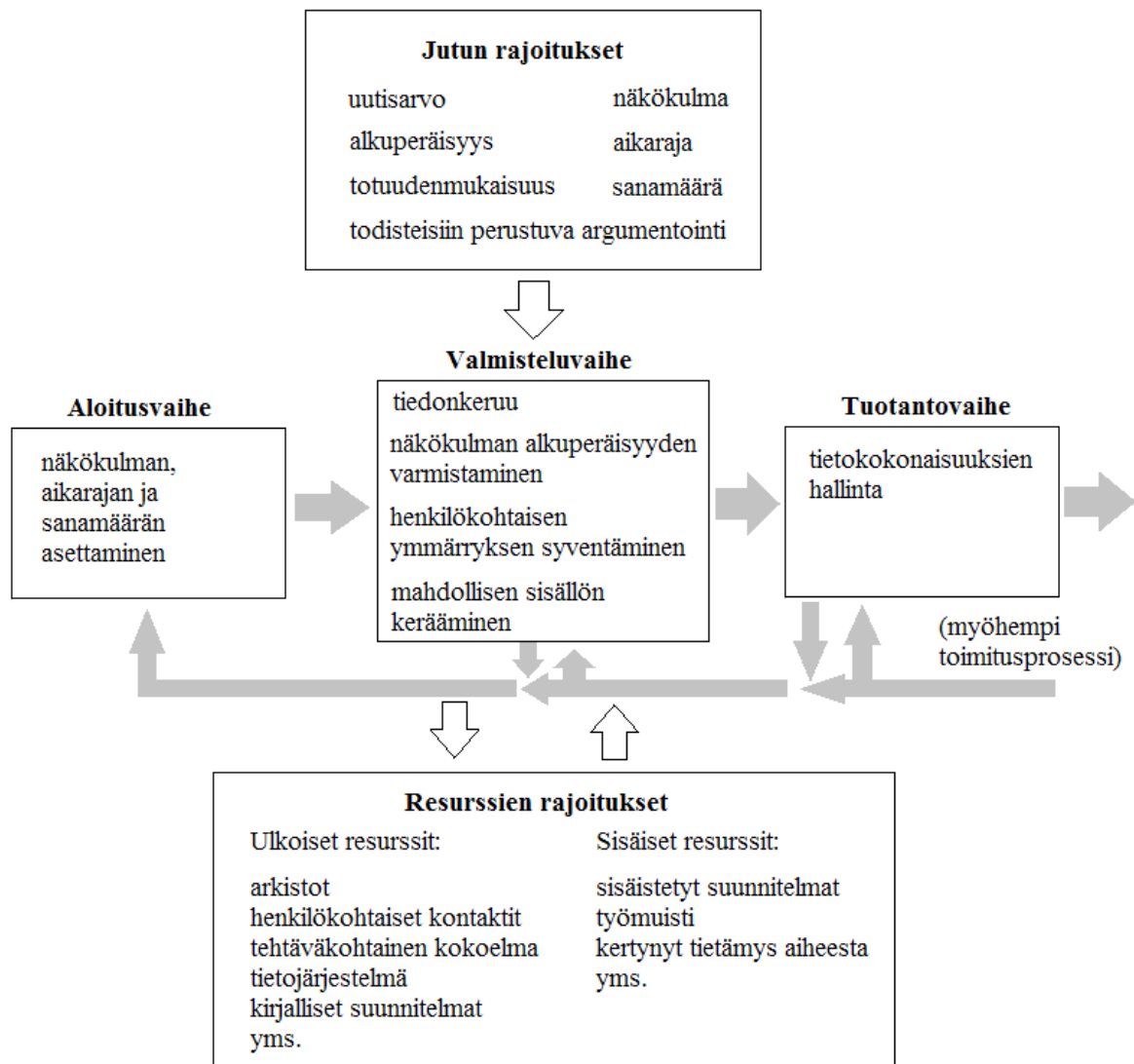
Kohin (2013, 1835–1836) tutkimuksen eksploratiivinen luonne ja haastateltujen vähäinen määrä eivät tarjoa mahdollisuutta tulosten yleistämiselle. Tutkija toivookin, että nuorten tiedon tuottamista tarkasteleva tutkimus laajenisi käsittelemään muita digitaalisia toimintakonteksteja, tiettyjä tiedon tuottamisen ulottuvuuksia kuten affektiivisuutta ja tiedon laadun arviointia, tiedon organisoimista ja tiedon esittämistä sekä taitoja joita nuorelta vaaditaan tiedon tuottamisen onnistumiseksi. Kohin mukaan on myös tärkeää, että informaatiokäyttäytymistä koskevissa tutkimuksissa nuorten vuorovaikutusta informaation kanssa tarkastellaan kokonaisuutena ja yhtenäisenä prosessina eikä vain esimerkiksi lopputuloksen näkökulmasta.

3.2 Toimittajien ammatilliset tietokäytännöt

Ammatillisen tiedon hankinnan tutkimus tarkastelee eri työtehtävien konteksteissa toteutettavia tiedonhankinnan prosesseja. Toimittajat ovat olleet yksi suosittu kohderyhmä tämän aihepiirin tutkimuksessa (Savolainen & Haasio 2004, 96). Tätä tutkimusta varten olen valinnut tarkasteltavaksi Simon Attfieldin ja John Dowellin (2003) tutkimuksen, joka käsittelee toimittajien työtehtävien ja tiedonhankinnan yhteyksiä.

Attfield ja Dowell ovat tarkastelleet tutkimuksessaan sanomalehtitoimittajien tiedonhankintaa ja tiedonkäyttöä juttuprosessin eri vaiheissa. Tutkimus perustuu vuonna 2001 Lontoossa toteutettuihin strukturoimattomiin haastatteluihin, joihin osallistui 25 *The Times* -lehden toimittajaa. Tutkimuksessa selvitettiin, mitkä seikat motivoivat toimittajien informaatiokäyttäytymistä ja mitkä eri vaatimuksiin, tilanteisiin ja resursseihin liittyvät seikat rajoittavat sitä. Haastattelussa tutkija pyysi toimittajaa kuvailemaan työtehtävän etenemistä ja ohjasi keskustelua kyseiseen tehtävään liittyvän tiedonhankinnan ja tiedonkäytön suuntaan. Erityisesti painotettiin sen ymmärtämistä, miksi, milloin ja miten mikäkin toiminto tehtiin. Haastatteluaineisto analysoitiin hyödyntämällä grounded theory -lähestymistapaa, jonka avulla rakennettiin teoriaa kvalitatiivisesta aineistosta. (Attfield & Dowell 2003, 188–190.)

Attfield ja Dowell (2003, 200) muodostivat tutkimustulostensa pohjalta mallin, joka kuvaa toimittajien tutkimus- ja kirjoitusprosessia jutun aloitus-, valmistelu- ja tuotantovaiheissa itse jutun sekä ulkoisten ja sisäisten resurssien määrittämien rajoitusten kontekstissa. Tiedonhankinta on läsnä kaikissa prosessin vaiheissa, jotka on esitetty kuviossa 2.

Kuvio 2. Toimittajan tiedonhankinta- ja kirjoitusprosessi Attfieldin ja Dowellin (2003, 2000) mukaan.

Toimittajan työprosessi alkaa jutun näkökulman, aikarajan ja sanamäärän asettamisella. Näkökulma toimii eräänlaisena työhypoteesina, jonka mukaan aihetta lähestytään. Näkökulman valintaa ohjaa erityisesti kolme rajoittavaa tekijää: sen täytyy olla alkuperäinen ja totuudenmukainen, ja sillä täytyy olla uutisarvoa. Alkuperäisyyden vaatimuksen toimittajat pyrkivät täyttämään tutkimalla uutistietokannoista, ettei samanlaista juttua ole julkaistu aiemmin. Samalla kun näkökulman ainutlaatuisuus varmistetaan, toimittajat hyödyntävät tiedonhankintaa myös jutun aihetta koskevan henkilökohtaisen ymmärryksen syventämiseen sekä mahdollisen sisällön löytämiseen juttua varten. Henkilökohtainen ymmärrys aiheesta auttaa taustatiedon keräämisessä ja aiheen asettamisessa kontekstiinsa sekä helpottaa tulevaa tiedonhankintaa. Mahdollisen sisällön etsiminen muodostuu

usein silmäilystä, jonka tavoitteena on löytää toimittajan oman jutun näkökulmaa tukevia sisältöjä. (Attfield & Dowell 2003, 192–196.)

Kun toimittajat löytävät potentiaalisesti hyödyllistä tietoa, he keräävät ja tallentavat sen omaksi tietokokonaisuudekseen, jota he voivat hyödyntää myöhemmin kirjoitusprosessissa. Tämä voidaan tehdä kirjoittamalla muistiinpanoja, kokoamalla tekstinäytteitä samaan tiedostoon tai tulostamalla ja yliviiwaamalla tekstejä. Keskeistä on, että löydettyyn informaatioon on helppo palata myöhemmin. (Attfield & Dowell 2003, 197–198.)

Muutos artikkelin näkökulmassa tai sanamäärässä saattaa aiheuttaa tarpeen palata tiedonhankintaprosessissa taaksepäin, etsiä lisää informaatiota ja jopa kirjoittaa koko artikkeli uudelleen. Haastatellut toimittajat joutuivat vaihtamaan valitsemaansa näkökulmaa, mikäli se ei onnistunut toteuttamaan jotakin alkuperäisyyden, totuudenmukaisuuden ja uutisarvon vaatimuksista. Myös sanamäärää jouduttiin pienentämään tai kasvattamaan, mikäli lehden ulkoasuun oli tullut muutoksia. Tällainen työskentelyä rajoittavien reunaehtojen (*constraints*) muuttuminen on toimittajantyölle ainutlaatuinen elementti, joka vaikuttaa tiedonhankintaprosessin eri vaiheissa koettuun epävarmuuteen. (Attfield & Dowell 2003, 198–199; 203.)

Attfieldin ja Dowellin mallia on soveltanut esimerkiksi Elina Selkälä (2006), joka on tarkastellut pro gradu -tutkielmassaan sanomalehtitoimittajien tiedonhankintaa jutun kirjoittamiseksi. Tutkimuksessa haastateltujen 14 Aamulehden toimittajan tiedonhankinta hahmottui samanlaiseksi kuin Attfieldin ja Dowellin mallissa: juttuprosessi jakautui kolmeen vaiheeseen (aloitus, aineiston hankinta ja jutun koostaminen) ja sitä rajoittivat tehtävään, organisaatioon ja toimittajaan itseensä liittyvät reunaehdot. Selkälä vertaili toisiinsa myös uutisjuttuja sekä feature-juttuja kirjoittavien toimittajien työprosesseja. Molempien juttutyyppejen osalta käytiin läpi samat tiedonhankinnan vaiheet, mutta uutistoimittajien työrytmi oli kiireinen ja lyhytjänteinen, kun taas feature-juttujen toimittajat käyttivät tiedonhankintaan ja jutun tekemiseen huomattavasti enemmän aikaa ja hyödynsivät enemmän erilaisia tiedonlähteitä. (Selkälä 2006, 124–127.) Selkälän tutkimus osoittaa, että Attfieldin ja Dowellin kehittämää mallia on mahdollista soveltaa toimittajien työskentelytapojen tarkasteluun erilaisissa konteksteissa.

3.3 Yhteiskunnallinen vaikuttaminen nuorten toimitus- ja mediaryhmissä

Suomalaisia nuorten toimitus- ja mediaryhmiä ei ole aiemmin tarkasteltu tiedonhankintatutkimuksen näkökulmasta. Sen sijaan tutkimusta on tehty niiden tarjoamista mahdollisuuksista nuorten yhteiskunnalliselle vaikuttamiselle ja mediakasvatukselle. Nostan tässä yhteydessä esille kolme suomalaista tutkimusta, jotka ovat tarkastelleet nuorten toimitus- ja mediaryhmiä kansalaisvaikuttamisen, mediaosallistumisen ja mediakasvatuksen näkökulmista.

Sirkku Kotilainen ja Leena Rantala ovat tarkastelleet teoksessaan *Nuorten kansalaisidentiteetit ja mediakasvatus* (2008) nuorille suunnattuja kansalaisvaikuttamisen mediafoorumeita, nuorten kansalaisidentiteetin rakentumista ja vaikuttamisen muotoja. Tutkimusaineistoa teosta varten on kerätty tutkija-konsulttina pääkaupunkiseudun Nuorten Ääni -toimituksen perustamisvaiheessa. Tutkijoiden mukaan Nuorten Ääni poikkeaa monista nuorisotyön mediahankkeista siten, että toimitusryhmä ei tuota sisältöä ainoastaan nuorilta nuorille, vaan toimii uutistoimiston tavoin välittäen tiedotusvälineille aineistoja nuorten näkökulmasta. Tällainen nuorten valtamediaan tuottama sisältö nähdään Nuorten Ääni -toimitusryhmässä mahdollisuutena yhteiskunnalliselle keskustelulle. Menetelminä tehdyssä tutkimuksessa hyödynnettiin nuorisotyöntekijöiden ja nuorten haastatteluja, havainnointia sekä hankkeen tuottajan sähköpostien ja nuorten tuottamien mediasisältöjen analyysia. (Kotilainen & Rantala 2008, 9–17.)

Kotilaisen ja Rantalan haastatteleminen nuorisotyöntekijöiden keskuudessa esiintyi näkemys, että Nuorten Ääni -toimituksen suhde mediaan on erilainen kuin nuorisotyön yleensä, sillä sen tavoitteena on puuttuminen median tarjoamaan sisältöön, eikä keskittyminen median käyttöön toiminnan välineenä. Näin Nuorten Ääni toimii omana, eriytyneenä ja osallistuvana mediana, joka pyrkii lisäämään nuorten näkyvyyttä valtamediassa. Suurimmalle osalle Nuorten Ääni -toimitukseen alkuvaiheessa osallistuneista nuorista media oli vaikuttamisen keino ja kohde. Mukana oli kuitenkin myös niitä, jotka vaikuttamisen sijaan olivat kiinnostuneita mediailmaisun tavoista tai mukanaolosta nuorten yhteisössä. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että Nuorten Ääni -toimitus on edistänyt vuorovaikutusta eri sukupolviin kuuluvien yleisöjen välillä sekä tukenut nuorten mediavaikuttajien toimintaa ja viestintää. Nuoret mediavaikuttajat tarvitsevat tutkimuksen mukaan myös tukea: nuorisotyöntekijät ja media-alan edustajat ovat toimineet heille merkittävinä sosiokulttuurisina innostajina. (Kotilainen & Rantala 2008, 107–109; 118–119.)

Myös Anniina Lundvall (2014) on käsitellyt pro gradu -tutkielmassaan *Concept and Practices of Youth Media Participation* nuorten mediaosallistumista tutkimuskohteenaan keskisuomalaisessa

Painovirhe-verkkolehdeissä toimivat yhdeksän 16–20-vuotiaasta nuorta. Lundvall pyrki selvittämään tutkielmassaan mitä mediaosallistumisella tarkoitetaan, millaisia käytäntöjä siihen sisältyy, kuinka Painovirhe-toimituksen jäsenet näkevät mediaosallistumisen ja miten nuorten taustat ja kokemukset vaikuttavat heidän osallistumiseensa. Tutkimuksen tavoitteena oli kehittää nuorten toimituksia, pyrkiä lisäämään nuorten mediaosallistumista ja selvittää, miksi nuoret eivät ole kiinnostuneet verkon tuomista kansalaisaktiivisuuden mahdollisuuksista, vaikka heillä on taitoja käyttää teknologiaa ja jakaa ideoitaan verkossa. (Lundvall 2014, 7–8.)

Lundvall keräsi Painovirhe-toimituksen jäseniltä tutkimustietoa kyselylomakkeella ja haastatteluilla. Kyselylomake oli peräisin globaalista nuorten mediaosallistumista kuvaavasta tutkimuksesta vuosilta 2009–2011, joten Painovirhe-toimituksen jäseniä pystyttiin vertaamaan laajempaan nuorten joukkoon. Vertailu osoitti, että toimituksen nuoret eivät eronneet merkittävästi vertailuryhmästä vapaa-ajan internetin käytön tai mediaosallistumisen määrän suhteen. Painovirhe-toimitusta näyttivät Lundvallin mukaan määrittelevän enemmän journalismin kuin osallistavan kulttuurin periaatteet. Nuoret näkivät perinteisen median internetiä tehokkaampana välineenä saada äänensä kuuluviin, ja osa koki omien mielipiteiden julkaisemisen internetissä pelottavaksi mahdollisten negatiivisten reaktioiden vuoksi. Kaiken kaikkiaan haastatellut nuoret eivät kokeneet olevansa erityisen aktiivisesti mediaan osallistuvia kansalaisia, vaikka aineistossa vapaa-ajan mediatuotannon suhteen joukosta erottuikin neljä aktiivista nuorta. (Lundvall 2014, 37–38; 54–57; 74–82.)

Haastatteluissa Painovirhe-toimituksen nuoret esittivät viidenlaisia syitä, jotka kuvasivat heidän motivaatiotaan osallistua nuorten toimitusryhmän toimintaan. Nämä syyt olivat media-ammattillisen osaaminen kehittäminen, sosiaaliset kontaktit, taiteellinen ja luova ilmaisu, julkisuuden saaminen omalle tuotannolle sekä osallistumisen tuomat etuudet, kuten laitteiden käyttömahdollisuudet ja ilmaisliput tapahtumiin. Lundvall kiinnitti huomiota siihen, että poliittista vaikuttamista ei pidetty lainkaan syynä osallistua nuorten toimitukseen, mikä erosi Kotilaisen ja Rantalan (2008) havainnoista Nuorten Ääni -toimituksessa. Vaikka Painovirhe-toimituksen nuoret olivat kiinnostuneita kansalaisuuteen ja politiikkaan liittyvistä asioista ja keskustelivat niistä, he eivät nähneet Painovirhe-lehteä poliittisen sisällön tuottamiseen sopivana välineenä. (Lundvall 2014, 62–69.)

Heli Heino (2015) on tarkastellut pro gradu-tutkielmassaan toimintatutkimuksen menetelmin millaista mediakasvatusta rakentuu nuorisotyöhön integroidussa, kansanjournalistisessa nuorten mediaryhmässä. Tutkimus toteutettiin kahdessa syklissä, joista ensimmäisessä järjestettiin mediakerhotoimintaa nuorisotalolla ja toisessa yksittäinen mediatapahtuma monikulttuurisessa nuorisokahvilassa. Nuorille annettu mediakasvatus perustettiin sosiokulttuurisen innostamisen periaatteelle ja

tavoitteena oli tukea nuoria julkaisemaan yhteiskunnallisesti vaikuttavaa mediasisältöä. (Heino 2015, 19–20.)

Tutkielmassaan Heino päätteli, että sosiokulttuurisen innostamisen varaan rakentuva kansanjournalisismi sopii nuorten vapaa-ajan mediakasvatukseen silloin, kun toiminta on tapahtumamuotoista, kaikille nuorille avointa ja sitä markkinoidaan mediakasvatuksen sijaan mahdollisuutena vaikuttaa johonkin nuoria koskevaan ajankohtaiseen asiaan. Sen sijaan 14–15-vuotiaiden nuorten mediakerhossa kansanjournalistisen sisällön tuottaminen ei onnistunut, ja sen mahdollistamiseksi olisi Heino mukaan tarvittu ohjaajilta vahvempaa dialogia tukevan pedagogiikan osaamista. (Heino 2015, 72.)

Edellä tarkastellut kolme tutkimusta osoittavat nuorten toimitus- ja mediaryhmien periaatteiden ja toimintatapojen moninaisuuden. Ryhmien tavoitteeksi vaikutetaan asetettavan erityisesti nuorten yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja mediaosallistuminen, mutta nuorilla saattaa olla myös lukuisia muita syitä osallistua toimintaan. Syitä voivat olla esimerkiksi luova itseilmaisuus, media-ammattillisen osaamisen kartuttaminen tai sosiaaliseen yhdessäolo ja hauskanpito. Ei ole siis lainkaan itsestään selvää, että nuorten toimitus- ja mediaryhmissä tuotetuilla mediasisällöillä pyritäisiin juuri yhteiskunnallisten aiheiden käsittelyyn tai kansalaisvaikuttamiseen, vaan niissä voidaan käsitellä myös monia muita aiheita nuorten omien kiinnostuksen kohteiden mukaisesti.

3.4 Yhteenveto aikaisemmasta tutkimuksesta

Suomalaisia nuorten media- ja toimitusryhmiä käsittelevä tutkimus on perehtynyt ennen kaikkea siihen, miten ryhmien tavoitteeksi asetettu yhteiskunnallinen vaikuttaminen toteutuu tai ei toteudu niiden toiminnassa. Tutkimuksen kohteena ei sen sijaan ole aiemmin ollut se, millaisin tavoin nuoret tuottavat toimitus- ja mediaryhmissä erilaisia sisältöjä – sekä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, viihteeseen että taiteelliseen ilmaisuun tai muihin tavoitteisiin keskittyviä – ja toteuttavat ryhmässä tiedonhankintaa mediasisältöjen tuottamista varten. Tutkielmani pyrkii näin ollen täydentämään suomalaisia nuorten toimitus- ja mediaryhmiä käsittelevää tutkimusta tuomalla niiden tarkasteluun mukaan tiedonhankintatutkimuksen käsitteitä ja teoriaa.

Tutkimuksen taustalla vaikuttavat kahden eri tiedonhankintatutkimuksen alueen käsitteelliset jäsennykset. Nuorten arkielämän tietokäytäntöjä koskeva tutkimus tarkastelee, miten nuoret hankkivat, tuottavat ja käyttävät tietoa koulun ja työn ulkopuolisissa vapaa-ajan konteksteissa. Tältä tutkimusalueelta keskeisin jäsennyys tutkielmani kannalta on Kohin (2013) nuorten tiedon tuottamista

käsittelevä malli, jonka kuvaamiin tapoihin ja käytäntöihin nuorten toimitus- ja mediaryhmien toimintaa on mahdollista verrata. Toisena keskeisenä tutkimusalueena on toimittajien ammatillisten tietokäytäntöjen tutkimus, jota kuvaavista jäsennyksistä olen valinnut hyödynnettäväksi Attfieldin ja Dowellin (2003) sanomalehtitoimittajien tiedonhankintaa ja juttuprosessia kuvaavan mallin. Se auttaa jäsentämään myös harrastuspohjalta toimivien toimitus- ja mediaryhmien toimintaprosesseja ja tarjoaa toisen vertailukohdan niissä havaituille käytännöille.

Tutkielmani tavoitteena on kartoittaa nuorten toimitus- ja mediaryhmien tiedontarpeita eli mediasisältöjen tuotannossa heräviä kysymyksiä sekä tiedonlähteitä, joista kysymyksiin haetaan vastauksia. Tiedontarpeiden ja tiedonlähteiden kaltaisten peruskäsitteiden lisäksi aikaisemmat tutkimukset auttoivat tunnistamaan myös muita tutkimusongelman kannalta relevantteja käsitteitä. Keskeinen Attfieldin ja Dowellin (2003, 200) mallista poimittu käsite ovat tiedonhankinnan rajoitukset, jotka toimivat reunaehtoina toimittajan kirjoittamalle jutulle sekä hänen käytettävissään oleville sisäisille ja ulkoisille resursseille. Yhtenä tämän tutkimuksen kysymyksenä on tunnistaa samankaltaisia työskentelyyn vaikuttavia rajoituksia nuorten toimitus- ja mediaryhmien toiminnasta. Kohin (2013, 1835) malli puolestaan osoittaa, että tutkimusaineistosta on mahdollista tunnistaa tiedontarpeiden, tiedonlähteiden ja tiedonhankinnan rajoitusten lisäksi myös nuorten suosimia tiedonhankinnan tapoja. Niitä ovat esimerkiksi Kohin tunnistamat visualisointi, uudelleenmuokkaus ja kokeileva tekeminen sekä aktiivisen tiedon tuottamisen herättämä voimaantumisen tunne. Näiden tiedonhankinnan tapojen tarkastelemiseksi päätin selvittää, millaisia mielipiteitä ja arvioita toimitus- ja mediaryhmien nuoret esittävät ryhmien toiminnasta ja niissä työskentelystä.

Sekä Attfieldin ja Dowellin (2003, 200) että Kohin (2013, 1835) tiedonhankintaa kuvaavat jäsenykset jakavat sisällöntuotanto- ja tiedonhankintaprosessin kolmeen vaiheeseen: 1) aloitusvaihe eli sisällön kehittyminen, 2) valmisteluvaihe eli organisointi ja 3) tuotantovaihe eli esittäminen. Näiden kuvausten perusteella arvioin, että myös nuorten toimitus- ja mediaryhmien tiedonhankintaa on mahdollista lähestyä vastaavien kolmen vaiheen kautta. Tekemässäni haastattelurungossa (liite 1), jossa esitetään kysymyksiä tiedonhankinnasta sisällöntuotannon eri vaiheissa, vastaavat kolme vaihetta esiintyvät nimillä aloitus-, valmistelu- ja esitysvaihe. Lopulliset nimitykset (suunnittelu-, tiedonkeruu- ja koostamisvaihe) vakiintuivat kuitenkin käyttöön vasta aineiston analyysivaiheessa.

Aikaisempaa tutkimusta tarkastellessa on käynyt selväksi, että nuorten arkielämän tiedonhankintaa koskeva tutkimus on ollut kaiken kaikkiaan vähäistä, sillä valtaosa tutkimuksista keskittyy tiedonhankintaan formaalissa kouluympäristössä. Erityisesti nuorten aktiivisesta tiedon tuottamisesta di-

gitaalisella aikakaudella on vain vähän tutkimustietoa. Nuorten arkielämän tietokäytäntöjen tuntemus on kuitenkin ratkaisevan tärkeää, jotta nuorille suunnattua opetusta ja palveluja, kuten nuorisotyötä ja nuorten kirjastopalveluja voidaan kehittää entistä paremmiksi. Tämä tutkimus pyrkii omalta osaltaan täydentämään tutkimusalueen aukkoja tarkastelemalla tiedonhankintaa osana nuorten vapaa-aikanaan toteuttamaa mediasisältöjen tuotantoa.

4 EMPIIRISEN TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tämän tutkimuksen tavoitteena on kuvata nuorten toimitus- ja mediaryhmissä toteutettavaa mediasisältöjen tuotantoa ja siihen sisältyvää tiedonhankintaa. Tarkoitus on selvittää nuorten hyödyntämiä tiedonlähteitä sekä tekijöitä, jotka virittävät tiedonhankintaa tai rajoittavat sitä. Keskeisessä asemassa ovat nuorten omat, ääneen lausutut mielipiteet ja kokemukset toimitus- ja mediaryhmissä työskentelystä, joiden pohjalta tiedonhankintaa pyritään hahmottamaan.

Tutkimuksen pääkysymys on *millaista tiedonhankintaa sisältyy mediasisältöjen tuottamiseen nuorten toimitus- ja mediaryhmissä?* Tämä on puolestaan jaettu neljään alakysymykseen, joiden avulla tiedonhankintaa lähestytään yksi osa-alue kerrallaan:

1. Millaisia tiedontarpeita mediasisältöjen tuottamisen aikana herää?
2. Mitä tiedonlähteitä nuoret hyödyntävät?
3. Mitkä reunaehdot rajoittavat tiedonhankintaa ja mediasisältöjen tuottamista?
4. Miten nuoret arvioivat omaa työskentelyään toimitus- ja mediaryhmissä?

Tutkimuskysymysten kautta nuorten toimitus- ja mediaryhmät pyritään hahmottamaan sosiaalisina konteksteina, joilla on omanlaisensa tiedonhankintaan vaikuttava toimintakulttuuri. Näitä toimintakonteksteja voidaan tutkimuskysymyksiin vastaamalla verrata aiempiin tiedonhankintatutkimuksen malleihin, jotka kuvaavat nuorten arkielämän tietokäytäntöjä tai ammattitoimittajien tiedonhankintaa.

4.1 Tutkimusaineiston keruu ryhmähaastatteluilla

Tutkimuksen aineistonkeruun menetelmänä on hyödynnetty ryhmähaastatteluja. Haastattelu menetelmänä mahdollistaa kirjallisuudesta koottujen tietojen syventämisen ja täydentämisen ja sopii hyödynnettäväksi kun halutaan selvittää ihmisten asenteita, mielipiteitä ja kokemuksia. Strukturoituihin haastatteluihin verrattuna ryhmähaastattelua voidaan pitää melko vapaamuotoisena keskusteluna, jossa haastattelija puhuu useille haastateltaville yhtä aikaa suunnaten välillä kysymyksiä myös ryhmän yksittäisille jäsenille. Tarkoitus on, että osallistujat kommentoivat asioita spontaanisti, tekevät huomioita ja tuottavat monipuolista tietoa tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä. Menetelmän avulla tutkija voi tavoittaa ryhmässä kollektiivisesti tuotetut ja jaetut merkitysraken-

teet. Haastattelijan roolina ryhmähaastattelussa on keskustelun aikaansaaminen ja sen helpottaminen huolehtimalla, että keskustelu pysyy valituissa teemoissa ja että kaikilla ryhmän jäsenillä on mahdollisuus osallistua. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 35; 61.)

Ryhmäkeskustelu tuottaa Alasuutarin (2011, 151–155) mukaan aivan erilaista aineistoa kuin yksilöhaastattelu. Jos kyseessä on luonnollinen ryhmä, osallistujat soveltavat siihen samanlaista vuorovaikutustilanteen kehystä kuin arkielämässäänkin. Keskustelu keskittyy tällöin siihen, mikä yksilölle on yhteistä ryhmän jäsenenä, ei niinkään yksilöllisiin eroihin tai tuntemuksiin. Tutkijan on mahdollista havainnoida ryhmän toiminta-, keskustelu- ja ajattelutapoja, joiden tarkkailu ei ole yksilöhaastattelussa mahdollista.

Osallistujat muodostavat ryhmäkeskustelussa yhteisesti jaettua ymmärrystä yksilöllisistä kokemuksista, käsityksistä ja uskomuksista. Tämä edellyttää neuvottelua ja mielipiteiden vertailua. Tutkijat, jotka näkevät osallistujien välisen vuorovaikutuksen tärkeimpänä analyysin kohteena, suosivat ryhmähaastattelun sijaan ryhmäkeskustelun käsitettä, koska haastattelun nähdään viittaavan tutkijan johtamaan vuorovaikutustilanteeseen, jossa osallistujat vastailevat kysymyksiin eivätkä keskustelee keskenään. Haastattelijan tehtäväksi ryhmäkeskustelussa jää keskustelun ruokkiminen ja suuntaaminen siten, että erilaiset mielipiteet ja näkökannat tulevat monipuolisesti edustetuiksi. Yksittäisten osallistujien esittämiä käsityksiä tulee tarkastella ryhmätilanteen kontekstissa, ja analyysissa tulee kiinnittää huomio siihen, millaiseen lopputulokseen ryhmä päättyy neuvottelun pohjalta. (Pietilä 2010, 212–217.)

Ryhmähaastattelu osoittautui luontevaksi menetelmäksi omaan tutkimukseeni, jossa aineisto kerättiin luonnollisilta ryhmiltä, joiden jäsenet tuntevat toisensa ja toteuttavat tutkimuksen kohteena olevaa toimintaa yhdessä. Ryhmähaastattelu antaa mahdollisuuden vertailla, miten yksittäiset osallistujat toivat keskustelussa esille mielipiteitään, ajatuksiaan ja kokemuksiaan ryhmän yhteisestä harrastustoiminnasta nuorten toimitus- ja mediaryhmissä. Menetelmän avulla voin tarkastella myös ryhmän yhteisiä ja jaettuja tiedonhankinnan tapoja ja sitä, kuinka ne tuotiin esille keskustelussa. Vaikka käytänkin nimitystä ryhmähaastattelu ryhmäkeskustelun sijaan, tavoitteena oli saada aikaan keskustelu, joka käsittelee tiettyjä teemoja, mutta ei ole tiukasti yksittäisten kysymysten varassa etenevä. Haastattelurunko, josta ryhmähaastatteluissa käsiteltyt teemat löytyvät, on esitetty liitteessä 1.

Tutkimusaineiston keräämiseksi minun oli tutustuttava ja otettava yhteyttä nuorille suunnattuihin, mediasisältöjen tuottamiseen keskittyviin harrastusryhmiin. Ryhmien valinta tapahtui muka-

vuusotannalla, sillä niiden maantieteellisen sijainti määritteli sen, missä ehdin tutkimuksen aikataulun puitteissa vieraila ja järjestää ryhmähaastatteluja. Otin yhteyttä kahden nuorten toimitus- ja mediaryhmän ohjaajiin tammikuussa 2015. Molemmat valituista ryhmistä toimivat suurten kaupunkien nuorisotaloilla, mutta niiden toimintatavat eroavat hieman toisistaan. Tätä eroa kuvaan käyttämällä ryhmistä kahta eri nimitystä: ensimmäistä, videotuotantoon painottuvaa ryhmää kutsun *mediaryhmäksi* ja toista, enemmän kirjoittamiseen keskittyvää ryhmää *toimitusryhmäksi*. Tutkimukseen osallistuvien nuorten anonymiteetin varmistamiseksi en käytä ryhmien koko nimiä ja olen muuttanut myös kaikkien ryhmähaastatteluun osallistuneiden nuorten nimet.

4.1.1 Mediaryhmän haastattelu

Nuorten mediaryhmä, joka osallistui tutkimukseeni, koostuu kahdesta pienemmästä samalla nuorisotalolla toimivasta ryhmästä, joiden säännöllinen toiminta oli jatkunut tutkimusajankohtana noin kahden vuoden ajan. Toinen ryhmistä on keskittynyt videoiden kuvaamiseen ja erityisesti nuorisotalolla esiintyvien bändien live-esiintymisten taltiointiin. Toinen on puolestaan tuottanut radio-ohjelmaa sekä artikkeleita nuorille suunnattuun lehteen suosituimpina juttutyyppeinä bändi- ja artistihaastattelut sekä elokuva- ja levyarvostelut. Ryhmien tapaamisten ja työskentelyn yhdistäminen oli tapahtunut hieman ennen tämän tutkimuksen toteuttamista. Näin syntyneellä yhdellä, eri toimintatapoja hyödyntävällä mediaryhmällä on myös kaksi ohjaajaa, joista toinen hallitsee erityisesti videotuotantoon liittyvän teknisen puolen ja toinen toimitustyön. Aktiivisia osallistujia ryhmässä oli keväällä 2015 kahdeksan, mutta lisäksi toimintaan osallistui satunnaisia vierailijoita ja tarvittaessa projekteihin mukaan kutsuttavia jäseniä.

Mediaryhmä kokoontuu nuorisotalolla kerran viikossa noin kaksi tuntia kerrallaan. Tapaamisaikataulu on kuitenkin joustava, koska ryhmä osallistuu myös erilaisten tapahtumien toteuttamiseen ja toimii nuorten koulutyön ja muiden harrastusten ehdoilla. Mukana olevilla nuorilla on omat osaa-alueensa ja kiinnostuksen kohteensa, kuten videokuvaaminen, editointi, kirjoittaminen ja esiintyminen, joita hyödynnetään yhteisissä projekteissa. Koska mediaryhmä on nuorisotyön piirissä järjestettävää harrastustoimintaa, sitä rajaavat erilaiset periaatteet kuin ammatillisista mediasisältöjen tuotantoon: ryhmä ei toteuta kaupallisia tilaustöitä, sillä tarkoitus ei ole astua kaupallisten toimijoiden alueelle ja tehdä niiden töitä palkatta. Periaatteena on, että kaupungin nuorisopalvelut tarjoavat ryhmälle ohjaajat, tilat ja välineet, mutta nuorten oma kiinnostus ohjaa toimintaa ja he saavat itse valita toteutettavien projektien aiheet.

Vierailin mediaryhmässä kaksi kertaa ennen ryhmähaastattelun toteuttamista. Ensimmäinen vierailu oli tammikuussa 2015, jolloin paikalla olivat ainoastaan ryhmän molemmat ohjaajat. Tällöin

keräsin ohjaajilta edellä kuvatut taustatiedot mediaryhmän toiminnasta ja huolehdin tutkimusluvan saamisesta nuorisotalolta. Ohjaajat myös ehdottivat tuolloin, että ryhmähaastattelu toteutettaisiin nuorisotalolla järjestettävän talvilomatapahtuman jälkeen, jolloin siellä tuotettuja mediasisältöjä voitaisiin käsitellä esimerkkeinä keskustelussa. Lisäksi ohjaajat lupasivat kertoa tutkimuksestani nuorille jo etukäteen. Toinen vierailuni mediaryhmään tapahtui helmikuussa, jolloin suurin osa mediaryhmän osallistujista oli paikalla. Tuolloin kerroin nuorille lyhyesti tutkimuksestani ja kyseilin heidän kiinnostustaan osallistua ryhmähaastatteluun. Haastattelun ajankohta sovittiin maaliskuun alkuun talvilomatapahtuman jälkeen.

Maaliskuun 2015 alussa nuorisotalolla mediaryhmän tavallisessa kokoontumispaikassa järjestettyyn ryhmähaastatteluun osallistui seitsemän nuorta. Haastattelun aluksi kerroin, että tavoitteena oli saada aikaan vapaamuotoista keskustelua kysymysten pohjalta. Kerroin myös nauhoittavani keskustelun ja korostin, että kaikki osallistujat pidettäisiin anonyymeinä. Tämän jälkeen aloitettiin ryhmähaastattelu, joka kesti nauhoitettuna 81 minuuttia. Keskustelu oli aktiivista ja vapaamuotoista, sillä ryhmän jäsenet olivat ennestään toisilleen tuttuja. Välillä keskustelu rönsyili pois haastattelukysymysten aiheista, mutta aiheeseen palattiin tavallisesti jonkun osallistujan omasta aloitteesta tai viimeistään seuraavan kysymyksen myötä. Haastattelurungon kysymysten läpi käymisen lisäksi esitin tarvittaessa lisäkysymyksiä, mutta muuten pyrin olemaan ohjaamatta keskustelua liian tiukasti. Mediaryhmän ohjaajat olivat paikalla haastattelutilassa, mutta pysyttelivät taustalla eivätkä muutamaa yksittäistä kommenttia lukuun ottamatta osallistuneet keskusteluun.

4.1.2 Toimitusryhmän haastattelu

Tutkimukseeni osallistunut nuorten toimitusryhmä on perustettu syksyllä 2013 ja kokoontuu paikallisella nuorisotalolla. Toiminnan pääpaino on artikkelien ja kolumnien kirjoittamisessa, mutta ryhmä tuottaa myös videomateriaalia kuten bändihaastatteluja festivaaleilla. Toimitusryhmä julkaisee tuottamiaan mediasisältöjä eniten omassa blogissaan, mutta sillä on mahdollisuus tarjota niitä myös muutamalle yhteistyökumppanina toimivalle alueelliselle medialle. Ryhmä kokoontuu noin kerran kahdessa viikossa ja tapaamisten ajankohta sovitaan Facebook-ryhmän avulla joustavasti siten, että mahdollisimman moni osallistujista pääsee paikalle. Keväällä 2015 ryhmän toiminnassa oli mukana noin kymmenen nuorta, joista osa oli ollut mukana toiminnassa alusta asti ja osa oli tullut mukaan myöhemmin. Aktiivisia toimittajia ja juttujen tuottajia ryhmässä arvioitiin olevan seitsemän. Kaksi nuorista toimii ryhmässä päätoimittajan roolissa.

Tutkimukseen osallistuneen toimitusryhmän esikuvana on ollut pidempään toiminut Helsingin Nuorten Ääni -toimitus. Siltä saadun mallin mukaisesti ryhmän ohjaajat ovat olleet toiminnan alkuvaiheen suunnittelussa aktiivisesti mukana, mutta ovat sittemmin jättäytyneet taustalle ja antaneet ryhmän toimia nuorten omilla ehdoilla. Ohjaajat ovat tavoitettavissa nuorisotalolla ja opastavat nuoria tarvittaessa, mutta toimitusryhmä suunnittelee itse vapaasti toimintansa ja pitää kokouksensa itsenäisesti ilman ohjaajia. Tämä itsenäinen toimintatapa otettiin ryhmässä käyttöön vuoden 2015 alussa eli muutamaa kuukautta ennen järjestettyä ryhmähaastattelua.

Samoin kuin mediaryhmän suhteen vierailin myös toimitusryhmässä kaksi kertaa ennen ryhmähaastattelun toteuttamista. Ensimmäinen vierailu oli helmikuussa 2015, jolloin kävin kyselemässä ryhmän ohjaajalta taustatietoja toimituksen perustamisesta. Samalla vierailin myös toimitusryhmän kokouksessa, jossa oli paikalla kuusi nuorta. Kerroin ryhmälle tutkimuksestani ja kyselin alustavaa kiinnostusta osallistumiseen. Tapaamisessa toimitusryhmä kävi läpi kevään suunnitelmiaan, joista kävi ilmi, että toimintaa oltiin uudistamassa lähikuukausien aikana. Tavoitteena oli vaihtaa toimituksen nimeä ja blogialustaa sekä aktivoida toimintaa hiljaisemman vaiheen jälkeen. Näistä uudistuksista johtuen sovittiin, että ryhmähaastattelu järjestettäisiin vasta loppukeväästä, jolloin julkaisuja juttujakin olisi enemmän. Maaliskuun lopulla vierailin vielä toisessa toimitusryhmän tapaamisessa, jossa oli paikalla neljä osallistujaa. Tapaamisessa sovimme, että ryhmä valitsee loppukeväästä sopivan ajankohdan ryhmähaastattelulle Facebook-ryhmässään ja ryhmän päätoimittaja ilmoittaa ajankohdan minulle sähköpostitse.

Ryhmähaastattelu järjestettiin toukokuussa 2015 nuorisotalon kahvilassa. Ajankohtaa, jolloin kaikki toimitusryhmän jäsenet olisivat päässeet paikalle, ei onnistuttu löytämään, mutta ryhmähaastatteluun osallistui kuitenkin kolme aktiivista ryhmän jäsentä. Haastattelun aluksi kerroin keskustelun luonteesta, nauhoittamisesta ja osallistujien anonymiteetistä. Ryhmähaastattelu kesti nauhoitettuna 65 minuuttia. Mahdollisesti pienemmästä osallistujamäärästä johtuen keskustelu ei ollut yhtä rönsyilevää kuin mediaryhmän haastattelussa ja osallistujat vastasivat useisiin kysymyksiin vuorotellen samassa järjestyksessä kuitenkin toistensa puheenvuoroja aktiivisesti kommentoiden ja täydentäen.

4.2 Tutkimusaineiston sisällönanalyysi

Ennen sisällönanalyysin aloittamista litteroin kaiken nauhoitetun ryhmähaastatteluaineiston. Litteroin keskustelut sanatarkasti säilyttäen murre sanat ja puhekielisyyden sellaisenaan, mutta poistin joitakin täytesanoja, äännähdyksiä ja toistoja, joilla ei ollut merkitystä puheen sisällön kannalta.

Myös tauot sekä naurahdukset litteroitiin mukaan ja merkittiin sulkeisiin. Pällekkäisten puheenvuorojen litterointi tapahtui siten, että kolme pistettä puheenvuoron lopussa tai alussa ilmaisivat sen jatkumista samaan aikaan, kun väliin kirjoitettu puheenvuoro sanottiin. Puheenvuorot eroteltiin toisistaan haastatelluille annetuilla muutetuilla nimillä. Myös puheenvuoroissa esiintyvät nimet korvattiin muutetuilla nimillä ja muutos merkittiin sulkeilla. Vaikka etenkin mediaryhmän haastattelun osallistujamäärä oli suuri, nauhoitteiden hyvälaatuisuuden ansiosta eri puhujien erottaminen toisistaan ei osoittautunut ongelmaksi litteroinnissa.

Sanatarkka litterointi oli tämän tutkimuksen tapauksessa riittävä, koska huomio kiinnittyi tutkimuskysymysten myötä puheen sisältöön eli siihen, mitä mediasisältöjen tuottamisesta ja tiedonhankinnasta kerrottiin ryhmähaastattelussa. Sen sijaan esimerkiksi keskustelun vuorovaikutusta ei analysoitu. Kahdesta ryhmähaastattelusta kertyi yhteensä 73 sivua litteroitua tekstiä.

Tutkimuksen ryhmähaastatteluaineiston analyysimenetelmänä toimi sisällönanalyysi, joka on perusanalyysimenetelmä laadullisessa tutkimuksessa. Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan sisällönanalyysia voidaan pitää yksittäisen metodin lisäksi väljänä teoreettisena viitekehyksenä, joka voidaan liittää erilaisiin analyysikokonaisuuksiin. Sisällönanalyysissa on kyse laadullisen aineiston pilkkomisesta ja ryhmittelystä erilaisten aihepiirien mukaan, jolloin voidaan vertailla tiettyjen teemojen esiintymistä aineistossa. Tavoitteena on järjestää aineisto tiiviiseen muotoon, jolloin siitä voidaan muodostaa selkeää ja yhtenäistä informaatiota. Sisällönanalyysin prosessi perustuu aineiston hajottamiseen osiksi sekä sen käsitteellistämiseen ja uudelleen kokoamiseen loogiseksi kokonaisuudeksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91–93; 108.)

Laadullisen sisällönanalyysin muodoissa voidaan tehdä jako aineistolähtöiseen, teoriasidonnaiseen ja teorialähtöiseen analyysiin. Oma analyysitapani on teoriasidonnainen, jota voi nimittää myös teoriaohjaavaksi analyysiksi. Siinä teoria ja aikaisempi tieto toimivat apuna analyysin etenemisessä, mutta analyysiyksiköt valitaan aineistosta. Tarkoitus ei ole testata aiempaa tietoa vaan aukoa uusia ajatusuria, vaikka teoria ohjaakin analyysia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 96–97.) Tiedonhankintatutkimuksen käsitteet ja aiemmat tiedonhankintaa kuvaavat käsitteelliset jäsennykset (Koh 2013; Attfield & Dowell 2003) toivat näin käsitteitä ja jäsennystapoja myös omaan analyysiini.

Ruusuvuori, Nikander ja Hyvärinen (2010) huomauttavat, että laadullista sisällönanalyysiä tehdessä on tärkeää ottaa huomioon, ettei aineiston luokittelu ja löydettyjen luokkien käsittely itsessään riitä analyysiksi, vaan aineistoa läpi käymällä on tarkoitus tuottaa informaatiota joka ei sellaisenaan ole aineistossa läsnä. Lisäksi aineiston luokittelustrategiaa suunnitellessa tulee huomioida

tutkimuksen teoreettisen taustan ja tutkimusasetelman asettamat lähtökohdat. Yksi tärkeä lähtökohta luokittelulle on havaintoyksikön valinta. Havaintoyksikkö määrittää, mitä tutkimusaineistosta koodataan ja mihin koodattavien ilmiöiden ymmärretään liittyvän. Havaintoyksikkö määrittää tutkimuskysymyksen osa-alueiden pohjalta. (Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 19–22.)

Havaintoyksikkö, jota voidaan nimittää myös analyysiyksiköksi (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110), voi olla esimerkiksi yksi keskustelussa esitetty lause, lauseen osa tai ajatuskokonaisuus, joka sisältää useita lauseita. Tässä tutkimuksessa havaintoyksiköksi valikoitui useamman lauseen muodostama keskustelun osa, joka käsitteli jonkin tutkimuskysymyksen aihepiiriä. Suuri osa havaintoyksiköistä muodostui yhdestä ryhmähaastattelusta esitetystä puheenvuorosta. Koska haastateltavat kuitenkin täydensivät ja kommentoivat toistensa puheenvuoroja keskustelun luonteen mukaisesti, havaintoyksikköön sisällytettiin tarvittaessa useampi samaa aihetta käsittelevä ja toisiaan täydentävä puheenvuoro.

Tutkielmani tutkimuskysymys on *millaisia tietokäytäntöjä sisältyy mediasisältöjen tuottamiseen nuorten mediaryhmissä ja toimituksissa?* Tämän pääkysymyksen olen puolestaan jakanut neljään alakysymykseen, joista jokainen muokattiin erilliseksi havaintoyksiköksi, joita lähdin tunnistamaan litteroidusta haastatteluaineistosta. Havaintoyksiköt on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Tutkimuskysymysten pohjalta muodostetut havaintoyksiköt analyysia varten.

Tutkimuskysymys	Havaintoyksikkö
Millaisia tiedontarpeita mediasisältöjen tuottamisen aikana herää?	Keskustelun osa, jossa nousee esille jonkin ongelman tai kysymyksen herättänyt tilanne.
Mitä tiedonlähteitä nuoret hyödyntävät?	Keskustelun osa, jossa mainitaan jokin hyödynnetty tiedonlähde.
Mitkä reunaehdot rajoittavat tiedonhankintaa ja mediasisältöjen tuottamista?	Keskustelun osa, jossa mainitaan työskentelyä rajoittanut tai siihen vaikuttanut asia.
Miten nuoret arvioivat omaa työskentelyään toimitus- ja mediaryhmissä?	Keskustelussa esitetty mielipide, johon sisältyy arvio koko ryhmän tai jonkun sen jäsenen toiminnasta.

Analyysi alkoi havaintoyksiköiden mukaisten keskustelun osien poiminnalla tutkimusaineistosta. Jokaisen havaintoyksikön kohdalla kävin läpi molemmat ryhmähaastatteluaineistot, poimin niistä havaintoyksikköön sopivat lainaukset ja tiivistin lainausten sisällön lyhyesti kirjalliseen muotoon. Nämä tiivistetyt lainausten sisällöt kopioin toiseen työtiedostoon. Jatkoin analyysia ryhmittelemällä samankaltaisia havaintoyksiköitä keskenään ja muodostamalla niistä luokkia.

Nostan esille yhden esimerkin, joka kuvaa analyysin etenemistä. Kolmannen tutkimuskysymyksen kohdalla aineistosta tunnistettiin havaintoyksikköinä keskustelun osia, joissa mainitaan työskentelyä rajoittanut tai siihen vaikuttanut asia. Tällaisia rajoitteita tunnistettiin esimerkiksi seuraavasta mediaryhmän haastattelun lainauksesta:

ELINA: ”Se oli silleen vähän sitä, kun enimmäkseen käytettiin sitä samaa kameraa, niin sit siinä tuli vähän tungosta. Että jos piti oottaa jotain tiettyä henkilöä, ettei tiedetty, milloin se lopettaa esiintymisensä, ja sit sen jälkeen pitäis ottaa haastattelu. Niin sitten siinä välissä ei kauheesti viittiny lähtee sen kameran kanssa mitään muuta tekemään. Sit siinä oli vähän silleen, että kauankohan aikaa täs vielä menee ja kauanko täs istutaan sen kameran kanssa oottamassa ihmisiä.”

Tässä lainauksessa jutun tekemistä rajoittavaksi asiaksi määriteltiin haastateltavien esiintyjien enakoimattomat aikataulut, jotka pakottivat odottamaan haastateltavia kameran kanssa ja rajasivat samalla kameran käyttöä toisaalla. Luokittelussa tämä niputettiin yhteen muihin aikatauluihin ja ajankäyttöön liittyvien rajoitusten kanssa, ja luokalle annettiin yleisnimitykseksi *aikarajat*. Toisaalta saman lainauksessa työskentelyä rajoittavaksi seikaksi paljastui se, että haastatteluvideoiden kuvaamiseen käytettiin vain yhtä kameraa. Tällainen rajallisten välineiden vaikutus asetettiin luokittelussa luokkaan, johon sisältyvät *välineistä ja tiloista* johtuvat rajoitukset. Tällä tavoin toteutettu aineiston analyysi ja sen pohjalta löydetty tulokset on esitetty tutkimuskysymys kerrallaan seuraavassa luvussa viisi.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Empiiristen tulosten raportointi etenee kolmessa osassa siten, että aluksi käyn läpi mediaryhmää koskevat havainnot tutkimuskysymys kerrallaan. Tämän jälkeen vuorossa on toimitusryhmän tiedontarpeiden ja tiedonhankinnan tarkastelu. Erillisten analyysien jälkeen luvussa 5.1 vertailen molempia ryhmä eri tutkimuskysymysten osalta ja esitän yhteenvedon analyysin pohjalta saaduista tuloksista.

5.1 Mediaryhmän tiedonhankinta

Mediaryhmän haastatteluun osallistui seitsemän nuorta. Yksi osallistujista (Aino) saapui paikalle noin 15 minuuttia haastattelun alun jälkeen, joten häneltä kysyttiin tarvittavat taustatiedot erikseen muita osallistujia myöhemmin. Osallistujien taustatiedot on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Ensimmäiseen ryhmähaastatteluun osallistuneet mediaryhmän jäsenet.

Nimi (muutettu)	Ikä	Aloittanut media-ryhmässä	Mikä työmuoto kiinnostaa eniten
Aino	14	syksyllä 2013	haastattelu, kirjoittaminen
Elina	16	syksyllä 2014	videokuvaaminen
Johanna	24	keväällä 2014	videokuvaaminen
Maria	17	syksyllä 2011	videokuvaaminen
Sofia	17	syksyllä 2014	videokuvaaminen
Susanna	15	syksyllä 2012	haastattelu
Ville	16	syksyllä 2012	radiotyö, valokuvaaminen, videokuvaaminen

Ryhmähaastatteluun osallistunut mediaryhmä koostui kahdesta aiemmin erillään toimineesta ryhmästä, joista toinen keskittyy videotuotantoon ja toinen lehtiartikkeleiden ja radio-ohjelmien toimittamiseen. Osallistujista viisi (Elina, Johanna, Maria, Sofia ja Ville) kuului videoryhmään ja kaksi (Aino ja Susanna) toimitusryhmään, mikä näkyi myös heitä kiinnostavien työmuotojen jakautumisessa. Osallistujien keski-ikä oli 17 vuotta ja keskimääräinen kokemus mediaryhmässä työskentelystä oli hieman yli puolitoista vuotta.

Haastattelussa käsiteltäväksi esimerkkitapaukseksi valittiin nuorille suunnattu talvilomatapahtuma, jossa mediaryhmä oli työskennellyt neljän päivän ajan kaksi viikkoa ennen haastattelun ajankohtaa.

Ryhmähaastatteluun osallistuneiden lisäksi mukana tapahtumassa oli ollut yksi videoryhmän jäsen, jonka työpanokseen haastateltavat viittasivat keskustelussa usein. Kyseisen ryhmän jäsenen nimi muutettiin haastatteluaineiston maininnoissa Amandaksi.

Enimmäkseen ryhmä tuotti nuorten talvitapahtumasta videomateriaalia, joka julkaistiin YouTube-palvelussa. Yhteensä videoita julkaistiin 20, joista kaksi toteutettiin suorina lähetyksinä. Tuotetut videot voi jaotella seuraavasti:

- Monikameratuotantona kuvatut taltioinnit tapahtumassa esiintyneiden bändien live-esiintymisistä
- Monikameratuotantona kuvattu tunnin mittainen poliitikkojen paneelikeskustelu
- Lyhyet tapahtuman esiintyjien videohaastattelut
- Lyhyet esittelyvideot tapahtuman ohjelmasta

Videomateriaalin lisäksi kaksi kuvaamisen sijaan toimitustyöhön keskittynyttä ryhmän jäsentä, Susanna ja Aino, kirjoittivat tapahtumassa kuvatun paneelikeskustelun ja haastattelujen pohjalta kaksi lyhyttä artikkelia, jotka julkaistiin nuorille suunnatussa lehdessä.

5.1.1 Tiedontarpeet

Tavoitteena oli tunnistaa litteroidusta haastatteluaineistosta mediaryhmän käymän keskustelun osia, joissa käsiteltiin tiedontarpeita herättäneitä tilanteita. Analysoidessani tiedontarpeita kirjoitin ne auki kysymysmuotoon ja yhdistin samankaltaiset tiedontarpeet laajemmiksi kysymyksiksi. Nämä kysymykset jaottelin sen mukaan, mihin aiheeseen ne liittyivät: aikatauluihin, haastattelujen sisällön suunnitteluun, välineiden käyttöön, kuvaamiseen ja leikkaamiseen vai jutun koostamiseen ja julkaisuun. Tiedontarpeet on esitetty näin jaoteltuna taulukossa 3.

Taulukko 3. Mediaryhmän tiedontarpeet ja niiden aiheet.

Tiedontarpeen aihe	Tiedontarve kysymysmuodossa
Aikataulu	Millainen on tapahtuman aikataulu?
	Milloin haastattelu tehdään?
	Milloin suora lähetys alkaa?
Haastattelun sisällön suunnittelu	Mitä haastateltavilta voisi kysyä?
	Kuinka paljon kysymyksiä kannattaa olla?
Välineiden käyttö	Miten kameroita käytetään ja asetuksia muokataan?
	Missä tarvittavat välineet ovat?
Kuvaaminen ja leikkaaminen	Mitä pitää kuvata juuri nyt tai seuraavaksi?
	Onko kuva onnistunut?
	Milloin pitää leikata seuraavaan kuvaan?
	Mitä on lupa kuvata?
Jutun koostaminen ja julkaisu	Mikä on jutun pituus?

Käsittelen tiedontarpeiden aiheita tässä alaluvussa melko lyhyesti ja yleisellä tasolla. Tarkempaan kuvaukseen on varattu alaluku 5.1.2, jossa erittelen aineistosta lainauksia poimien ne tiedonlähteet, joita mediaryhmän jäsenet ovat hyödyntäneet juttuprosessin eri vaiheissa tiedontarpeisiin vastataksseen.

Aikataulu

Tietääkseen, mitä heidän tuli tehdä talvilomatapahtumassa, mediaryhmän nuoret tarvitsivat tietoa tapahtuman ohjelmasta ja aikataulusta. Etukäteen ohjelma ei kuitenkaan ollut kokonaisuudessaan selvillä, joten aikataulua koskevat tiedontarpeet tulivat ajankohtaisiksi vasta tapahtuman ollessa jo meneillään. Haastatteluvideoiden kuvaamiseksi osallistujat tarvitsivat tietoa esimerkiksi nuorisotalon henkilökunnalta tai itse haastateltavalta siitä, milloin haastattelu voidaan toteuttaa. Sen lisäksi, että haastattelijat osasivat valmistella kysymykset ajoissa ja olla oikeaan aikaan paikalla tekemässä haastattelua, tieto haastattelun ajankohdasta tarvittiin myös sitä varten, että yhteisessä käytössä ollut videokamera osattiin pitää oikeaan aikaan saatavilla haastattelukäyttöön. Lisäksi suoraa lähetystä kuvatessa haastattelijoiden ja kuvaajien oli tärkeää saada tieto siitä, milloin suora lähetys aloitetaan.

Haastattelun sisällön suunnittelu

Haastattelun sisältöä suunnitellessa keskeiseksi kysymykseksi muodostui sen päättäminen, mitä haastateltavilta halutaan kysyä. Tiedontarpeet riippuivat haastattelun kohteesta. Esimerkiksi poliitikkojen paneelikeskusteluun kysymyksiä suunnitellessa tarvittiin tietoa siitä, millaiset keskustelunaiheet olisivat ajankohtaisia ja millaisista asioista nuoret haluaisivat kysyä poliitikoilta. Esiintyjien haastattelujen suunnitteluun saatettiin tarvita taustatietoa haastateltavasta tai vinkkejä kysymysten aiheisiin muilta ryhmän jäseniltä. Suunnitellessa tarvittiin myös tietoa siitä, kuinka pitkä haastattelun tulee olla, jotta kysymysten määrä ja laajuus osattiin mitoittaa sopiviksi.

Välineiden käyttö

Kuvatessaan videokameroilla mediaryhmän jäsenten tuli kiinnittää huomiota siihen, että kameran asetukset olivat oikeanlaiset ja tietää, miten niitä voi tarvittaessa muuttaa. Ongelmatilanteessa tarvittiin tietoa esimerkiksi kameran valkotasapainon asettamisesta. Osa mediaryhmän jäsenistä oli ollut toiminnassa mukana vähemmän aikaa kuin toiset, joten he tarvitsivat enemmän tietoa kameroiden käytöstä kuvatessaan. Tiedontarpeeksi oli tunnistettavissa myös kysymys siitä, missä tarvittava kamera oli.

Kuvaaminen ja leikkaaminen

Poliitikkojen paneelikeskustelun sekä bändien esiintymisten kuvaaminen toteutettiin monikamera-tuotantona, jossa ohjaamossa leikkaajana ja ohjaajana työskennelleet nuoret olivat radiopuhelimen välityksellä yhteydessä kuvaajiin. Kuvaajien välittömät tiedontarpeet liittyivät siihen, mitä kohdetta jokaisen heistä tuli kuvata ja milloin heidän tuli vaihtaa seuraavaan kuvaan. Samalla tarvittiin tietoa siitä, onko kuva onnistunut ja esimerkiksi sopivan laaja. Myös leikkaajan tuli tietää, milloin suorassa lähetyksessä vaihdetaan seuraavaan kuvaan.

Kun mediaryhmän jäsenet kuvasivat esittelyvideoita nuorisotalon talvilomatapahtuman ohjelmasta, he tarvitsivat tietoa myös siitä, mitä ja ketä heillä on lupa kuvata verkossa julkaistavalle videolle. Kuvaajien oli myös huomattava, milloin jokin osa videosta oli tarpeen kuvata uudelleen – tällainen tilanne muodostui, jos esimerkiksi jotkut tapahtuman kävijöistä häiriköivät kuvatun videon taustalla.

Koostaminen ja julkaiseminen

Videomateriaalin lisäksi kaksi mediaryhmän jäsenistä koosti kuvattujen videoiden pohjalta kaksi artikkelia nuorille suunnattuun lehteen. Tällöin he tarvitsivat tietoa siitä, kuinka pitkiä juttujen tulee olla, jotta niiden videohaastatteluilla kerätty sisältö osattiin koota ja teksti mitoittaa sopivaksi.

5.1.2 Tiedonlähteet

Pyrin tunnistamaan haastatteluaineistosta keskustelun osia, joissa mainittiin työskentelyssä hyödynnettyjä tiedonlähteistä. Lähteiksi huomioitiin henkilölähteiden ja dokumenttien lisäksi myös tiedonhankkijalle aiemmin kertynyt sisäistetty tietämys tai kokemus, johon turvauduttiin tiedontarpeeseen vastaamiseksi. Tavoitteena ei ollut käsitellä vain systemaattista tiedonhankintaa, vaan myös sattumanvaraista tiedon saamista mediasisältöjen tuotannon eri vaiheissa. Käsittelen hyödynnettyjä tiedonlähteitä erikseen kolmessa juttuprosessin vaiheessa, joista käytän nimiä suunnittelu-, tiedonkeruu- ja koostamisvaihe.

Suunnitteluvaihe

Mediaryhmän ryhmähaastattelussa todettiin, että suunnittelua ennen itse talvilomatapahtumaa ei oikeastaan tehty, vaan työnjako ja valmistautuminen esimerkiksi haastatteluihin tehtiin samalla kun tapahtuma ja tiedonkeruu olivat jo käynnissä. Näin suunnittelu-, tiedonkeruu- ja koostamisvaiheet lomittuivat käytännön työskentelyssä. Ryhmähaastattelussa yhteisesti jaettu käsitys vaikutti olevan, että työskentely sujui omalla painollaan, ilman tarvetta valmistautua ja suunnitella toimintaa yhdessä ennen itse tapahtumaa:

ELINA: ”Se vaan tuli. Et ketkä tulee mukaan.”

JOHANNA: ”Niin. Ei oikein pysty suunnitteleen.”

VILLE: ”Me tehtiin kaikki silloin ajallaan. Silleen vaan heitettiin, et kuka tekee mitä, ja sitten vaan mentiin sinne mihin pyydettiin tai missä oli työtä.”

Etukäteissuunnittelun tarpeettomuudelle löydettiin kaksi keskeistä syytä. Ensimmäinen näistä oli tapahtuman luonne: ohjelmaan sisältyi paljon muuttuvia seikkoja, joista nuoret eivät voineet olla selvillä etukäteen. Näin ollen myös osa heidän työtehtävistään selvisi vasta tapahtuman aikana:

JOHANNA: ”Kun kaikki menee, koska se tapahtuu tässä ja nyt, niin ei sitä voi oikein suunnitella.”

MARIA: ”Ja sitten koska me ei tiedetty ees mitä siellä kaikkea on.”

JOHANNA: ”Nimenomaan. Kun on niin paljon liikkuvia asioita, että ei oo pelkästään meistä kiinni, että tää nyt menee näin just aikataulun mukaan.”

Toinen syy etukäteissuunnittelun tarpeettomuudelle oli haastateltavien aiempi kokemus vastaavalaisista töistä. Kaikki mediaryhmän jäsenet olivat olleet mukana toiminnassa ryhmähaastattelun toteuttamisaikaan vähintään puoli vuotta, joten työtehtävät ja välineet olivat heille ennestään tuttuja. Tarkempi kysely osoitti, että kahta uusinta ryhmän jäsentä lukuun ottamatta osallistujat olivat myös työskennelleet samassa talvilomatapahtumassa joko kerran tai kahdesti aiempina vuosina.

Vaikka videoiden kuvaajana tai ohjaajana ja leikkaajana toimimiseen ei koettu tarvetta valmistautua etukäteen, ryhmähaastattelussa tuli esille haastattelukysymysten suunnitteluun liittyvää tiedonhankintaa. Yleisimmin kysymysten suunnittelussa hyödynnettiin henkilölähteitä ja kysyttiin muilta ryhmän jäseniltä ideoita tai vinkkejä:

ELINA: ”Sit niihin haastatteluihin, jos nyt tuli silleen, että ei keksi kysymystä. Niin sitten oikeestaan kysyttiin, et onks sulla mitään ideoita, että mitä haluisit kysyä tältä henkilöltä esimerkiksi.”

HAASTATTELJA: ”Keneltä kaikilta?”

ELINA: ”No, näiltä mitkä oli täs mukana.”

Kaikkia haastatteluja varten tiedonhankintaa ei kuitenkaan tehty, sillä tiukimmillaan haastattelun ajankohta saattoi selvitä vain viisi minuuttia etukäteen, jolloin haastattelijan oli turvauduttava improvisointiin. Osa haastateltavista oli myös nuorille entuudestaan tuttuja, mikä helpotti kysymysten suunnittelua. Esimerkiksi Ville kertoi seuranneensa haastattelemaansa esiintyjää joskus aiemmin sosiaalisen median kautta, joten hänellä oli jo valmiiksi tietämystä, jonka pohjalta hän pystyi keksimään kysymyksiä haastateltavalle. Nuoret eivät nähneet tiedonhankintaa yhtä tarpeellisena, jos kysymys oli lyhyestä, tapahtuman ohjelmaa esittelevästä sisällöstä verrattuna syvällisempään haastatteluun:

ELINA: ”Sit [Ville] myöskin haastatteli niitä pisteiden pitäjiä. Niin nehän oli myöskin ihan improvisoituja sulta.”

MARIA: ”Tommosissa lyhyissä haastatteluissa se ei varmaan oo, ja sitten kun tommosessa tapahtumassa tekee, niin se on just perus et mitä te teette täällä ja semmosta. Mut sit jos tekis jotain ihan kunnon haastattelua, niin kyllähän sitä sitten pitäsi ettiä.”

Selkeästi eniten etukäteissuunnittelua vaatineena tuotantona erottui poliitikoille järjestetty paneelikeskustelu, jonka sisältöä pohdittiin jo ennen itse tapahtumaa. Paneelikeskustelussa haastattelijoina toimineet Maria ja Susanna suunnittelivat itse kysymykset ja tarvittaessa kyselivät ideoita kysymysten aiheisiin kavereiltaan. Lisäksi Maria kertoi seuranneensa paikallislehden uutisointia, jotta kysymyksiä saatiin laadittua ajankohtaisista ja puhuttavista aiheista. Myös toisella ryhmän ohjaajista oli paneelikeskustelun valmistelun suhteen keskeinen tehtävä, sillä hän pyysi paikallisia poliitikkoja osallistujiksi tapahtumaan.

Tiedonkeruuvaihe

Mediaryhmän suunnittelun jälkeisessä tiedonkeruuvaiheessa tekemä tiedonhankinta voidaan jakaa kahteen kategoriaan. Ensimmäinen näistä on itse journalistisen sisällön keruu, joka toteutettiin konkreettisuudessaan ryhmän ulkopuolisia ihmisiä eli tapahtuman esiintyjiä haastatteleamalla ja kuvaamalla. Näin kerättyä sisältöä hyödynnettiin materiaalina, josta editoitiin ja julkaistiin videoita ja jonka pohjalta kirjoitettiin myös kaksi juttua. Toisaalta voidaan erottaa myös ongelmanratkaisuun tähtäävä tiedonhankinta, jota oli tehtävä videoiden kuvaamisen onnistumiseksi. Kuvaajina toimineiden ryhmäläisten oli koko ajan työskennellessään selvitettävä, mitä heidän tulee kuvata sekä ratkaistava kameroiden käyttöön liittyviä ongelmia.

Ongelmanratkaisuun tähtäävässä tiedonhankinnassaan mediaryhmän nuoret turvautuivat toisilta ryhmän jäseniltä saamiinsa ohjeisiin sekä omaan kokemukseen ja kokeiluihin. Ohjeet muilta ryhmän jäseniltä olivat erityisen keskeinen tiedonlähde bändien live-esiintymisten ja suorana lähetyksenä toteutetun paneelikeskustelun kuvaajille, joiden työskentely riippui siitä, mitä ohjaajina ja leikkaajina toimineet ryhmän jäsenet opastivat radiopuhelinten välityksellä tekemään:

JOHANNA: ”Kuitenkin kun jos on kamerassa, niin kyllä ohjaamosta annetaan ohjeet, että mitä sun pitää ja näin pois päin. [...]”
SOFIA: ”[...] Niin nyt kun se sanoo, että älä liiku, niin sä taas tiedät, että okei. Sit kun se sanoo, että nyt siirrytään seuraavaan, niin sit sä voit ottaa sen seuraavan kuvan.”

Kuvaajat antoivat myös ohjeita toisilleen ja avustivat esimerkiksi väärin kamerasäätöjen muuttamisessa. Etenkin vähemmän aikaa ryhmässä mukana olleet kuvaajat pyysivät neuvoja kokeneemilta ryhmän jäseniltä mahdollisissa ongelmatilanteissa:

ELINA: ”No siis, mä en ollu kuvannu juuri ollenkaan niillä etukameroilla, jotka liikkuu sielavan eessä. Niin sitten mulla oli vähän silleen, että periaattees niistä asioista, et miten se kamera toimii. Se oli mulle uutta, ja sit mä opin siellä käyttään sitä.”
HAASTATTELIJA: ”Keneltä tai mistä?”
ELINA: ”No näiltä muilta, esim [Marialta] ja [Villeltä].”

MARIA: ”Et jos [Sofialla] ja [Elinalla] oli vaikka joku ongelma kamerassa, niin se kysy sitten meiltä, jotka on pidempään ollu.”

Mediaryhmän kahta ohjaajaa ei pidetty yhtä merkittävinä tiedonlähteinä kuin ryhmän muita jäseniä, joiden puoleen ongelmatilanteissa käännyttiin mieluiten. Ohjaajien mainittiin kuitenkin antaneen ryhmälle neuvoja ja tietoa esimerkiksi tarvittavien välineiden löytämistä varten:

JOHANNA: ”No harvemmin varmaan ohjaajatkaan anto meille mitään, tai siis, ne anto enimmäkseen neuvoja, ja sit me itte tehtiin. Ei me varmaan paljon kysytty apua.”
ELINA: ”Et tyyliin vaan, et missä on tää kamera, mut ei muuta.”

Kuvaustilanteessa kuvaajat turvautuivat muilta ryhmän jäseniltä saamiensa ohjeiden lisäksi omaan kokemukseensa kuvaajina. Kokemuksen myötä kuvaajille oli muodostunut rutiineja ja tietoa hyvistä kuvakulmista, jotka valittiin käyttöön hetken mielijohteesta esimerkiksi silloin, kun radiopuhelinyhteys ohjaamoon katkesi eikä ohjeita saatu. Kokeilemalla ja improvisoimalla löydettiin kuvaustapoja, joiden toimivuus varmistettiin muilta ryhmän jäseniltä:

VILLE: ”[...] Mä vaan meen ja oon...”

ELINA: ”Pitää improvisoida.”

VILLE: ”...tai mä ootan ohjeita ja kuvaan mitä mä haluan.”

ELINA: ”Niin. Mikä näyttää omasta mielestä hyvältä, niin sitten sitä oikeestaan vaan kuvaa. Ja sitten kun muut sanoo, että se on hyvä, niin sitten jatkaa samalla tavalla.”

Osa kuvaajista kertoi hyödyntävänsä kuvatessaan esimerkiksi musiikkivideoita tai elokuvia koskevia mielikuviaan. He mielsivät onnistuneen kuvakulman sellaiseksi, jonka ajateltiin näyttävän hyvältä osana musiikkivideota tai elokuvaa. Samaan tapaan esimerkiksi valokuvausta harrastanut ryhmän jäsen Ville hyödynsi kokemuksiaan ja tietämystään aiheesta myös videota kuvatessaan:

VILLE: ”[...] Mä aattelin, silloin kun mä kuvailin, et silloin se kuva voi olla onnistunut, kun mä aattelen sen lähinnä valokuvauksen kautta. Että jos mä saan siihen ruutuun semmosen kuvakulman tai jonkun kohteen, mitä mä voisin kuvata tai et minkä mä aattelen, et tää vois olla hieno valokuvakin. Niin sit mä aattelen, et tää on hyvä kuva ja ei pidä siirtää kameraa enää mihinkään.”

Koostamisvaihe

Tiedonkeruuvaihe eli videoiden kuvaaminen lomittui mediaryhmän työskentelyssä osin päällekkäin koostamisvaiheen eli videoiden editoinnin kanssa. Bändien live-esiintymisten sekä poliitikkojen paneelikeskustelun kuvaamista ohjattiin suoraan radiopuhelinten välityksellä ohjaamosta käsin, jossa video myös leikattiin. Tällöin videon kuvaaminen ja koostaminen olivat yhtäaikaista, saumatonta toimintaa, eikä erillistä editointivaihetta ollut. Tällainen työskentely vaati ohjaamossa työskennelleiltä nuorilta keskittymistä. Mikäli esimerkiksi leikkaajan keskittyminen pääsi herpaantumaan, saattoi ohjaajana työskentelevä ryhmän jäsen muistuttaa leikkaajaa kuvan vaihtamisesta:

JOHANNA: ”Mä olin leikkaaja ja [Amanda] oli ohjaaja ja mä yritin tällai näin, että mä en nää, että mä en kuulis mitään, että mä en keskity kato siihen. Muutaman kerran [Amanda] joutu oleen silleen '[Johanna], mee kolmoseen!', kun mä jäin kuunteleen, mitä ne puhu.”

Toisin kuin pidemmät videot, lyhyet haastattelut ja tapahtuman esittelyt editoitiin vasta kuvaamisen jälkeen ennen YouTube-palvelussa julkaisua. Tällöin videot leikattiin ja niihin lisättiin alkuun ja loppuun tapahtuman logot. Tämän editoinnin teki kuitenkin nuorten mukaan juuri se mediaryhmän jäsen, joka ei osallistunut ryhmähaastatteluun, joten editoinnissa mahdollisesti hyödynnetyt tiedonlähteet eivät selvinneet ryhmähaastattelussa.

Lisäksi ryhmän jäsenistä Susanna ja Aino kirjoittivat nuorille suunnattuun lehteen kaksi juttua, joista toinen pohjautui tapahtumassa esiintyneen bändin haastatteluun ja toinen poliitikkojen paneelikeskusteluun. Näin tiedonkeruuvaiheessa kuvatut videot toimivat tiedonlähteenä kirjoitetuille jutuille. Ensimmäisessä, kahdestaan kirjoitetussa jutussa hankalana pidettiin haastattelun auki kirjoittamista siten, etteivät kaikkien bändin jäsenten vastaukset eivät kuulostaisi liian samoilta. Toisessa, Susannan kirjoittamassa jutussa oli aluksi hankalaa saada tarpeeksi sisältöä halutun pituiseen juttuun.

Yhteenveto mediaryhmän tiedonlähteistä

Suunnittelu-, tiedonkeruu- ja koostamisvaiheet esiintyivät mediaryhmän toiminnassa toisiinsa liittyneinä ja niiden merkitys vaihteli tuotetun sisällön mukaan. Kuvaamisen toteuttamista tai aikataulua ei suunniteltu etukäteen, kun taas haastattelukysymysten suunnittelussa hyödynnettiin tarpeen mukaan muilta ryhmän jäseniltä tai kavereilta saatuja ideoita tai omaa aiempaa tietämystä haastattelun kohteesta. Lyhyiden haastattelujen ei todettu vaativan juuri tiedonhankintaa, kun taas pidemmän poliitikkojen paneelikeskustelun suunnittelussa hyödynnettiin myös ajankohtaisten aiheiden seuraamista esimerkiksi paikallislehden uutisoinnista.

Tiedonkeruuvaiheessa sisältö kerättiin haastatteluja ja esiintymisiä kuvaamalla. Kuvaamisen ongelmatilanteissa ohjeita ja neuvoja haettiin ensisijaisesti muilta ryhmän jäseniltä ja vähemmän ryhmän ohjaajilta. Mediaryhmän jäsenten oma kokemus ja tietämys kuvaamisesta toimivat pohjana, jonka lisäksi turvauduttiin tarvittaessa kokeiluihin ja improvisointiin. Kuvaamisen kanssa osittain päällekkäisessä koostamisvaiheessa kuvattu materiaali työstettiin valmiiksi videoiksi sekä kahdeksi kirjoitetuksi jutuksi. Monikameratuotannoissa yksi ryhmän jäsen toimi ohjaajana ja toinen leikkaajana, jolloin he saattoivat neuvoa toisiaan, kun taas lyhyemmät videot editoi jälkikäteen yksi ryhmän jäsen. Mediaryhmän hyödyntämät tiedonlähteet on esitetty vaiheittain taulukossa 4.

Taulukko 4. Mediaryhmän hyödyntämät tiedonlähteet vaiheittain

Suunnittelu	Tiedonkeruu	Koostaminen
<ul style="list-style-type: none"> • Muut ryhmän jäsenet • Ryhmän ulkopuoliset henkilöt • Oma aiempi tietämys • Paikallislehden uutisointi 	<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmän ulkopuoliset henkilöt (videohaastattelut) • Muut ryhmän jäsenet • Ryhmän ohjaajat • Oma aiempi tietämys • Improvisointi ja kokeilut 	<ul style="list-style-type: none"> • Aiemmissa vaiheissa kerätty tieto • Muut ryhmän jäsenet

5.1.3 Tiedonhankinnan rajoitukset

Mediaryhmän haastattelussa nousi esille lukuisia asioita, jotka rajoittivat tai ohjasivat jutun tekemistä ja tiedonhankintaa. Olen luokitellut ryhmähaastattelussa esille nousseet rajoitukset ja vaikuttavat asiat kolmeen kategoriaan: jutun ominaisuuksista johtuviin, ulkoisista seikoista johtuviin sekä jutun tekijästä itsestään johtuviin sisäisiin rajoituksiin. Nämä rajoitukset ja sekä niiden lukumäärä on esitetty taulukossa 5.

Taulukko 5. Mediaryhmän juttuprosessia ja tiedonhankintaa koskevat rajoitukset ja niiden esiintyminen ryhmähaastattelussa (lkm).

Jutun rajoitukset	Aihe ja näkökulma	1
	Muoto ja juttutyyppe	2
	Yleisö ja kohderyhmä	3
Ulkoiset rajoitukset	Julkaisukanava	1
	Aikarajat	7
	Ohjeet, työnannot ja ehdotukset	5
	Välineet ja tilat	6
Sisäiset rajoitukset	Taidot, kiinnostus ja osallistumismahdollisuudet	3

Aihe ja näkökulma

Mediaryhmän toteuttamien haastattelu- ja esittelyvideoiden sekä konserttitaltiointien tuottaminen sijoittui yhden nuorten talvilomatapahtuman kontekstiin. Koska tapahtuman ja sen ohjelman luonteeseen kuului ennakoimattomuus, suunnittelumahdollisuudet olivat rajattuja. Mediaryhmän jäsenet kuvasivat toiminnan tapahtuneen ”tässä ja nyt”: he eivät voineet etukäteen ennakoida kaikkia työtehtäviä, joita he tulivat saamaan, eivätkä siksi myöskään tehneet etukäteen suunnitelmia toiminnalleen.

Muoto ja juttutyyppe

Monille mediaryhmän jäsenille tutuimpia kuvauskohteita olivat bändien live-esiintymiset nuorisotalolla. Talvilomatapahtumassa toteutettu poliitikkojen paneelikeskustelu oli näin ollen mediaryhmälle uudenlainen juttutyyppe, joka sai heidät pohtimaan erilaisten sisältöjen kuvaamisen eroja.

Paneelikeskustelua kuvattiin asiallisemmaksi, televisio-ohjelmaa muistuttavaksi sisällöksi, jonka kuvaamisessa ei voinut improvisoida yhtä paljon:

JOHANNA: ”[...] Se [paneelikeskustelu] oli erilaista mitä me normaalisti tehdään. Et se ei ollut mitään bändien kuvailua, vaan se oli just tällöinen, vähän YLE:n keskusteluohjelmatyypin juttu.”

SOFIA: ”Se oli vähän semmonen asiallisempi juttu.”

ELINA: ”Joo. Tuntu siltä, että oli teeveessä.”

SOFIA: ”Niin just, semmonen.”

MARIA: ”Siinä ei voinu varmaan improta niin paljon. Niinku kuvatessa on aina vähän silleen tehään jotakin vaan, niinku bändejä kuvatessa...”

JOHANNA: ”Niin että kuvaa vaan, et kato kuka tekee kitarasooloja, nyt oli se että okei, noi puhuu tossa noin, että lähikuvaa et kuka puhuu ja tällöistä.”

Kuvattujen videoiden pohjalta kirjoitetuissa artikkeleissa sisältöön vaikutti myös merkkimääränä annettu jutun ihannepituus. Ryhmähaastattelun osallistujista Susanna kirjoitti nuorille suunnattuun lehteen jutun paneelikeskustelusta ja kuvasi sen jääneen aluksi liian lyhyeksi, jolloin hän joutui pohtimaan lisää sisältöä.

Yleisö ja kohderyhmä

Mediaryhmän tuottamien sisältöjen kohderyhmänä ovat toiset nuoret, ja näin ollen nuorten näkökulma näkyi videoiden ja juttujen tekemisessä. Mediaryhmän jäsenet huomioivat kohderyhmää pohtimalla, millaiset jutut heitä itseään tai heidän kavereitaan kiinnostaisivat. Esimerkiksi paneelikeskustelussa poliitikoille esitettäviä kysymyksiä suunnitelleet Maria ja Susanna huomioivat nuorten näkökulman pohtimalla aiheita, joista he haluaisivat itse kysyä sekä kysymällä kavereiltaan, mitä he puolestaan haluaisivat tietää.

Kysymysten suunnittelun lisäksi valitun nuorten kohderyhmän nähtiin vaikuttavan kuvattujen videoiden keston sekä kirjoitettujen juttujen kirjoitustyyliin. Tapahtuman esittely- ja haastatteluvideoiden kesto oli valittu sen mukaan, kuinka pitkiä videoita nuorten arvioitiin jaksavan YouTube-kanavalta katsoa:

HAASTATTELIJA: ”Oliks nää kaikki videot semmosia, et teille oli annettu joku aikaraja etukäteen, et minkä pituinen sen pitää olla?”

ELINA: ”No silleen suunnilleen, että jotain noin kolme minuuttia oli silleen maksimi, ehkä.”

JOHANNA: ”Sellasia, että ihmiset, nuoret jaksais ne katsookin sieltä.”

ELINA: ”Niin, että se oli silleen, että ei kovin pitkiä kumminkaan.”

SOFIA: ”Kun ei kukaan sit jaksaa kahtoo semmosta kymmenen minuutin videoo, et jos se on just se pelkkä mitä täällä tehdään, sitten kun ei ite oo siellä. Mut jos se on semmonen fiilistely, joku parin minuutin juttu, niin kyllä sen yleensä jaksaa katsoa.”

Kirjoitettujen juttujen suhteen arvioitiin, että niissä käytetyn kielen tulee olla nuorille sopivaa: riittävän asiallista ja kirjakielistä, mutta ei kuitenkaan ”tylsää” vaan mielenkiintoista.

Julkaisukanava

Suorana lähetyksenä toteutettu poliitikkojen paneelikeskustelu jännitti osaa tekijöistä etukäteen, mutta kuvaushetkellä tilanne ei heidän mukaansa ”tuntunut mitenkään erikoiselta”. Jännityksen määrään vaikutti kuitenkin se, ettei suoran lähetyksen kanavana ollut televisio, vaan nuorille tavanomaisempi YouTube:

VILLE: ”Mäkin oisin siinä silleen ehkä, että ei mua mitenkään siinä ihmeellisesti, koska se menee vaan YouTubeen. Jos se menis telkkariin, niin se ois ihan eri asia. Mutta kun on kuvajana, niin ei siinä mitään ihmeellistä.”

MARIA: ”Kuvaajille se ei ollu niin...”

SOFIA: ”Niin, ei kukaan tiedä, missä kamerassa sä oot. Ja kukaan ei tiedä, jos sä teet jonkun virheen.”

VILLE: ”Mutta jos mä oisin ollu juontajana tai semmosena haastattelijana, niin ei YouTube mitään, mutta telkkari jotain.”

Mediaryhmän osallistujien mielestä julkaisukanava vaikutti näin ollen siihen, miten merkittävänä tai toisaalta jännittävänä suoran lähetyksen tekemistä pidettiin.

Aikarajat

Tapahtuman luonteen vuoksi tehtävien videohaastattelujen toteuttamisajankohtaa ei aina tiedetty etukäteen, vaan ne ajoitettiin esimerkiksi esiintyjien taukohetkiin. Kun tieto haastattelun toteutumisesta tuli viime hetkellä, kysymysten suunnitteluun jäävä aika oli hyvin rajattua. Näin kävi esimerkiksi yhtä tapahtumassa esiintynyttä muusikkoa haastatelleelle Marialle, joka keksi haastattelukysymykset hyvin lyhyessä ajassa:

MARIA: ”[...] Kolme neljä tuntia ennen kuin se haastattelu piti tehdä, mä sain tietää et mä teen sen. Ja sit loppujen lopuks [naurahdus], se oli viis minuuttia ennen kuin mun piti tehdä se haastattelu, niin tultiin silleen ’nyt pitäis tehdä muuten se haastattelu’! Jaa, no ei oo kysymyksiä eikä mitään. Mutta sitten siinä piti äkkiä vaan jotain keksiä.”

Ennakoimattomat aikataulut rajasivat myös kameran käyttöä. Jos tiedettiin, että jotain esiintyjää haastateltaisiin esiintymisen jälkeen, muttei tiedetty esityksen päättymisajankohtaa, kameran kanssa jäätiin mieluummin odottamaan haastattelua kuin lähdettiin muualle kuvaamaan jotain toista videota.

Kuvattua paneelikeskustelua lukuun ottamatta mediaryhmän toteuttamat esittely- ja haastatteluvideot olivat myös kestoltaan lyhyitä. Tämän koettiin vaikuttavan kysymysten suunnitteluun: lyhyiden tapahtumavideoiden kysymysten ei kuulunutkaan nuorten mielestä olla syvällisiä tai paljon tiedonhankintaa vaativia. Ajallisesti tiukasti rajattuja videoita kuvatessa pidettiin myös tärkeänä, että haastatteliija lähde rönsyilemään ulos aiheesta. Aikarajojen puitteissa ei ollut välttämättä aikaa esittää vastakysymyksiä eikä luoda keskustelua kysymysten pohjalta:

SUSANNA: ”[...] Kun ne on niin lyhyitä, niin se keskittyy lähinnä siihen, et kysytään ne kysymykset ja sitten kuunnellaan ne vastaukset.”

ELINA: ”Niin, et jos ne haastattelut ois ollu pidempiä, niin sit se ois ehkä vaikuttanu, jos haluu luoda keskustelun. Mut sitten kun oli jotain vaan muutama minuutti aikaa, niin kysästään jotain kolme kysymystä, niin ei siinä oo niin paljon väliä sitten.”

Näin sekä suunnitteluun käytettävissä oleva aika että videohaastattelulle määritelty kesto rajasivat kysymysten määrää ja luonnetta: pitkiä keskusteluja luovien kysymysten sijaan suunniteltiin mieluummin muutama pinnallisempi kysymys.

Ohjeet, työnannot ja ehdotukset

Tapahtumassa mediaryhmän jäsenille ulkopuolelta tulevat työnannot vaikuttivat työskentelyn aikatauluun sekä työnjakoon. Esimerkiksi haastatteluja saattoivat mennä kuvaamaan ne, joita työhön ensimmäisenä pyydettiin, ja ajankohta määräytyi esimerkiksi sen mukaan, milloin työnannosta tuli kertomaan. Mediaryhmän osallistujat kertoivat kuitenkin toimineensa työnantoja saatuaan omana ryhmänään, eikä heidän tarvinnut juuri kysyä apua ohjaajiltaan työskennellessään.

Mediaryhmän haastattelussa tuli myös ilmi, että nuoret huomioivat toimitustyötä rajoittavat viralliset säännöt videoita kuvatessaan. Kuvaamista rajoittivat esimerkiksi säännöt julkisilla paikoilla kuvaamisesta sekä alaikäisten tapahtumakävijöiden esiintymisestä julkaistavilla videoilla:

AINO: ”[...] Me ei voitu kuvata tyyliin yhtään, kun siellä oli vaan lapsii.”

SOFIA: ”Niin, kun siihen tarvii kuvausluvan.”

ELINA: ”Niin on. Vaikka kyllä meilläkin oli siellä jotain ihmisiä siellä taustalla.”

SOFIA: ”Vaikka kun, eiks se oo julkinen tapahtuma, niin periaatteessa sinne ei tarvi.”

JOHANNA: ”[...] Mäkin otin silleen vähän selän takaa, ettei kasvoja nää. Että näkee, että siinä on lapsia, mutta siitä ei erota, ettei kukaan tunnista kasvoista ainakaan.”

Toisena rajoittavana sääntönä mainittiin tekijänoikeuslaki, joka vaikuttaa siihen, onko kuvattavia bändien esiintymisiä mahdollista näyttää suorana nuorisotalon verkkosivuilla. Suorien lähetysten kerrottiin olevan mahdollisia ainoastaan, mikäli esiintyjät eivät soittaneet tekijänoikeuden alaisia cover-kappaleita. Tällaiset viralliset säännöt olivat mediaryhmän jäsenten tiedossa todennäköisesti

jo ennen tapahtumaa heidän aiempien kokemustensa ansiosta, mutta yhden kerran ryhmähaastattelussa mainittiin myös toisen ohjaajista sanoneen, ettei yhdessä tapahtuman pisteessä saanut kuvata, koska se voisi häiritä kävijöitä.

Välineet ja tilat

Koska mediaryhmä tuottaa suurimman osan sisällöistä videomateriaalina, kuvaamisessa käytetyillä välineillä sekä kuvauspaikan tiloilla on toimintaan suuri vaikutus. Välineistä rajoittavimpina pidettiin radiopuhelimia, jotka eivät mahdollistaneet jatkuvaa suoraa yhteyttä ohjaajina ja kuvaajina toimivien osallistujien välillä. Radiopuhelinten ajoittaiset toimintahäiriöt johtivat siihen, että toisinaan kuvaajat eivät tiedäneet, mitä ohjaamossa toivottiin heidän kuvaavan ja kuinka kauan. Haastattelu- ja esittelyvideoiden kuvaamiseen puolestaan käytettiin vain yhtä kameraa, joten useita videoita ei voitu kuvata yhtä aikaa, vaan kameraa jouduttiin toisinaan odottamaan.

Käytettävissä olevien välineiden lisäksi myös tilan koko vaikutti esimerkiksi käytössä oleviin kuvakulmiin. Esimerkiksi ryhmän jäsenistä Sofia kertoi, kuinka hänen oli hankalaa päästä pienessä tilassa niin kauas kuvattavista, että kaikki paneelikeskusteluun osallistujista mahtuivat kuvaan:

SOFIA: ”[Amanda] oli silleen, että ’ota laajempaa kuvaa’. Mä oon silleen, ’mä otan laajinta kuvaa’. Se: ’no mee taaksepäin’. Sit mä oon, mä olin ihan kiinni siinä äänityypillä siinä. [...]”

Suurin osa mediaryhmästä oli osallistunut videoiden tekemiseen myös vuotta aiemmin vastaavassa tapahtumassa, joka oli järjestetty suuremmissa tiloissa nuorisotalon ulkopuolella. Edellisvuoden toimintaan verrattuna pienemmät tilat vaikuttivat nuorten mukaan siten, että konsertteja kuvatessa käytettävissä olevat kuvaustavat olivat rajoitetumpia, koska sekä kuvaajilla että esiintyjillä oli vähemmän tilaa liikkua. Tapahtumapaikalla oli merkitystä myös sen suhteen, kuinka mielekkäänä ja ammattimaisena toimintana videoiden tuottaminen nähtiin. Pienemmästä tapahtumapaikasta koettiin puuttuvan osa edellisvuoden suuremman tapahtuman hohdokkuudesta:

JOHANNA: ”Se oli paljon massiivisempi juttu, siellä oli ties kuinka monta sataa nuorta katto-massa niitä esiintyjä. Ja sitten ne, tosiaan kun me kuvattiin, niin ne näky siellä screeneillä. En mä nyt tiedä, kuinka moni, kyllä nyt varmaan siellä takaa jotkut niitä screenejä katto, mutta. Et se oli kuitenkin jopa vähän niin kun...”

MARIA: ”Se oli niin kun...”

JOHANNA: ”Ammattimaisempaa.”

MARIA: ”Just meinasin sanoa ammattimaisempaa.”

JOHANNA: ”Niin, ja se koko juttu, verrattuna kun täällä nytten vaan pienissä tiloissa tehdään tommonen pikku juttu. Se oli paljon, tuli paljon ammattimaisempi olo, kun siellä teki semmo-sen ison jutun.”

Taidot, kiinnostus ja osallistumismahdollisuudet

Mediaryhmän jäsenet omaksuivat kiinnostuksensa mukaan erilaisia rooleja sen suhteen, toimivatko he tapahtumassa mieluiten haastattelijoina, kuvaajina vai videoiden ohjaajina ja leikkaajina. Toisaalta kukaan haastatelluista ryhmän jäsenistä ei toiminut vain yhdessä tehtävässä, vaan jokainen vaihteli esimerkiksi haastattelijan ja haastattelun kuvaajan tai ohjaajan ja kuvaajan roolien välillä. Roolilla oli merkitystä esimerkiksi sen suhteen, kuinka jännittäväksi suoran lähetyksen tekeminen koettiin: sitä pidettiin jännittävämpänä kokemuksena haastatteliijoille kuin kuvaajille.

Ryhmän jäsenten osallistumismahdollisuuksiin ja näin ollen myös työnjakoon vaikuttivat myös sairastumistapaukset. Esimerkiksi huonovointisena ei lähdetty mielellään kuvaamaan ja sairastuminen johti siihen, ettei yksi osallistujista (Sofia) päässyt osallistumaan tapahtumaan kuin kahtena päivänä.

5.1.4 Toiminnan arviointi

Poimin ryhmähaastattelumateriaalista erilleen kaikki arviot, joita mediaryhmän jäsenet antoivat omasta tai toisten ryhmäläisten työskentelystä tai ryhmän toiminnasta yleensä. Jaottelin arviot negatiivisiin ja positiivisiin ja poimin erilleen myös kehitysehdotukset, jotka koskivat jonkin uuden toimintatavan mukaan ottamista. Erilaisten arvioiden lukumäärä on esitetty taulukossa 6. Luokitelusta voidaan havaita, että mediaryhmä arvioi toimintaansa pääosin positiivisesti eikä ehdotuksia toiminnan kehittämisestä juuri tehty.

Taulukko 6. Mediaryhmän ryhmähaastattelussa antamat arviot ryhmän toiminnasta.

	Positiivinen arvio	Negatiivinen arvio	Kehitysehdotus	Yhteensä
Arvio omasta toiminnasta	4	4	0	8
Arvio muun ryhmän jäsenen toiminnasta	3	1	1	5
Arvio koko ryhmän toiminnasta	5	0	1	6
Yhteensä	12	5	2	19

Kun mediaryhmän jäsenet arvioivat omaa, yksilöllistä työskentelyään, arvioita saatiin sekä muutama negatiivinen että positiivinen. Positiiviset arviot koskivat hyvin sujuneiksi koettuja haastatteluja sekä kuvaamisen onnistumista raskaan kameran pitelystä huolimatta. Negatiiviset huomiot

koskivat suoran lähetyksen aloittamista haastatteliijoille ilmoittamatta, keskittymisen herpaantumisesta toisena haastattelijana toimiessa sekä radiopuhelinten toimintahäiriöiden negatiivista vaikutusta kuvaamisen onnistumiseen. Esiin nousi myös, että pitkä kokemus kuvaamisesta voi toisinaan tehdä työskentelystä liian rutinoitunutta, mikä vähensi tyytyväisyyttä valmiiseen kuvamateriaaliin:

MARIA: ”Mulla on siinä kuvatessa vähän se, et kun on kolme ja puoli vuotta kuvannu niitä bändejä silleen kerran kuukaudessa suurin piirtein, vähintään. Niin se on jo silleen äh, taas otetaan tää sama kuva. Ja sit kun ne seisoo aina niissä samoissa paikoissa, ne tyypit ei osaa liikkua siel lavalla, niin sit ne on aina samannäköisiä, ja sit se menee jo rutiinilla. Niin sitten, sit siit tulee semmosta, sit siit tulee huonoo, sit se ei oo hyvää.”

Muiden ryhmän jäsenten toiminnasta esitettiin muutama positiivinen kommentti: kuvaajat kehuivat ohjaamossa työskennelleiltä ryhmän jäseniltä saamiaan selkeitä ohjeita sekä paneelikeskusteluvideon leikkausta. Myös Marian tekemän haastattelun kehuttiin sujuneen hyvin lyhyestä valmistautumisajasta huolimatta. Yksi negatiivinen arvio saatiin siitä, että osa ryhmästä arvioi yhden kameran kuvanneen paneelikeskustelijoita oudosta kuvakulmasta. Kehitysehdotuksena annettiin, että paneelikeskustelussa olisi voinut esittää myös vastakysymyksiä, mikäli aikaa olisi ollut enemmän.

Koko mediaryhmän toimintaa kokonaisuutena arvioitiin hyvin positiivisesti. Ryhmä ilmaisi tyytyväisyytensä valmiiseen videomateriaaliin ja suuritöisimmän videon eli poliitikkojen paneelikeskustelun todettiin pysyneen juuri sopivasti sille varatussa aikataulussa. Ryhmän yhteishenkeä pidettiin hyvänä ja toimintaa hauskana. Negatiivisia arvioita ryhmän yhteisestä toiminnasta ei annettu, mutta yhtenä kehitysehdotuksena mainittiin, että ryhmä voisi joskus kokeilla myös pidemmän ja syvällisemmän haastattelun tekemistä lyhyiden haastatteluvideoiden lisäksi.

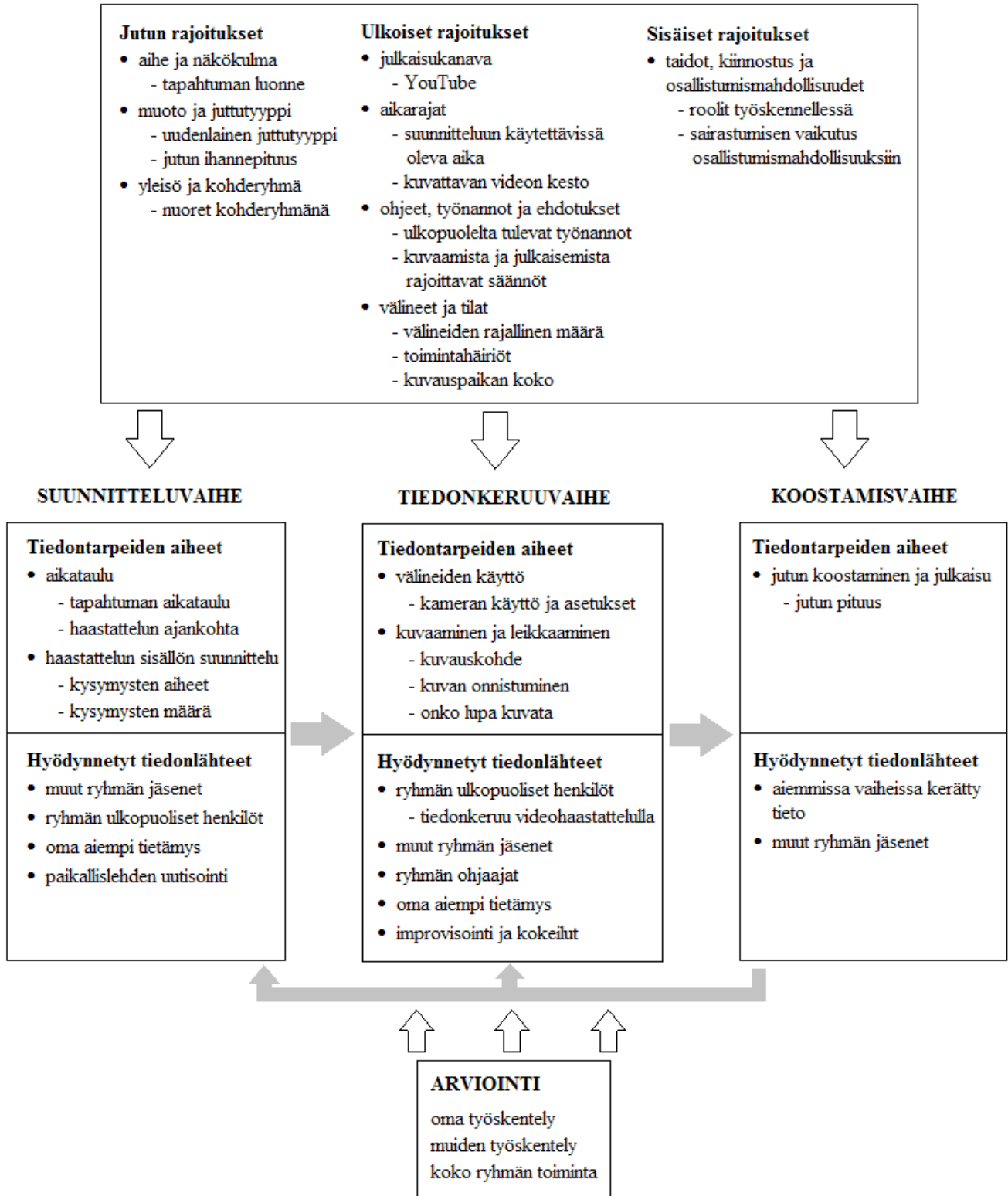
5.1.5 Yhteenveto mediaryhmän tiedonhankinnasta

Olen esittänyt yhteenvedon mediaryhmän tekemästä tiedonhankinnasta kuviossa 3. Muodostettu malli on saanut vaikutteita Attfieldin ja Dowellin (2003, 200) toimittajien tiedonhankintaa ja juttuprosessia kuvaavasta mallista, mutta sitä on sovellettu tehdyn analyysin pohjalta nuorten mediaryhmään sopivaksi. Mallissa harmaat nuolet kuvaavat siirtymää tiedonhankintaprosessin vaiheesta toiseen, kun taas valkoiset nuolet kuvaavat prosessiin vaikuttavia tekijöitä.

Ajallisesti suunnittelu-, tiedonkeruu ja koostamisvaiheet lomittuivat toisiinsa mediaryhmän työskennellessä talvilomatapahtumassa. Ne on kuitenkin erotettu mallissa toisistaan siten, että suunnitteluvaiheeseen on katsottu kuuluvan aikataulun ja haastattelukysymysten suunnittelu, tiedonkeruuvaiheeseen sisällön kerääminen kuvaamalla ja haastattelemalla ja koostamisvaiheeseen videoiden

leikkaaminen ja valmistelu julkaisukuntoon sekä juttujen kirjoittaminen videoiden pohjalta. Ajallinen joustavuus eri toimintojen välillä on osoitettu mallissa kahteen suuntaan kulkevin harmain nuolin.

TIEDONHANKINNAN RAJOITUKSET

Kuvio 3. Mediaryhmän tiedonhankintaprosessin vaiheet ja tiedonhankintaan vaikuttavat tekijät.

Tiedontarpeet on käsitetty mallissa tiedonhankintaa virittäviksi kysymyksiksi, joita on esitetty työskentelyn eri vaiheissa. Ryhmähaastattelussa esille nousseet tiedonlähteet puolestaan osoittavat, mistä vastauksia tiedontarpeisiin etsittiin suunnitellessa, tietoa kerätessä tai juttuja koostaessa. Ylimpänä esitetyt tiedonhankinnan rajoitukset sen sijaan ovat jutun piirteistä, ulkoisista tekijöistä tai tiedonhankkijasta itsestään johtuvia asioita, jotka ovat vaikuttaneet tiedonhankintaan ja juttujen tekemiseen työskentelyn eri vaiheissa. Mallin alaosassa mainittu arviointi nähdään samaan tapaan toimintana, joka ohjaa juttujen tekemistä mediaryhmässä.

5.2 Toimitusryhmän tiedonhankinta

Toimitusryhmän haastatteluun osallistui kolme nuorta, joten ryhmän aktiivisista jäsenistä paikalla oli pienempi osuus kuin mediaryhmän haastattelussa. Haastateltujen taustatiedot on esitetty taulukossa 7.

Taulukko 7. Toisen ryhmähaastattelun osallistujat (toimitusryhmä)

Nimi (muutettu)	Ikä	Aloittanut toimitusryhmässä	Mikä työmuoto kiinnostaa eniten
Anna	21	syksyllä 2013	videokuvaaminen, radiotyö, kirjoittaminen
Emilia	21	syksyllä 2013	videokuvaaminen, radiotyö, kirjoittaminen
Karoliina	19	syksyllä 2014	kirjoittaminen

Ryhmähaastatteluun osallistuneita toimitusryhmän jäseniä yhdisti ammatillinen kiinnostus media-alaa kohtaan: Karoliina ja Anna kertoivat opiskelevansa journalismia ja Emilia mediatutkimusta. Osallistujien keski-ikä oli noin 20 vuotta ja heillä oli kokemusta toimitusryhmässä työskentelystä keskimäärin vajaan puolentoista vuoden ajalta.

Toimitusryhmä ei ollut tuottanut mediasisältöjä, jotka olisi tehty koko ryhmän yhteistyönä. Tämän vuoksi ryhmähaastattelun aikana jokaista osallistujaa pyydettiin sen sijaan valitsemaan yksi juttu, jonka he olivat toteuttaneet itsenäisesti hiljattain ennen ryhmähaastattelua. Kolme valittua juttua, jotka kaikki oli julkaistu toimitusryhmän omassa blogissa, olivat seuraavat:

- Artikkelit paikallisesta opiskelijoiden kesänaloitustapahtumasta (tekijänä Karoliina)
- Artikkelit nuorille suunnatusta kesätyötapauksesta (tekijänä Anna)
- Nuorisotalolla järjestetyllä klinikalla esiintyneen bändin videohaastattelu (tekijöinä Emilia ja Anna)

Ryhmähaastattelussa toimitusryhmän jäsenet kertoivat tekemistään artikkeleista ja videoista enimmäkseen vuorotellen omissa puheenvuoroissaan, mutta kommentoivat myös yhteisesti koko ryhmän yleistä toimintaa.

5.2.1 Tiedontarpeet

Samoin kuin edellisen haastatteluaineiston analyysissä etsin toimitusryhmän keskustelusta osia, joissa käsiteltiin tiedontarpeita herättäneitä aiheita. Muotoilin löydetty tiedontarpeet kysymyksiksi ja jaottelin ne luokkiin aiheen mukaan. Aineistosta tunnistetut tiedontarpeet liittyivät aikatauluihin, haastattelujen sisällön suunnitteluun, kuvaamiseen ja leikkaamiseen sekä jutun koostamiseen ja julkaisuun. Jaottelu on esitetty taulukossa 8.

Taulukko 8. Toimitusryhmän tiedontarpeet ja niiden aiheet.

Tiedontarpeen aihe	Tiedontarve kysymysmuodossa
Aikataulu	Mikä on aikaraja jutun valmistumiselle?
	Milloin haastattelu tehdään?
	Milloin haastattelun tekemiseen saadaan lupa?
Haastattelun sisällön suunnittelu	Mistä jutun aiheessa on kysymys?
	Millainen näkökulma juttuun kannattaa valita?
	Tarvitaanko haastattelua?
	Löydetäänkö haastateltavia?
	Mitä haastateltavilta voisi kysyä?
	Mitä jutussa halutaan selvittää?
Kuvaaminen ja leikkaaminen	Mitä ääniraitaa videolla käytetään?
	Miten ratkaista ongelma videon editoinnissa?
Jutun koostaminen ja julkaisu	Missä juttu julkaistaan?
	Mikä on jutun pituus?
	Pitääkö jutussa käytettyjä tietoja tarkistaa?
	Mikä on oleellista tietoa jutun sisällön kannalta ja mitä voi karsia?
	Millainen johdanto videolle halutaan?
	Pitääkö jutussa korjata jotain palautteen perusteella?

Käsittelen tiedontarpeiden aihepiirejä tässä alaluvussa melko lyhyesti ja yleisellä tasolla. Tarkempaan kuvaukseen on varattu alaluku 5.2.2, jossa erittelen aineistosta lainauksia poimien ne tiedonlähteet, joita toimitusryhmän jäsenet ovat hyödyntäneet juttuprosessin eri vaiheissa tiedontarpeisiin vastatakseen.

Aikataulu

Mediasisältöjä tuottaessaan toimitusryhmän jäsenten oli tiedettävä, onko jutun julkaisemiselle aikarajaa ja milloin se on saatava valmiiksi. Aikaraja määritettiin esimerkiksi sen perusteella, milloin artikkelin aiheena oleva tapahtuma järjestetään. Haastatteluja tehdessä tarvittiin tieto myös siitä, milloin haastattelu voidaan toteuttaa. Yhdessä jutussa, joka oli videoitu bändihaastattelu, lupa haastatteluun oli myös saatava etukäteen.

Haastattelun sisällön suunnittelu

Ennen kuin haastattelukysymysten suunnittelu voitiin aloittaa, toimitusryhmän jäsenet tarvitsivat yleistä tietoa siitä, mistä jutun aiheessa on kysymys. Tiedontarve oli sitä suurempi mitä tuntemattomampi aihe oli etukäteen jutun tekijälle. Kun juttuun valittiin näkökulma, valintaa varten tarvittiin tietoa siitä, millainen näkökulma olisi uudenlainen ja lukijoita kiinnostava. Suunnitteluvaiheen tiedonhankinnan avulla tehtiin päätös sen suhteen, kannattaako lisätietoa lähteä hankkimaan haastattelella ja miten haastateltavat voitaisiin tavoittaa parhaiten.

Haastattelukysymyksiä suunnitellessaan toimitusryhmän jäsenet tarvitsivat tietoa esimerkiksi siitä, mitä haastateltava bändi oli tehnyt aiemmin ja millaiset kysymykset olisivat uusia ja erilaisia verrattuna haastatteluissa tavallisesti kysyttyihin kysymyksiin. Keskeistä haastattelukysymyksiä suunnitellessa oli se, mitä kirjoitetun jutun tai videon avulla haluttiin selvittää. Esimerkiksi opiskelijoiden kesänaloitustapahtumasta tahdottiin tietää, miten se on syntynyt ja millaisia mielipiteitä tapahtuman järjestäjällä on. Nuorten kesätyötapahtuman suhteen oltiin kiinnostuneita siitä, millaiset nuoret hakevat tapahtumassa kesätyöseteleitä ja miksi kaikkia edellisenä vuonna jaettuja seteleitä ei ollut käytetty. Bändihaastattelun tavoitteena oli puolestaan selvittää esimerkiksi se, olivatko haastateltavat aiemmat pitäneet bändiklinikoita ja mitä mieltä yleisö oli ollut tapahtumasta.

Kuvaaminen ja leikkaaminen

Yksi ryhmähaastattelussa esimerkkinä olleista jutuista oli videohaastattelu, joka kuvaamisen jälkeen editoitiin toimitusryhmän blogissa julkaistavaksi. Videon koostamisvaiheessa tiedontarpeita

heräsi, kun vastaan tuli ongelmatilanteita. Esimerkiksi kysymys siitä, mitä ääniraitaa videolla olisi pitänyt käyttää, nousi esille ryhmähaastattelussa.

Koostaminen ja julkaiseminen

Artikkeleita koostaessa tarvittiin tietoa siitä, kuinka pitkiä niiden tulee olla. Lisäksi oli selvitettävä, mitä jutussa olevia tietoja oli tarkistettava vielä kirjoitusvaiheessa uudelleen. Tarkistettavat tiedot olivat esimerkiksi haastateltavien nimiä ja tapahtuman osallistujamääriä. Videon suhteen oli myös selvitettävä, millainen alkujuonto sopi sen johdannoksi ennen itse haastattelua. Oleellista oli myös päättää se, mikä osa juttuja varten kerätystä materiaalista on aiheen ja näkökulman kannalta oleellista tietoa ja mikä puolestaan voidaan karsia pois. Saatuaan palautetta muilta ryhmän jäseniltä artikkeleiden kirjoittajien oli mahdollista saada ennen julkaisua myös vastaus siihen, oliko jutussa jotain korjattavaa. Artikkelin julkaisemiseksi tarvittiin myös tietoa siitä, voisiko se sopia johonkin lehteen tarjottavaksi vai onko sen julkaisupaikkana toimitustyhmän oma blogi.

5.2.2 Tiedonlähteet

Samoin kuin mediaryhmän haastatteluaineiston kohdalla tunnistin myös toimitusryhmän haastattelusta keskustelun osia, joissa mainittiin hyödynnettyjä tiedonlähteitä. Lähteiksi huomioitiin sekä henkilölähteet, dokumentit että tiedonhankkijan oma tietämys, joita hyödynnettiin tiedontarpeisiin vastaamiseksi. Tiedonlähteet jaoteltiin suunnittelu-, tiedonkeruu ja koostamisvaiheissa hyödynnettyihin lähteisiin.

Suunnitteluvaihe

Juttujen työstäminen toimitusryhmässä alkoi alustavien juttuideoiden löytämisellä. Toimituksen jäsenet kuvasivat osan juttuideoista syntyneen ideointipalaverina toimineissa yhteisissä kokouksissa, joissa toimituksen jäsenet ehdottelivat sopivia jutun aiheita sekä näkökulmia, joista ehdotettuja aiheita olisi mahdollista lähestyä:

ANNA: ”Pidettiin ihan semmoset ideointipalaverit, periaattees, et jokasen piti vähän etukäteen miettii niit ideoita. Ja sit juteltiin keskenämme sitten silleen, ja sit siitä tuli vähän myös jollain lailla sellanen ns. epämääräinen idea. [...] Niin sit lähettiin just miettiin sitä kautta sit yhdessä, et mikä saattas ihmisii kiinnostaa ja silleen.”

KAROLIINA: ”Niin et mitä siitä tavallaan kertoo sitten.”

ANNA: ”Niin, tai et minkä kärjen siihen ottais ja tälleen.”

Juttuidean ehdottaja ei välttämättä ollut sama henkilö, joka otti jutun työstettäväkseen. Näin kävi esimerkiksi Karoliinalle, joka kirjoitti opiskelijoiden kesänaloitustapahtumaa käsittelevän artikkelin toisen osallistujan tekemän ehdotuksen pohjalta. Ehdotuksia juttujen aiheista mainittiin tulevan myös nuorisotalon henkilökunnalta, ja esimerkiksi Emilian ja Annan tekemä videohaastattelu oli toteutettu nuorisotalolla järjestetyssä tapahtumassa.

Artikkeleiden ja videoiden suunnittelu jatkui aiheen ideoinnin jälkeen tiedonhankinnalla, jossa hyödynnettiin erilaisia verkkolähteitä. Karoliina tutustui jutun kirjoittamista varten aiheena olevan opiskelijatapahtuman omiin nettisivuihin. Anna puolestaan luki kaupungin verkkosivuilla julkaistuja tiedotteita oman juttunsa aiheeseen eli nuorten kesätyötapahtumaan liittyen. Emilia ja Anna tutustuivat haastattelemansa bändin Facebook-sivuihin, mutta heille myös Emilian aiemmasta tietämyksestä oli apua haastattelukysymysten suunnittelussa:

EMILIA: ”Niin, meillä oli varmaan semmonen perus, mitä noissa bändihaastatteluissa yleensä on, et hankkii tietoa, et mitä ne on aikasemmin tehny ja sen pohjalta sit lähtee keksiä niitä kysymyksiä.”

ANNA: ”Niin no [Emilia] ties just vähän etukäteen niitä kaikkia juttuja, et mä en...”

EMILIA: ”Niin, et ei paljoo tarvinnu.”

ANNA: ”Niin, et jos mä oisin lähteny sitä tekeen, niin mä en ois tiennny oikeestaan mitään niistä. Et [Emilia] ties ne just ennestään ja sit jotain Facebook-sivuja varmaan katottiin.”

EMILIA: ”Joo.”

ANNA: ”Just katottiin, et mitä kaikkee ne on nyt tehny. Ja sit sen pohjalta just ne kysymykset tehtiin.”

Tiedonkeruuvaihe

Ideoinnin ja haastattelukysymysten suunnittelun jälkeen siirryttiin itse jutun valmisteluun. Kaikissa kolmessa toimitusryhmän esimerkkijutussa tiedonkeruu juttua varten tapahtui haastattelun avulla, mutta haastattelujen toteutustavoissa oli eroja. Karoliina lähetti haastattelukysymykset sähköpostitse opiskelijoiden kesänaloitustapahtuman järjestäjälle ja sai näin vastaukset kirjallisessa muodossa. Anna puolestaan vieraili paikan päällä nuorten kesätyötapahtumassa, jossa hän haastatteli tapahtuman järjestäjää sekä kolmea kesätöitä etsivää nuorta. Hän ei nauhoittanut haastatteluja, vaan kirjoitti niistä muistiinpanoja. Emilian ja Annan tekemä bändihaastattelu puolestaan kuvattiin videolle, johon sisällytettiin katkelmia myös neljän bändiklinikan yleisöstä löytyneen henkilön haastatteluista.

Kun toimitusryhmän jäseniä pyydettiin arvioimaan eri haastattelutapojen välisiä eroja, sähköpostihaastattelu ja videohaastattelu miellettiin kahdeksi vastakkaiseksi ääripääksi. Sähköpostitse haastattellessa haasteita tarjosi se, ettei haastateltavalle pystynyt esittämään yllättäviä kysymyksiä eikä

vastauksiin pystynyt reagoimaan välittömästi esittämällä täydentäviä kysymyksiä. Vastavuoraisesti videohaastattelun koettiin välittävän haastateltavien tunteet ja reaktiot kysymyksiin kaikkein tehokkaimmin:

ANNA: ”[...] Kun ei siitä [sähköpostista] silleen välity se haastateltavan tunne, tai silleen, mitä sitä jos vertaa ihan eri ääripäähän niinku siihen videohaastikseen. Kun se kuvataan koko aika, niin sä näät kaikki ilmeet ja kaikki tämmöset. Ja sit jos joku sanoo jotain, niin sä pystyt saman tien reagoimaan ja tarttumaan siihen asiaan. Kun se et, sit taas sähköpostitse, nehän pystyy miettiin niit vastauksii vaikka kolme päivää ja muotoileen ne miten sattuu. Et kyl enemmän niin saa irti livetilanteessa. Ja huomattavasti sellasii mun mielestä lennokkaampia ja mielenkiintoisempia vastauksii.”

Koostamisvaihe

Haastattelujen toteuttamisen jälkeen siirryttiin koostamisvaiheeseen, joka tarkoitti joko jutun kirjoittamista tai videon editointia sekä niiden mahdollista muokkausta palautteen pohjalta. Myös tässä vaiheessa toimitusryhmän jäsenet hyödynsivät lukuisia tiedonlähteitä tarpeen mukaan. Tarvittaessa aloitus- ja valmisteluvaiheessa kerättyihin tietoihin palattiin uudelleen jutun kirjoitusvaiheessa. Tietoja tarkistettiin joko alkuperäisistä lähteistä tai käymällä läpi omia muistiinpanoja, joiden pohjalta juttu kirjoitettiin:

KAROLIINA: ”Mulla ainakin oli se, et sillon kun oli lukenu niitä juttuja ja sillon kun teki niitä kysymyksiä, niin ei ihan kaikkee silleen muistanu tarkasti. Niin sit semmosii juttuja ehkä sit vielä katto uudestaan, et kaikki meni sit ihan oikein ja tarkasti.”

ANNA: ”Mulla oli kaikki paperimatskuna tai muistiinpanoja, et mulla ei ollu mitään ääninauhoi tai mitään. Niitä matskui oli vaan hirveesti, kun mulla oli just neljä haastateltavaa ollu. Niin sit siinä oli sit aika semmonen räpeltäminen, et mitä kaikkee just halua siihen. Et periaattees kirjoitin kaiken ensin ylös ja rupesin vasta sieltä ottaan pois niitä, että ei oo tarkeeta ja tälleen.”

Videon editoinnissa toimitusryhmän jäsenet turvautuivat omaan aiempaan tietämykseensä ja kokeemukseensa, eikä heidän näin ollen tarvinnut opetella uusia asioita kokeilemalla. Ongelmatilanteissa ohjeita etsittiin kuitenkin myös verkkolähteistä:

HAASTATTELIJA: ”Meniks se [videon editointi] ihan silleen, että vaan kokeilitte miten kaikki onnistuu, vai pitiks siinä...”

EMILIA: ”Ei, kyllä meillä oli kokemusta alun perin jo. Mut jos tuli joku ongelmatilanne, niin sitten piti tyyliin kattoo Googlestä tai jotain. Et jos oli joku semmonen juttu, mitä me ei tietetty, niin sit.”

Myös Anna hyödynsi juttua kirjoittaessaan yhtä verkkolähdettä, Facebookia, josta hän tarkisti haastateltavien nimien oikeellisuuden. Lisäksi hän selvitti kesätyötapahuman osallistujien lukumäärän jälkikäteen lähettämällä sähköpostia järjestäjille kirjoitettuaan ensin jutun valmiiksi tarvittavia lukuja lukuun ottamatta.

Toimitusryhmän toimintatapoihin kuului myös palautejärjestelmä, jonka mukaan kirjoitetut jutut toimitettiin arvioitaviksi. Ryhmässä päätoimittajien roolissa toimivat Anna ja Emilia vastasivat juttujen tarkistamisesta ja palautteen antamisesta. Käsitellyistä esimerkkijutuista Karoliinan artikkeli oli ollut palautteen kohteena – hän korjasi muotoilua ja kirjoitusvirheitä palautteen pohjalta ja piti menetelmää oppimisen kannalta hyödyllisenä:

KAROLIINA: ”[...] Se oli ainakin aika hyödyllistä, et sit noi lukee ne jutut läpi, ennen kuin ne laitetaan. Niin sit siinä silleen oppii, kun saa sitä palautetta just.”

HAASTATTELIJA: ”Niin onks teillä millanen systeemi siinä, et kuka lukee mitään vai?

KAROLIINA: ”Just nää pyörittäjät vähän, et niille lähetetään just luettavaks.”

ANNA: ”Joo, siis se menee yleensä silleen, et no yleensä se juttu tulee mulle ekana, tai sit molemmille, mut silleen, et me katotaan ne kumpikin läpi. Et silleen sit tehdään niitä korjauksii ja sit jos on vielä jotain, niin sit me viel editoidaan lähinnä ite sit ne systeemit siitä pois, tai jos se juttu tarvii saada ulos, niin omaan pään mukaan sit tehdään muutoksii sinne.”

Videohaastattelu ei ollut vastaavan palautteen kohteena, sillä sen rakenteen muokkaaminen jälkikäteen olisi ollut vaikeampaa kuin kirjoitetuissa jutuissa. Videosta saatiin kuitenkin palautetta julkaisun jälkeen katsojilta, joista jotkut toivoivat YouTuben kautta kommentoimalla englanninkielisiä tekstityksiä haastatteluun.

Yhteenveto toimitusryhmän tiedonlähteistä

Yhteenvetona toimitusryhmä hyödynsi aloitusvaiheessa ryhmän jäsenten yhteisessä ideointipalaverissa tekemiä ehdotuksia juttujen aiheista ja näkökulmista. Ehdotuksia voitiin saada myös ryhmän ulkopuolisilta henkilöiltä. Ideoinnin jälkeen suunnittelua jatkettiin itsenäisesti etsimällä verkkolähteistä tietoa jutun aiheesta ja turvautumalla mahdolliseen omaan aiempaan tietämykseen. Valmisteluvaiheessa tiedonkeruu toteutettiin haastatteleamalla ryhmän ulkopuolisia henkilöitä, kuten tapahtumien järjestäjiä, esiintyjiä tai yleisöä. Koostamisvaiheessa palattiin tarvittaessa aiemmissa vaiheissa kerättyihin tietoihin ja täydennettiin niitä, hyödynnettiin omaa tietämystä esimerkiksi videon editoinnista ja haettiin ratkaisuja ongelmatilanteisiin verkkolähteistä. Ryhmän jäsenistä päätoimittajien roolissa toimivat antoivat kirjoitetuista jutuista ennen julkaisua palautetta, jonka pohjalta niitä muokattiin tarvittaessa. Julkaisun jälkeen myös ryhmän ulkopuolisilta henkilöiltä saatettiin saada palautetta esimerkiksi videolle annettujen kommenttien muodossa. Hyödynnetyt tiedonlähteet on esitetty vaiheittain taulukossa 9.

Taulukko 9. Toimitusryhmän hyödyntämät tiedonlähteet vaiheittain.

Suunnittelu	Tiedonkeruu	Koostaminen
<ul style="list-style-type: none"> • Muut ryhmän jäsenet • Ryhmän ulkopuoliset henkilöt • Oma aiempi tietämys • Verkkolähteet 	<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmän ulkopuoliset henkilöt (haastattelut sähköpostitse tai kasvotusten) 	<ul style="list-style-type: none"> • Aiemmissa vaiheissa kerätty tieto • Oma aiempi tietämys • Verkkolähteet • Muut ryhmän jäsenet • Ryhmän ulkopuoliset henkilöt

5.2.3 Tiedonhankinnan rajoitukset

Toimitusryhmän haastattelussa nousi esille lukuisia asioita, jotka rajoittivat tai ohjasivat jutun tekemistä ja tiedonhankintaa. Olen luokitellut ryhmähaastattelussa esille nousseet rajoitukset ja vaikuttavat asiat kolmeen kategoriaan: jutun ominaisuuksista johtuviin, ulkoisista seikoista johtuviin sekä jutun tekijästä itsestään johtuviin sisäisiin rajoituksiin ja vaikutuksiin. Nämä rajoitukset ja vaikutukset sekä niiden lukumäärä on esitetty taulukossa 10.

Taulukko 10. Toimitusryhmän juttuprosessia ja tiedonhankintaa koskevat rajoitukset ja niiden esiintyminen ryhmähaastattelussa (lkm)

Jutun rajoitukset	Uutuusarvo	3
	Aihe ja näkökulma	6
	Muoto ja juttutyyppi	6
	Yleisö ja kohderyhmä	2
Ulkoiset rajoitukset	Julkaisukanava	2
	Aikarajat	4
	Ohjeet, työnannot ja ehdotukset	2
Sisäiset rajoitukset	Taidot, kiinnostus ja osallistumismahdollisuudet	9

Uutuusarvo

Kun tuotettavan artikkelin tai videon aiheella ja näkökulmalla halutaan olevan uutuusarvoa, aloitusvaiheessa tehdyllä tiedonhankinnalla selvitetään, mitä aiheesta on kirjoitettu aikaisemmin. Kaikissa kolmessa toimitusryhmän esittelemässä esimerkkijutussa aloitusvaiheen tiedonhankinnassa epäselviksi jääneet asiat vaikuttivat siihen, millaisia haastattelukysymyksiä jutun tekemiseksi muodostettiin. Asioista, joista ei kerrottu opiskelijatapahtuman nettisivuilla tai kaupungin tiedotteissa, laadittiin kysymyksiä tapahtumien järjestäjille. Bändihaastattelun kohdalla uutuusarvon periaate

vaikutti siten, ettei haastattelukysymysten haluttu olevan samanlaisia kuin muissa haastatteluissa. Sen sijaan haastattelulla tavoiteltiin tietoa, jolla olisi uutuusarvoa myös bändiä pidempään seuraneille katsojille:

EMILIA: ”[...] Ja sit just pyrittiin vähän, et saatas sellasii erikoisempia kysymyksiä. Ettei sellasii, mitä ois tyyliin joka haastattelussa, vaan sellasii, jotka tois vähän jotain uutta sellasille bändin faneillekin esimerkiksi, niin jotka tietää kaikki perusjutut, et sit vähän jotain uuttakin tulis ilmi.”

Aihe ja näkökulma

Jutun aiheena olevan tapahtuman luonne rajoittaa sitä, millainen näkökulma juttuun kannattaa valita ja miten haastattelut toteutetaan. Esimerkiksi toimitusryhmän jäsenistä Karoliina kirjoitti jutun opiskelijoiden kesänaloitustapahtumasta haastattelemalla tapahtuman järjestäjää sähköpostitse. Ryhmän toinen jäsen Anna arvioi haastattelussa, että valittu näkökulma ja haastattelutapa olivat sopivat, sillä hän ei uskonut, että opiskelijoiden juhlintaan keskittyvän tapahtuman kävijöiltä olisi saanut haastattelussa mitään kiinnostavaa sisältöä juttua varten.

Artikkeliin tai videoon valittu näkökulma asettavat rajat sille, millaisia kysymyksiä haastattelussa kysytään. Esimerkiksi toimitusryhmän kuvaamaan bändihaastatteluun valittiin kaksi näkökulmaa, jotka määrittivät haastattelukysymyksien aiheet:

EMILIA: ”Joo, no meillä oli varmaan just siinä haastattelussa kans silleen, et eiks me lähetty periaattees, et meil oli kaks sellasta pääkohtaa. Et ensin keskistytään siihen niitten klinikan pitämiseen ja sellaseen, sen tapahtuman ympärille. Ja sit jatketaan niitten bändin suunnitelmiin ja tällasiin.”

Videohaastattelun suhteen esitettiin myös ajatus, että haastateltavien tuttuus vaikutti haastattelun sävyyn ja tunnelmaan. Kun toinen haastatteluvideon tekijöistä tunsikin haastateltavat ennestään, tunnelma pysyi rentona ja huumoripainotteisena eivätkä haastattelijat toisaalta kokeneet, että heillä olisi ollut auktoriteettia haastateltavien yli.

Vaikutusta suunnitteluun ja tiedonkeruuseen on myös sillä, kuinka suuri osuus tietyllä haastattelulla on lopullisessa videossa. Toimitusryhmän jäsenet sisällyttivät tekemäänsä videoon bändin haastattelun lisäksi kommentteja tapahtuman yleisössä olleilta. Näiden kommenttien osuus videosta oli kuitenkin pienempi, joten haastattelujen suunnitteluun ei tarvittu yhtä paljon aikaa. Myös se, kuinka yksityiskohtaisia tietoja jutun aihe vaatii, vaikuttaa jutun tekemiseen ja tarvittavaan työmäärään. Anna tarvitsi kirjoittamaansa juttuun yksityiskohtaista tietoa nuorten kesätyötapahtuman osallistujamäärästä, joten hänen tuli tehdä useampia yhteydenottoja tapahtuman järjestäjään sekä tarkistaa tarkat luvut useaan kertaan.

Muoto ja juttutyyppi

Jutun muodolla eli sillä, onko kyseessä kirjoitettu artikkeli vai video, koettiin olevan vaikutusta esimerkiksi haastateltavien käyttäytymiseen. Nopealla aikataululla toteutetussa bändiklinikan yleisön haastattelussa haastateltujen koettiin olleen hieman hämmentyneitä ja huvittuneita tilanteesta:

ANNA: ”[...] Vähän ne oli pöllämystyneinä ne haastateltavat. Ja sit totta kai kun videohaastis, niin se on aina semmosta ihme pelleilyä siinä. [...] ”

Verrattuna sähköpostitse toteutettuun haastatteluun videohaastattelun koettiin rajoittavan vähemmän haastateltavan tunteiden tulkintaa ja haastattelijan reagointia vastauksiin. Toisaalta todettiin, ettei videohaastattelua pysty täydentämään enää jälkeenpäin, koska haastateltavat eivät ole uudelleen tavoitettavissa kameran eteen. Haastattelun tallennusmuoto vaikutti työskentelyyn myös kirjoitusvaiheessa: esimerkiksi Anna joutui käsittelemään suurta määrää neljästä haastattelusta kirjalliseen muotoon keräämäänsä materiaalia lopullisen artikkelin kirjoittamista varten.

Juttutyyppillä mainittiin olevan vaikutusta siihen, onko kirjoitettua juttua mahdollista tarjota jollekin ryhmän yhteistyökumppanina toimivalle medialle vai ei:

ANNA: ”[...] Kun se oli tarkoitus alun perin, et saatas yhteistyökumppaneina niitä juttui, mutta nyt se on mennyt vähän silleen. No ehkä ne juttutyyppit, tai ne jutut on ollu vähän semmosii, et niitä ehkä voi tarjota mihinkään. [nauradus] Tai silleen, et ei ne ehkä sovi niitten juttupai-koille.”

Juttujen ihannepituus oli ollut toimitusryhmässä melko vapaa, mutta ryhmähaastattelun aikaan sitä oli alettu rajoittaa yhteisesti asetetuilla ohjamerkkimäärillä. Annettujen merkkimäärien noudattamisessa oli kuitenkin haastateltujen mukaan esiintynyt yleensä ottaen paljon puutteita.

Yleisö ja kohderyhmä

Kun toimitusryhmän jäsenet pohtivat ryhmähaastattelussa ryhmän tulevaisuuden suunnitelmia, yhdeksi tavoitteeksi mainittiin se, että osallistujat haluaisivat tehdä monipuolisesti juttuja, jotka kiinnostaisivat yleisöä ja saavuttaisivat lukijoita. Yleisön saaminen koettiin motivoivaksi kannusteeeksi mediasisältöjen tuottamiselle ja julkaisemiselle. Tämän vuoksi tulevien juttujen suunnitteluun ja aiheiden valintaan vaikuttaa näkemys siitä, millaisten aiheiden arvioidaan kiinnostavan yleisöä:

EMILIA: ”[...] Ois kiva saada tehty vähän sellasii muitakin kuin jotain tapahtumajuttuja, koska niitä meillä on aika paljon. Ja vähän jotain sellasta syvääluentaavampaa ehkä.”

ANNA: ”Niin, ja sit just sitä, että ei ois aina nuoret sitä ja nuoret tätä, vaan et niissä ois oikeesti jotain, et joku oikeesti haluis lukee niitä, eikä se ois vaan silleen et lyödään tää nyt tänne blogiin ja joku ehkä joskus kattoo sen jostain, jos kattoo. Sit ois ehkä enemmän motivaatiookin tehdä jotain, kun ois periaattees silleen et tästä joku vois joskus lukeekin.”

Yleisön saaminen omille jutuille ja videoille koettiin motivoivaksi. Käsitellyistä esimerkkijutusta bändihaastattelu oli saavuttanut suuren määrän katsojia, mitä tekijät pitivät palkitsevana:

ANNA: ”Ja just se, et se on tosi ihanaa, et on saanu niin paljon katsojii siihen.”

EMILIA: ”Se on palkitsevaa aina, jos tulee tollasia.”

Julkaisukanava

Juttujen julkaisukanavan koettiin vaikuttavan niiden julkaisukynnykseen siten, että kynnystä julkaista toimitusryhmän omassa blogissa pidettiin matalana. Samoin julkaisukanavalla koettiin olevan merkitystä sen suhteen, kuinka tarkkaan juttujen haluttiin noudattavan merkkimääriä. Toimitusryhmän omassa blogissa merkkimäärät nähtiin liukuvampina, kun taas tarkalla merkkimäärillä olisi enemmän väliä, mikäli juttuja tarjottaisiin muihin tiedotusvälineisiin.

Aikarajat

Useat eri seikat asettivat aikarajoja toimitusryhmän jäsenten työskentelylle. Esimerkiksi haastattelun toteutumisesta saatettiin saada tieto lyhyellä varoitusajalla, jolloin kysymysten suunnitteluun käytettävissä oleva aika oli rajattu. Videohaastattelua tehdessä toimitusryhmän jäsenten aikataulu oli tiukka sekä bändin että tapahtuman yleisön haastattelujen suhteen:

EMILIA: ”Meillä oli taas varmaan vähän tiukka aikataulu, kun eiks se menny, et jollain päivän vai kahen varoitusajalla kysyttiin bändin joltain managerilta lupa siihen haastatteluun, ja sit piti vaan äkkii väsäätä kysymykset ja tälleen. Se oli ehkä haasteellista.”

ANNA: ”Joo, ja sit me saatiin tosiaan, siis se oli keskiviikkoilta, kun oli se tapahtuma. Me saatiin tiistai-iltana vahvistus siihen vasta. Me oltiin jo silleen, että joo, ei sitä sitten oo, mennään vaan kattoon sitä klinikkaa sitten. Ja sit saatiin tiistai-iltana tieto, et ok, et onnistuu haastattelu.”

EMILIA: ”Me haastateltiin näitä [...] bändien jäseniä, jotka oli periaattees yleisönä sille klinikalle. [...] Silleen vähän ehkä lennosta. Kyl meille sanottiin etukäteen, että tulee haastatteluun, mut se ei ollu niin sellanen järjestetty se tilaisuus kuitenkaan.”

ANNA: ”Niin, eiks me keksitty ne kysymykset nopee siinä just ennen?”

EMILIA: ”Joo.”

Tiukka aikataulu koski bändihaastattelun tapauksessa erityisesti suunnitteluvaihetta, mutta aikarajat saattoivat tulla vastaan myös tiedonkeruu- ja koostamisvaiheissa. Tällöin annettu aikaraja rajasi haastattelutavan valintaa sekä kirjoittamiseen käytettävää aikaa. Esimerkiksi Karoliina valitsi tiedonkeruutavaksi nopeammin toteutettavan sähköpostihaastattelun, koska juttu oli tärkeää saada valmiiksi ennen sen aiheena olevaa tapahtumaa. Mikäli aikaa olisi ollut enemmän, kasvotusten tapahtuva haastattelu olisi ollut mahdollinen vaihtoehto. Samoin kiireinen aikataulu rajasi aikaa, joka hänellä oli käytettävissä jutun valmiiksi kirjoittamiseen.

Ohjeet, työnannot ja ehdotukset

Ryhmähaastattelussa mainittiin, että ehdotuksia juttujen aiheiksi saatiin usein ryhmän kokoontumispaikkana toimivan nuorisotalon sisältä. Tällaiset työnannot koskivat esimerkiksi nuorisotalolla järjestettyjä tapahtumia, joiden suhteen toimitusryhmä sai itse päättää, lähteekö joku osallistujista tekemään juttua aiheesta. Lisäksi ryhmän jäsenet saavat tarvittaessa ohjeita esimerkiksi välineiden käyttämiseen. Esimerkkinä käsitelty videohaastattelu oli ensimmäinen, jonka toimitusryhmän jäsenet mainitsivat editoineensa ilman, että kukaan oli paikalla antamassa tarvittaessa neuvoja.

Taidot, kiinnostus ja osallistumismahdollisuudet

Jutun tekijän oma kiinnostus on yksi kriteeri, jota hyödynnettiin haastattelukysymysten suunnittelussa. Esimerkiksi Karoliina mainitsi miettineensä kysymyksiä suunnitellessaan, mikä häntä itseään henkilökohtaisesti kiinnosti aiheena olevassa tapahtumassa. Lisäksi toimitusryhmän jäsenten kokemuksella ja sen tuomilla taidoilla koettiin olevan vaikutusta juttuprosessin etenemiseen. Kaikilla kolmella ryhmähaastatteluun osallistuneella oli jo kokemusta toimitustyöstä, mutta he myös totesivat, ettei kaikkien toimitusryhmän jäsenten tilanne ole samanlainen:

ANNA: ”[...] Et tietty vois tulla eri vastauksii, jos täs ois eri ihmisii ollu, mut kun, just et kun kaikki on tehny näitä hommii sen verran, että periaattees se menee tolleen aika iisisti.”

Osallistujien kokemuksen ja taitojen jakautumisella on vaikutusta myös toimitusryhmän omaan palautteenantojärjestelmään. Tavoitteeksi kerrottiin, että jutut kiertäisivät kaikilla toimitusryhmän jäsenillä, jotka haluavat antaa palautetta. Käytännössä tämän ei kuitenkaan koettu onnistuvan, koska kaikilla osallistujilla ei ollut vielä ryhmähaastattelun toteuttamisen lainkaan käytännön kokemusta juttujen kirjoittamisesta, eikä näin ollen myöskään riittävästi tietoa niiden arvioimisesta:

ANNA: ”Se on paha antaa palautetta jostain, mitä sä et osaa periaattees tehdä itekään yhtään. Kun tuntuu, et itelläkin on tosi vaikeeta, vaikka on tehny niitä juttui tosi paljon muualla, tai siis ylipäättänsä juttuja. Niin tuntuu, et se on tosi vaikeeta välillä antaa palautetta ja kattoo silleen jotenkin järkevästi.”

Myös sen, että yhteisten tapaamisajankohtien löytäminen on vaikeaa, todettiin vaikuttavan ryhmäpalautteen määrään. Toisaalta tilanne oli helpottunut, kun ryhmä oli ryhtynyt vastaamaan tapaamisista itsenäisesti, eivätkä ohjaajan työaikataulut enää rajoittaneet kokoontumisten ajankohtaa.

Nuorten toimitusryhmän toimintaa määrittää jo periaatteiden tasolla harrastusmuotoisuus ja vapaaehtoisuus. Haastatellut ryhmän jäsenet kokivat, ettei ketään osallistujaa voi pakottaa tekemään juttuja tai sitoutumaan toimintaan, jos kiinnostusta ei ole. Lisäksi osallistujien koulu- ja työkiireiden

koettiin vievän aikaa toimitusryhmältä. Ryhmän toiminnan haastatellut kokivat olevan vielä niin alussa, ettei se ollut ehtinyt täysin vakiintua ja kehittyä:

KAROLIINA: ”No toiminta on varmaan vielä vähän alkutekijöissä, että kehitettävää ois. [nau-
rahdus]”

EMILIA: ”Et koko ajan tässä yritetään nyt saada tätä jotenkin kehitettyä.”

ANNA: ”Niin, ja vähän on ehkä toimituksen kaikki linjat ja toimintaperiaatteet ja kaikki on vähän vielä hakusessa. Just nyt ehkä vielä silleen enemmän, kun ite periaattees pidetään tätä, niin kun sit on kaikkee muutakin. [...] On koulua ja on töitä ja kaikkee, niin ei pysty keskittyy-
niin paljoo.”

5.2.4 Toiminnan arviointi

Toimitusryhmän jäsenten ryhmähaastattelussa antamat arviot ja kehitysehdotukset omasta, toisten ryhmän jäsenten tai koko ryhmän toiminnasta on esitetty taulukossa 11. Luokittelusta voidaan ha-
vaita, että ryhmän jäsenet antoivat lähes yhtä paljon positiivisia ja negatiivisia arvioita työskente-
lystä. Erityisen paljon tehtiin koko ryhmän toimintaan liittyviä kehitysehdotuksia.

Taulukko 11. Toimitusryhmän ryhmähaastattelussa antamat arviot ryhmän toiminnasta.

	Positiivinen arvio	Negatiivinen arvio	Kehitysehdotus	Yhteensä
Arvio omasta toiminnasta	7	4	3	14
Arvio muun ryhmän jäsenen toi- minnasta	2	5	0	7
Arvio koko ryhmän toiminnasta	2	0	8	10
Yhteensä	11	9	11	31

Toimitusryhmän jäsenet arvioivat kukin omaa toimintaansa valtaosin positiivisesti, vaikka myös negatiivisia arvioita ja kehitysehdotuksia annettiin. Karoliina vaikutti haastatelluista kriittisim-
mältä omaa juttuaan kohtaan: hän sanoi olevansa ”ihan tyytyväinen” kirjoittamaansa juttuun ja
arvioi sen onnistuneen hyvin käytettyyn aikaan nähden, mutta ehdotti myös, että ajan salliessa olisi
voinut esittää lisäkysymyksiä ja lisätä juttuun kuvan. Hän arveli myös, että jutun rakennetta olisi
voinut hioa enemmän ja että sen kirjoittamiseen olisi voinut käyttää enemmän aikaa:

KAROLIINA: ”No ehkä sitä rakennetta ois voinu viel vähän miettiä ja, en mä tiedä, muutenkin
ehkä nyt, et no mitä asioita siinä sit tuli esille. Mut lähinnä varmaan se rakenne, en mä tiä. Ois
voinu vähän hioa kuitenkin.”

Anna totesi Karoliinan tavoin olevansa ihan tyytyväinen kirjoittamaansa juttuun. Hän kuitenkin pohti, ettei keskity kysymysten tekemiseen ehkä niin paljon kuin pitäisi, koska ne tulevat aika luonnostaan. Emilia ja Anna antoivat tekemästään videosta positiivisia arvioita: haastattelujen arvioitiin onnistuneen hyvin lyhyistä valmistautumisajoista huolimatta ja valmista videota oli jaettu mielellään. Kehitysehdotuksena huomioitiin videon katsojilta tullut toive tekstityksistä.

Toistensa jutuista haastatellut toimitusryhmän jäsenet eivät keksineet moitittavaa. Annetut negatiiviset arviot liittyivät sen sijaan sellaisten ryhmän jäsenten toimintaan, jotka eivät osallistuneet ryhmähaastatteluun ja joiden sitoutumisessa ryhmän toimintaan nähtiin olevan ongelmia. Erityisesti päätoimittajan roolissa toiminut Anna arvioi, että jotkut toimintaan osallistuvat eivät ole riittävän kiinnostuneita saadakseen juttuja valmiiksi, joten myöskään taidot niiden tekemisessä eivät kehity. Joissain julkaistavaksi tarjotuissa jutuissa arvioitiin olevan ongelmia esimerkiksi rakenteen tai liian suuren sanamäärän vuoksi:

ANNA: ”Et kun välillä on joittenkin kaa semmosii, et joutuu muokkaan koko rakenteen uusiks, kun ei oo mitään käsitystä, et mimmonen se jutun pitäis olla.”

Koko toimitusryhmän toiminnasta annetut positiiviset arviot koskivat hyväksi koettua palautejärjestelmää sekä itsenäisen työskentelyn onnistumista ilman ohjaajien osallistumista tapaamisiin. Kehitysehdotuksia ryhmän toiminnan edistämiseksi annettiin useita. Erityisesti Anna toivoi toimintaan lisää ammattimaisuutta, jota aiottiin lisätä esimerkiksi toimituksen blogia kehittämällä:

ANNA: ”Joo, se blogi on aina vähän, siitä tulee semmonen blogi. Ja sit just, et tarkoitus oli just et siirrytään, kun meillä on tällä hetkellä Bloggerin se, niin oli tarkoitus siirtyä Wordpressiin, että saatas semmonen vähän ammattimaisempi tai silleen. Et siitä tulis vähän enemmän toimituksen näkönen, eikä se näyttäis siltä, et joo me nyt julkastaan näitä blogijuttuja, joita kukaan ei lue.”

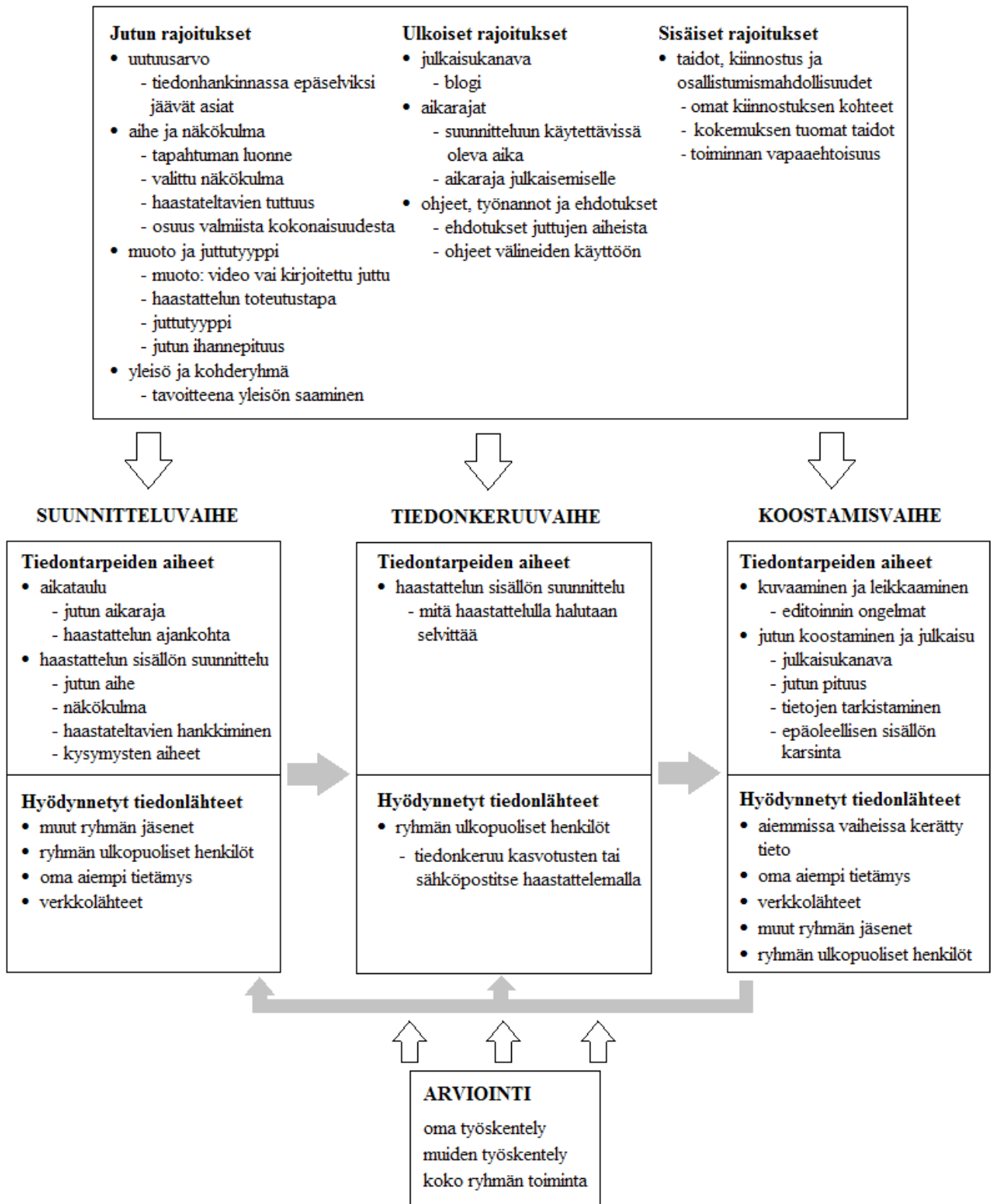
Toiminnan kehittämiseksi toimitusryhmä suunnitteli myös säännöllisempiä kokoontumisia, joissa juttuja voitaisiin tarkastella yhteisesti, jotta kaikki ryhmän jäsenet voisivat oppia niistä ja useammat voisivat toimia myös palautteen antajina. Lisäksi ajatuksena oli tuottaa enemmän laajempaa yleisöä kuin vain nuoria houkuttelevia sisältöjä, niin että artikkeleita voitaisiin mahdollisesti saada julkaisuksi myös yhteistyökumppaneina toimivissa lehdissä.

5.2.5 Yhteenvedo toimitusryhmän tiedonhankinnasta

Samoin kuin mediaryhmän kohdalla yhteenvedo toimitusryhmän tiedonhankinnasta on esitetty Attfieldilta ja Dowellilta (2003, 200) vaikutteita saaneena mallina kuviossa 4. Mallissa harmaat nuolet

kuvaavat siirtymää tiedonhankintaprosessin vaiheesta toiseen ja valkoiset prosessiin vaikuttavia tekijöitä.

TIEDONHANKINNAN RAJOITUKSET

Kuvio 4. Tutkimusryhmän tiedonhankintaprosessin vaiheet ja tiedonhankintaan vaikuttavat tekijät.

Toimitusryhmän työskentelyssä suunnittelu-, tiedonkeruu ja koostamisvaiheet eivät olleet yhtä paljon toisiinsa lomittuneita kuin mediaryhmällä. Vaiheet on erotettu mallissa toisistaan siten, että suunnitteluvaiheeseen on katsottu kuuluvan aikataulun, jutun aiheen ja näkökulman sekä haastattelukysymysten suunnittelu, tiedonkeruuvaiheeseen sisällön kerääminen juttua varten haastattele-malla ja koostamisvaiheeseen artikkelin kirjoittaminen tai videon koostaminen kerätyn materiaalin pohjalta. Nämä vaiheet etenivät aikajärjestyksessä, kun toimitusryhmän jäsenet tuottivat ryhmähaastattelussa esimerkkeinä kuvattuja mediasisältöjä. Ajallinen joustavuus eri toimintojen välillä on kuitenkin huomioitu mallissa kahteen suuntaan kulkevin harmaain nuolin.

Tiedontarpeet on käsitetty mallissa tiedonhankintaa virittäviksi kysymyksiksi, joita on esitetty työskentelyn eri vaiheissa. Ryhmähaastattelussa esille nousseet tiedonlähteet puolestaan osoittavat, mistä vastauksia tiedontarpeisiin etsittiin suunnitellessa, tietoa kerätessä tai juttuja koostaessa. Ylimpänä esitetyt tiedonhankinnan rajoitukset sen sijaan ovat jutun piirteistä, ulkoisista tekijöistä tai tiedonhankkijasta itsestään johtuvia asioita, jotka ovat vaikuttaneet tiedonhankintaan ja juttujen tekemiseen työskentelyn eri vaiheissa. Mallin alaosassa mainittu arviointi nähdään samaan tapaan toimintana, joka ohjaa juttujen tekemistä toimitusryhmässä.

5.3 Mediaryhmän ja toimitusryhmän vertailu

Mediaryhmän jäseniä osallistui ryhmähaastatteluun enemmän ja heidän ikäjakaumansa oli laajempi (14–24 vuotta) kuin toimitusryhmän haastatelluilla (19–21 vuotta). Myös siinä, kuinka kauan haastateltavat olivat osallistuneet media- tai toimitusryhmän toimintaan, oli enemmän hajontaa mediaryhmässä, jonka kokeneimmat ryhmän jäsenet olivat olleet mukana syksystä 2011 ja uusimmat syksystä 2014. Toimitusryhmän jäsenistä kaksi oli ollut mukana ryhmän perustamisesta eli syksystä 2013 saakka ja kolmas oli tullut mukaan toimintaan syksyllä 2014. Kumpikin ryhmä oli omaksunut uusia toimintatapoja hiljattain ennen ryhmähaastattelun toteuttamista. Mediaryhmä oli alkanut kokoontua ja työskennellä yhtenä ryhmänä kahden erillisen videotuotanto- ja toimitusryhmän sijaan. Toimitusryhmä oli puolestaan alkanut kokoontua itsenäisesti ilman ryhmän ohjaajien läsnäoloa ja kehittää toimintaansa kuten blogialustan vaihtamista ja toimituksen nimen uudistamisesta omin päin.

Viisi seitsemästä haastatellusta mediaryhmän jäsenestä oli tullut alun perin mukaan videotuotantoon keskittyvään ryhmään ja vain kaksi oli kiinnostunut kuvaamista enemmän haastattelujen tekemisestä tai juttujen kirjoittamisesta. Sen sijaan kaikki haastatellut toimitusryhmän jäsenet ilmaisivat olevansa kiinnostuneita kirjoittamisesta, osa myös video- ja radiotyöstä. Ryhmien erilaisten

taustojen vuoksi myös ryhmähaastatteluissa keskustelun kohteeksi valitut esimerkkijutut erosivat toisistaan. Mediaryhmä käsitteli monikameratuotantona toteutettuja suorina lähetyksiä sekä lyhyitä haastattelu- ja esittelyvideoita ja kahta videoiden pohjalta kirjoitettua lyhyttä juttua, jotka oli kaikki toteutettu samassa tapahtumassa neljän päivän aikana. Toimitusryhmän jäsenet kertoivat kolmesta täysin erillisestä jutusta, joista kaksi oli kirjoitettuja artikkeleita ja yksi videohaastattelu. Mediaryhmä ja toimitusryhmä erosivat näin ollen jo lähtökohtaisesti toisistaan toimintatapojen, osallistujien kiinnostuksen kohteiden ja tuotettujen sisältöjen osalta, vaikka niiden toiminnan peruslähtökohta onkin sama: toimia nuorille suunnattuna harrastustoimintana ja kanavana tuottaa ja julkaista mediasisältöjä.

5.3.1 Tiedontarpeet

Molemmilla ryhmillä esiintyi aikatauluun liittyviä tiedontarpeita mediasisältöjä tuottaessa. Mediaryhmän kohdalla korostui kuitenkin enemmän tapahtuman ennakoimaton aikataulu, joka vaikutti siihen, että haastattelujen ajankohdasta saatiin usein tietää vasta viime hetkellä. Toisaalta myös toimitusryhmän toteuttaman videohaastattelun kohdalla suunnitteluun käytettävissä oleva aika jäi rajatuksi.

Haastattelun sisällön suunnitteluun liittyvät tiedontarpeet korostuivat toimitusryhmän työskentelyssä mediaryhmää enemmän. Erityisesti toimitusryhmän jäsenten tiedontarpeet liittyivät jutun aiheeseen ja näkökulmaan: siihen, mitä aiheesta haluttiin haastattelulla selvittää ja mistä näkökulmasta. Mediaryhmä ei kaivannut yhtä paljon taustatietoa juttujensa aiheista, mutta haastattelukysymysten ideoinnissa hyödynnettiin kuitenkin tarvittaessa vinkkejä muilta ryhmän jäseniltä.

Koska mediaryhmän työskentely painottui voimakkaasti esiintymisten ja haastatteluiden kuvaamiseen, myös suuri osa tiedontarpeista liittyi kuvaamiseen ja leikkaamiseen sekä kuvausvälineiden käyttöön. Tällaiset tiedontarpeet olivat usein välittömiä vastauksia kaipaavia, kuten kysymyksiä siitä, mihin kuvaan pitää vaihtaa seuraavaksi, onko kuva onnistunut tai miten kameran asetuksia pitäisi muuttaa. Toimitusryhmä ei puolestaan nostanut jälkeensä esille välineisiin tai kuvaamiseen liittyviä kysymyksiä tai tiedontarpeita. Heidän esimerkkijutuistaan vain yksi oli video, ja sen leikkaamisen ja editoinnin kohdalla nostettiin esille lähinnä aikaa vievyys ja alkujuonnon tekeminen, eikä esimerkiksi itse kameran käyttöä.

Mediaryhmän haastattelussa ei noussut juuri esille juttujen koostamiseen ja julkaisuun liittyviä tiedontarpeita. Kahden kirjoitetun jutun kohdalla oli kyllä pohdittu sitä, millainen sisältö oli sopiva juttujen pituuteen nähden. Toisaalta videoiden editoinnin herättämiä tiedontarpeita ei välttämättä

kuultu siksi, että sen parissa työskennellyt mediaryhmän jäsen ei osallistunut ryhmähaastatteluun. Toimitusryhmän jäsenet kuvasivat paljonkin kirjoitettujen juttujen koostamista, johon liittyi muun muassa kerättyjen tietojen tarkistamista ja täydentämistä, epäoleellisen sisällön karsimista ja pohdintaa jutun sopivasta pituudesta.

5.3.2 Tiedonlähteet

Molemmat ryhmät suosivat juttujen sisältöjä suunnitellessaan toisilta ryhmän jäseniltä saamiaan ideoita ja vinkkejä. Toimitusryhmä oli järjestänyt myös ideointipalaverin, jossa ryhmän jäsenet ideoivat juttujen aiheita keskenään. Haastattelukysymysten ja juttujen sisällön suunnittelemiseksi toimitusryhmän jäsenet tekivät enemmän systemaattista tiedonhankintaa ja tutustuivat juttujensa aiheisiin verkkolähteiden, kuten tapahtuman verkkosivujen tai bändin Facebook-sivujen avulla. Mediaryhmä ei kokenut suunnitelmallista tiedonhankintaa tarpeelliseksi lyhyiden videohaastatteluiden kysymyksiä valmistellessa, joten sitä tehtiin vain yhtä pidempää videota eli poliitikkojen paneelikeskustelua varten esimerkiksi paikallislehden uutisointia seuraamalla. Myös molempien ryhmien jäsenten oma aiempi tietämys joidenkin haastateltujen taustoista auttoi haastattelukysymysten suunnittelussa.

Toimitusryhmän tiedonkeruuvaihe koostui kaikkien kolmen jutun kohdalla haastatteluista, jotka toteutettiin joko kasvotusten tai sähköpostin välityksellä. Yksi haastatteluista myös videoitiin. Mediaryhmä puolestaan toteutti kaikki haastattelut videolla, mutta kuvasi lisäksi myös tapahtumassa esiintyneiden bändien live-esiintymisiä monikameratuotantona. Tämän vuoksi mediaryhmän jäsenet tekivät kuvaustilanteissa ongelmanratkaisuun tähtäävää tiedonhankintaa, jolloin välittöminä tiedonlähteinä toimivat muut ryhmän jäsenet sekä kuvaajien oma aiempi tietämys ja kokemus kuvaamisesta. Tarvittaessa he turvautuivat kuvatessaan myös kokeiluihin ja improvisointiin.

Mediaryhmän koostamisvaihe eli videoiden leikkaaminen tapahtui joidenkin videoiden kohdalla samaan aikaan kuvaamisen kanssa. Tällöin leikkaaja saattoi tarvittaessa saada neuvoja videon ohjaajana toimivalta ryhmän jäseneltä. Kaksi mediaryhmän jäsenten kirjoittamaa juttua pohjautuivat kuvattuun videomateriaaliin. Samalla tapaa toimitusryhmä perusti kirjoittamansa jutut ja koostamansa videon tiedonkeruuvaiheessa kerättyyn materiaaliin. He kuitenkin tekivät koostamisvaiheessa enemmän jo kerättyjen tietojen tarkistamista ja täydentämistä. Videon editoinnissa, joka toteutettiin erillään kuvaamisesta, he turvautuivat omaan aiempaan kokemukseensa ja tarvittaessa verkkolähteisiin. Lisäksi toimitusryhmä kertoi omasta palautejärjestelmästä, jonka avulla kirjoitettuja juttuja voi korjata muilta ryhmän jäseniltä saadun palautteen pohjalta. Vastaavaa järjestelmällistä vertaispalautteen antamista ei esiintynyt mediaryhmän käytännöissä.

5.3.3 Tiedonhankinnan rajoitukset

Mediasisältöjen tuottamista ja tiedonhankintaa rajoittavat asiat olivat osin erilaisia mediaryhmässä ja toimitusryhmässä. Mediaryhmän työskentelyssä suurin osa rajoituksista liittyi ulkoisiin olosuhteisiin, kuten tapahtuman aikatauluun ja ryhmän sen puitteissa saamiin työnantoihin, kuvaamista rajoittaviin sääntöihin, käytössä olleiden radiopuhelinten toimintahäiriöihin ja tapahtumapaikan tilojen kokoon. Toimitusryhmän työskentelyssä sen sijaan painoivat eniten juttuun itseensä liittyvät rajoitukset. Toisin kuin mediaryhmän kohdalla, jutun sisällön haluttu uutuusarvo vaikutti näkökulmaan ja sitä kautta haastattelukysymysten suunnitteluun: haastateltavilta ei haluttu kysyä samoja kysymyksiä, joihin vastaus löytyi jo verkkolähteistä tehdyllä tiedonhankinnalla. Aiheen ja näkökulman tuomien rajoitusten lisäksi myös haastattelutavalla ja julkaisumuodolla (teksti vai video) nähtiin toimitusryhmässä vaikutusta haastattelun luonteeseen. Sen sijaan mediaryhmässä esiintyneitä työskentelyvälineisiin tai tiloihin liittyviä rajoituksia ei noussut esille toimitusryhmän haastattelussa.

Vaikka analyysissa tunnistetut rajoitukset painottuivat ryhmien kohdalla eri tavoin, yhteisiäkin asioita löytyi. Esimerkiksi yleisön saaminen jutuille ja kohderyhmän huomiointi nousivat esille molemmissa ryhmähaastatteluissa. Tosin kohderyhmä nähtiin eri ryhmissä hieman eri tavalla: mediaryhmä halusi suunnata videonsa ja artikkelinsa nuorille, mikä vaikutti kysymysten suunnitteluun, videoiden keston ja juttujen kirjoitustyyliin. Toimitusryhmä kertoi tehneensä paljon juttuja nuorille suunnatuista tapahtumista, mutta halusi laajentaa yleisöään ja suunnitteli siksi uudenlaisista aiheista kertovia sisältöjä.

Sisäisistä rajoituksista molemmissa ryhmissä nousi esille ryhmän jäsenten oma kiinnostus, jolla oli vaikutusta esimerkiksi työnjakoon ja haastattelukysymysten suunnitteluun. Mediaryhmässä nousi esille myös ryhmän jäsenten sairastumisen vaikutus työskentelyyn. Toimitusryhmä nosti mediaryhmää enemmän esille ryhmän jäsenten väliset erot kokemuksen tuomissa taidoissa sekä sen, että kaikki ryhmän jäsenet eivät ole yhtä kiinnostuneita ja motivoituneita tuottamaan julkaistavia sisältöjä. Harrastuksen vapaaehtoisuuden nähtiin toimitusryhmässä vaikuttavan siihen, että juttujen tekemiseen ja toiminnan kehittämiseen käytettävä aika on rajallista.

5.3.4 Toiminnan arviointi

Molemmat ryhmät antoivat toiminnastaan enemmän positiivisia kuin negatiivisia arvioita. Kunkin haastateltavan antamat, omaa toimintaa koskevat positiiviset arviot olivat yleensä varsin yleisluontoisia ja työskentelyä laajasti koskevia: todettiin esimerkiksi, että haastattelu tai kuvaaminen sujui

hyvin ja että valmiisiin juttuihin oltiin tyytyväisiä. Negatiiviset arviot sen sijaan koskivat yleensä jotain yksityiskohtaa, mediaryhmässä esimerkiksi keskittymisen herpaantumista tai liikaa rutinointumista kuvatessa, toimitusryhmässä esimerkiksi tarvetta jutun rakenteen hiomiselle.

Toisten ryhmän jäsenten toiminnan arviointiin vaikutti luultavasti se, että mediaryhmä oli lähes kokonaisuudestaan paikalla ryhmähaastattelussa, kun taas toimitusryhmän jäsenistä ainoastaan kolme osallistui keskusteluun. Toimitusryhmässä pohdittiinkin kriittisemmin sitä, ovatko kaikki ryhmän jäsenet sitoutuneita ryhmän toimintaan ja kiinnostuneita tekemään juttuja. Kritiikkiä ei kuitenkaan suunnattu yksittäisiin juttuihin tai nimeltä mainittuihin ryhmän jäseniin, vaan esitettiin pikemminkin yleisinä arvioina toimitusryhmän siihenastisesta toiminnasta. Toistensa tekemiä esimerkkijuttuja molempien ryhmien jäsenet arvioivat ryhmähaastatteluissa positiivisesti.

Mediaryhmä ei keskustellut laajemmin ryhmän toiminnan kehittamisestä tulevaisuudessa, vaikka yksi ehdotus laajemman haastattelun tekemisestä nousikin esille. Toimintaa pidettiin mediaryhmässä hauskana ja ryhmän yhteishenkeä hyvänä. Toimitusryhmä sen sijaan pohti ryhmähaastattelussa ryhmän toiminnan kehittämistä selvästi enemmän. Erityisesti päätoimittajana toimiva ryhmän jäsen esitti useita kehitysehdotuksia, jotka koskivat esimerkiksi toimituksen säännöllisempiä kokoontumisia, palautejärjestelmän kehittämistä sekä toimituksen blogin muuttamista ammattimaisemmaksi.

Yhteenvedona voi todeta, että mediaryhmän toiminnassa painottui arvioiden pohjalta enemmän haastattelujen ja muiden videoiden tuottaminen hauskana pidettynä yhteisenä toimintana. Toimitusryhmässä työskentely oli yksilöllisempää, mutta samalla ryhmän toimintaan haluttiin tuoda lisää ammattitoimitusten työskentelyn piirteitä kuten juttujen tarkistamista ja palautteen antamista yhteisissä kokoontumisissa.

5.4 Tutkimustulosten yhteenveto

Edellisessä luvussa tehdyn vertailun pohjalta hahmotetut yhtäläisyydet ja erot mediaryhmän ja toimitusryhmän mediasisältöjen tuottamiseen liittyvässä tiedonhankinnassa on esitetty taulukossa 12. Molempien ryhmien tiedonhankintaa kuvaavat piirteet on eroteltu taulukossa sellaisista tiedontarpeista, tiedonlähteistä ja rajoituksista, jotka olivat tyypillisempiä vain jommankumman ryhmän toiminnalle.

Taulukko 12. Mediaryhmän ja toimitusryhmän mediasisältöjen tuottamiseen liittyvä tiedonhankinta: yhteiset ja erottavat piirteet.

	Molemmat ryhmät	Mediaryhmä	Toimitusryhmä
Tiedontarpeiden aiheet	<ul style="list-style-type: none"> Aikataulu Haastattelukysymysten aiheet 	<ul style="list-style-type: none"> Kuvaaminen ja leikkaaminen Välineiden käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> Jutun aihe ja näkökulma Jutun koostaminen kerätyn tiedon pohjalta
Hyödynnetyt tiedonlähteet	<p>Suunnitteluvaihe</p> <ul style="list-style-type: none"> Muut ryhmän jäsenet Oma aiempi tietämys <p>Tiedonkeruuvaihe</p> <ul style="list-style-type: none"> Ryhmän ulkopuoliset henkilöt (sisällönkeruu haastatteluilla) <p>Koostamisvaihe</p> <ul style="list-style-type: none"> Aiemmissa vaiheissa kerätty tieto Muut ryhmän jäsenet 	<p>Tiedonkeruuvaihe</p> <ul style="list-style-type: none"> Muut ryhmän jäsenet Oma aiempi tietämys Improvisointi ja kokeilut 	<p>Suunnitteluvaihe</p> <ul style="list-style-type: none"> Verkkolähteet <p>Koostamisvaihe</p> <ul style="list-style-type: none"> Oma aiempi tietämys Verkkolähteet
Tiedonhankinnan rajoitukset	<ul style="list-style-type: none"> Tapahtuman luonne Muoto ja juttutyypit Yleisö ja kohderyhmä Julkaisukanava Aikarajat Kiinnostus ja osallistumismahdollisuudet 	<ul style="list-style-type: none"> Ulkopuolelta tulevat työnannot Kuvaamista rajoittavat säännöt Välineet ja tilat 	<ul style="list-style-type: none"> Jutun uutuusarvo Valittu näkökulma Ehdotukset juttujen aiheista Erot osallistujien kokemuksessa ja taidoissa

Tehdyn vertailun pohjalta voidaan hahmottaa, että mediaryhmän tiedonhankintaprosessissa painotui erityisesti tiedonkeruuvaiheessa tehtävä kuvaaminen, haastattelu ja välineiden käyttö, kun taas suunnittelu- ja koostamisvaiheet eivät ole yhtä selkeästi erotettavissa. Ryhmä kuvasi suunnitteleensa työnjakoa ja juttuaiheita etukäteen vain laajempien sisältöjen (kuten poliitikkojen paneelikeskustelun) osalta. Kuvaamistehtävät ja lyhyet haastattelut sen sijaan onnistuivat ilman järjestelmällistä tiedonhankintaa etukäteen. Tiedonkeruuvaiheessa, kun videomateriaalia kerättiin kuvaamalla ja haastattelemalla, toteutettiin kuitenkin runsaasti itse työskentelytapoihin ja ongelmanratkaisuun liittyvää tiedonhankintaa. Kun kuvaaminen tapahtui monikameratuotantona, ohjaajina ja leikkaajina työskennelleet ryhmän jäsenet toimivat välittöminä tiedonlähteinä kuvaajille esimerkiksi kuvauskohteiden suhteen. Tarvittaessa kuvatessa ja haastatellessa turvauduttiin omaan aiempaan kokemukseen vastaavanlaisesta työskentelystä sekä tarvittaessa kokeiluihin ja improvisoi-

tiin. Myös kuvausvälineiden käytön suhteen ryhmän jäsenet toimivat toistensa tiedonlähteinä neuvon ja opastaen tarvittaessa toisiaan. Videoiden koostaminen tapahtui suorien lähetysten kohdalla yhtäaikaaisesti kuvaamisen kanssa, lyhyemmät videot puolestaan editoitiin jälkikäteen yhden ryhmän jäsenen tekemänä työnä.

Toimitusryhmän tiedonhankintaprosessi muistutti enemmän suoraviivaisesti etenevää tiedonhankinnan mallia, josta on selkeästi erotettavissa erilliset suunnittelu-, tiedonkeruu ja koostamisvaiheet. Ryhmän jäsenten työskentely alkoi juttuaiheiden ideoinnilla, jota tehtiin myös yhteisesti koko ryhmän kesken. Jutun aiheen löydyttyä kukin ryhmän jäsen teki itsenäisesti (tai kahdestaan videohaastattelun tapauksessa) tiedonhankintaa erityisesti verkkolähteistä tutustuakseen jutun aiheeseen, mikäli heillä ei ollut siitä riittävästi aiempaa tietämystä jo valmiiksi. Hankitun tiedon pohjalta määriteltiin jutun näkökulma ja suunniteltiin haastattelukysymykset. Tiedonkeruu toteutettiin haastatteleamalla juttujen aiheisiin liittyviä henkilöitä valituilla menetelmillä (sähköpostitse, kasvotusten tai videolla). Kerätyn materiaalin pohjalta koostettiin valmiit artikkelit ja videot, josta karsittiin pois epäolennainen sisältö. Kerättyjä tietoja voitiin myös täydentää tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Tiedonkeruu ja koostaminen toteutettiin itsenäisenä työskentelynä, mutta tämän jälkeen muut ryhmän jäsenet toimivat jälleen tiedonlähteinä antaen palautetta toistensa jutuista, jonka jälkeen artikkeleihin tehtiin mahdolliset korjaukset ennen julkaisemista.

Edellä kuvatuista ryhmien työskentelytavoista voidaan havaita, että nuorten toimitus- ja mediaryhmien toiminta ja mediasisältöjen tuottamiseen liittyvä tiedonhankinta voi olla hyvin monenlaista, eikä yhtä kaikkia eri ryhmien tiedonhankintaan liittyviä toimintoja kuvaavaa yleispätevää mallia ole edes mielekästä esittää. Ryhmien jäsenten kiinnostuksen kohteet ja aiemmat kokemukset työskentelystä vaikuttavat siihen, millaisia mediasisältöjä tuotetaan mieluiten ja millaisia tiedonhankintatapoja työskentelyssä hyödynnetään – ja toisaalta myös siihen, miten työskentelystä ja tiedonhankinnasta puhutaan jällenpäin nyt toteutettujen ryhmähaastatteluiden kaltaisissa keskusteluissa.

Erilaisista toimintatavoista huolimatta mediaryhmän ja toimitusryhmän tiedonhankinnassa on havaittavissa myös monia yhteisiä piirteitä. Nämä yhdistävät piirteet voidaan nähdä nuorten toimitus- ja mediaryhmien tiedonhankintaa erityisen hyvin kuvaavina toimintamalleina. Olen tiivistänyt nämä ryhmien työskentelyä ja tiedonhankintaa kuvaavat piirteet neljäksi ominaisuudeksi, jotka ovat vertaisoppiminen, toiminnan omaehtoisuus, kokemuksen kartuttaminen ja työskentely-ympäristön vaikutus.

Vertaisoppiminen näkyy ryhmien toiminnassa siten, että sekä mediaryhmän että toimitusryhmän jäsenten keskeisinä tiedonlähteinä toimivat toiset toimintaan osallistuvat nuoret. Mediaryhmän toiminnassa vertaisoppiminen näkyi haastattelukysymysten suunnittelussa, johon kysyttiin mielellään vinkkejä toisilta ryhmän jäseniltä sekä erityisesti kuvaajien, leikkaajan ja ohjaajan välisessä yhteistyössä, jossa ryhmän jäsenet opastivat toisiaan esimerkiksi kuvauskohteiden valinnassa. Toimitusryhmän jäsenet tuottivat sisältöjä mediaryhmää enemmän itsenäisenä työskentelynä, mutta toimivat silti toistensa tiedonlähteinä erityisesti juttuprosessin alussa ideoimalla juttujen aiheita sekä lopussa antamalla palautetta toistensa kirjoittamista artikkeleista. Kummassakin ryhmässä aloittelevat osallistujat saivat tarvittaessa ohjeita kokeneemmilta ryhmän jäseniltä: mediaryhmän tapauksessa tämä tarkoitti apua kuvausvälineiden käytössä, toimitusryhmässä taas palautejärjestelmää, jossa päätoimittajina toimivat nuoret antoivat palautetta ja korjausehdotuksia ennen juttujen julkaisua. Muut ryhmän jäsenet esiintyivät haastatteluaineistossa huomattavasti yleisempänä tiedonlähteenä kuin ryhmän ohjaajat, joiden rooli oli toimia enemmän juttuaiheiden ehdottajina sekä taustatukena, jolta saatiin tarvittaessa neuvoja käytännön toimintaan. Näin ryhmien tiedonhankinta näyttyi itseohjautuvana prosessina, joka ei vaatinut esimerkiksi ohjaajilta tulevia käskyjä toteutuakseen.

Nuorten toimitus- ja mediaryhmät toimivat *omaehtoisesti* siten, että osallistujien omat kiinnostuksen kohteet ohjaavat voimakkaasti työskentelyä ja tiedonhankintaa. Toimintaan osallistuvien nuorten on mahdollista omaksua ryhmässä sellaisia rooleja ja työskentelytapoja, jotka he kokevat omakseen: he saavat esimerkiksi valita, kirjoittavatko mieluummin artikkeleita vai kuvaavatko videoita. Ryhmät antavat nuorille mahdollisuuden työskennellä oman kiinnostuksensa mukaan esimerkiksi juttuja kirjoittavana toimittajana, haastattelijana, kuvaajana, ohjaajana tai leikkaajana ilman vaatimusta pysyä vain yhdessä roolissa. Koska tuotetut mediasisällöt julkaistaan toimitus- ja mediaryhmien omissa kanavissa, kuten blogissa tai YouTube-kanavalla, on nuorilla itsellään mahdollisuus määritellä, millaisia aiheita he haluavat käsitellä ja kuinka laajoja julkaistavat jutut saavat olla. Mikäli jokin osa ryhmän toimintaa ei vastaa osallistujien kiinnostuksen kohteita ja tavoitteita, sitä on mahdollista muuttaa ja kehittää. Esimerkiksi toimitusryhmän jäsenet kertoivat toivovansa toiminnasta ammattimaisempaa, joten he aikoivat itse kehittää toimituksen kokoontumisia ja julkaisukanavana toimivaa blogia haluamaansa suuntaan.

Nuoret *kartuttavat kokemustaan ja tietämystään* työskennellessään toimitus- ja mediaryhmissä. Kertynyt kokemus ja tietämys toimivat puolestaan tiedonlähteinä mediasisältöjä tuottaessa ja ohjaavat näin ryhmien tulevaa toimintaa. Esimerkiksi mediaryhmässä oma aiempi kokemus kuvaamisesta toimi tiedonlähteenä suoria lähetyksiä kuvatessa, ja toimitusryhmässä juttuprosessi sujui

suoraviivaisesti, kun osallistujilla oli aikaisempaa kokemusta toimittajan työstä. Kokemus tuo varmuutta ja sujuvuutta työskentelyyn, mutta muodostaa myös rutiineja, joiden mukaisesti työskennellään ja valitaan jutun aiheita. Mediaryhmälle esimerkiksi bändien live-esiintymisten kuvaaminen oli tuttua, kuukausittain toteutettavaa toimintaa, jonka tekeminen sujui myös rutiininomaisesti. Toimitusryhmä oli puolestaan tottunut toteuttamaan juttuja samankaltaisista aiheista, kuten nuorille suunnatuista tapahtumista. Rutiineja voitiin kuitenkin pyrkiä myös rikkomaan ideoimalla uudenlaisia juttutyypppejä. Esimerkiksi mediaryhmän toteuttama poliitikkojen paneelikeskustelu oli ryhmän jäsenille uudenlainen juttutyyppi, joka opetti heille uusia työskentelytapoja. Toimitusryhmä puolestaan kertoi pyrkivänsä uudistamaan toimintaansa ja suunnittelemalla laajempaan kohderyhmään kuin ainoastaan nuoriin vetoavia juttuja.

Nuorten toimitus- ja mediaryhmien työskentelyyn ja tiedonhankintaan vaikuttavat myös kontekstitekijät kuten se, millaisessa *ympäristössä* mediasisältöjä tuotetaan. Kun videoita ja artikkeleita tuotetaan esimerkiksi tietyssä tapahtumassa, tapahtuman aikataulu ja tilat vaikuttavat siihen, millaiseksi kuvaaminen tai haastattelujen tekeminen muodostuu. Sekä mediaryhmässä että toimitusryhmässä juttujen aiheena olevien tapahtumien sekä haastateltavien esiintyjien ennakoimattomat aikataulut vaikuttivat esimerkiksi siihen, kuinka paljon aikaa oli käytettävissä haastattelukysymysten suunnitteluun ja haastateltavien löytämiseen. Ennakoimattomuus voi johtaa siihen, että suunnitelmallista tiedonhankintaa ei aina ehditä tehdä, jolloin kuvatessa ja haastatellessa turvaudutaan sen sijaan improvisointiin, kokeiluihin ja omaan kokemukseen.

Edellä kuvatut nuorten toimitus- ja mediaryhmien työskentelyä ja tiedonhankintaa kuvaavat piirteet on tiivistetty taulukkoon 13. Löydetyt yhtäläisyydet kahden eri tavoilla työskentelevän ryhmän välillä osoittavat, että nuorten toimitus- ja mediaryhmien tiedonhankinta ei ole vain suoraviivainen prosessi, johon vaikuttavat sen eri vaiheissa hyödynnetyt tiedonlähteet. Suuri merkitys käytännön työskentelylle on sen sijaan esimerkiksi ryhmän omaehtoisilla oppimisen ja työskentelyn tavoilla, ryhmän jäsenten kokemuksella ja kiinnostuksen kohteilla sekä tiedonhankintaan vaikuttavilla ulkoisilla kontekstitekijöillä.

Taulukko 13. Nuorten toimitus- ja mediaryhmien työskentelyä ja tiedonhankintaa kuvaavat piirteet.

Vertaisoppiminen	<ul style="list-style-type: none"> • Nuoret toimivat toistensa tiedonlähteinä antaen toisilleen ideoita, ohjeita ja palautetta. • Ryhmien uudet jäsenet oppivat työskentelytapoja kokeneemmilta osallistujilta. • Ryhmät työskentelevät itsenäisesti ohjaajien toimiessa taustatukena.
Toiminnan omaehtoisuus	<ul style="list-style-type: none"> • Nuoret valitsevat itse työskentelytapansa ja roolinsa mediasisältöjä tuottaessa. • Sisältöjen aiheet ja laajuus ovat ryhmien itse määriteltävissä, koska valmiit jutut julkaistaan enimmäkseen niiden omissa kanavissa. • Toimintaa voidaan kehittää nuorten omien kiinnostuksen kohteiden ja tavoitteiden mukaisesti.
Kokemuksen kartuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Nuoret kartuttavat työskennellessään omaa kokemustaan ja tietämystään, joka toimii tiedonlähteenä tulevassa työskentelyssä. • Kokemus tuo ryhmien toimintaan varmuutta ja rutiineja.
Työskentely-ympäristön vaikutus	<ul style="list-style-type: none"> • Kun mediasisältöjä tuotetaan tapahtumissa, aikataulun ja tilojen kaltaiset kontekstitekijät vaikuttavat työskentelyyn. • Aikataulun ennakoimattomuus on yleistä, jolloin suunnittelulle ja systemaattiselle tiedonhankinnalle on usein vain vähän aikaa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Edellisen luvun tutkimustulosten pohjalta voidaan hahmottaa nuorten toimitus- ja mediaryhmien tiedontarpeita, mediasisältöjen tuotannossa hyödynnettyjä tiedonlähteitä, tiedonhankinnan rajoituksia sekä nuorten työskentelystään antamia arvioita. Yhteenvetona tunnistettiin neljä nuorten toimitus- ja mediaryhmien toiminnalle tyypillistä piirrettä: vertaisoppiminen, toiminnan omaehtoisuus, kokemuksen kartuttaminen ja työskentely-ympäristön vaikutus. Näitä tuloksia on seuraavaksi verrattava luvussa kolme esiteltyjen aikaisempien tutkimusten tuloksiin. Toteutan vertailun siten, että vertaan aluksi nuorten toimitus- ja mediaryhmien toiminnan neljää pääpiirrettä nuorten tiedon tuottamisen tapoihin digitaalisessa ympäristössä (Koh 2013). Tämän jälkeen tarkastelen toimitus- ja mediaryhmien tiedonhankinnan rajoituksia verrattuna sanomalehtitoimittajan tiedonhankintaa rajoittaviin tekijöihin (Attfield & Dowell 2003).

Sen lisäksi, että tutkimustuloksia vertaillaan aikaisempien tutkimusten tuloksiin, niitä on mahdollista soveltaa myös pohtimalla, miten nuorten toimitus- ja mediaryhmissä tekemä tiedonhankinta palvelee ryhmille asetettuja tavoitteita (Lundvall ym. 2013). Tämän pohdinnan jälkeen viimeisessä alaluvussa arvioin tutkimuksessa hyödynnettyjen menetelmien toimivuutta ja tutkimukseen liittyviä rajoituksia. Lisäksi pohdin, miten tutkimustuloksia voitaisiin hyödyntää nuorille suunnattujen palvelujen kehittämisessä ja millaisia jatkotutkimusmahdollisuuksia tulosten pohjalta aukeaa.

6.1 Vertailu nuorten tiedon tuottamiseen digitaalisessa ympäristössä

Nuorten tiedon tuottamista digitaalisessa ympäristössä tutkinut Koh (2013) tunnisti tutkimuksessaan nuorten työskentelystä neljä piirrettä, jotka ovat ominaisia heidän tiedon tuottamisen tavoilleen. Nämä piirteet ovat tiedon visualisointi, luova uudelleenmuokkaaminen, kokeileva tekeminen sekä voimaantumisen tunne, joka saavutettiin omia luovia sisältöjä tuottamalla. (Koh 2013, 1831.) Näitä Kohin tunnistamia tiedon tuottamisen tapoja on mahdollista verrata tässä tutkimuksessa tunnistettuihin neljään nuorten toimitus- ja mediaryhmien työskentelyn piirteeseen, jotka ovat vertaisoppiminen, toiminnan omaehtoisuus, kokemuksen kartuttaminen ja työskentely-ympäristön vaikutus.

Kohin kuvaama *visualisointi* liittyy hänen tutkimukseensa osallistuneiden nuorten hyödyntämään työskentelyvälineeseen eli graafiseen Scratch-ohjelmointikieleen, jonka avulla on mahdollista tuottaa esimerkiksi interaktiivisia tarinoita, pelejä ja taidetta. Nuoret kokivat Scratchin mahdollistaman

visuaalisen ilmaisutavan tehokkaaksi ja kiinnostavaksi tavaksi tuottaa sisältöjä. (Koh 2013, 1829; 1832.) Tässä tutkimuksessa tarkasteltujen nuorten toimitus- ja mediaryhmien työskentelytavat ovat enemmän perinteisiin mediavälineisiin nojaavia: ryhmät työskentelevät videoita kuvaamalla ja artikkeleita kirjoittamalla, eivätkä toimi Scratchin kaltaisessa digitaalisessa ympäristössä. Toisaalta etenkin mediaryhmän työskentelyssä painottuva videoiden kuvaaminen on myös erittäin visuaalinen tapa tuottaa mediasisältöjä. Esimerkiksi monikameratuotantona kuvatessa nuorten keskeiset tiedontarpeet liittyivät muun muassa siihen, milloin kuva on visuaalisesti onnistunut.

Toinen Kohin tunnistama nuorten tiedon tuottamisen tapa *uudelleenmuokkaus (remixing)* on myös Scratch-ohjelmointikielen käyttöön liittyvä piirre. Kaikki Scratch-sivustolla jaettavat projektit ovat muokattavissa ja jaettavissa uudelleen, joten nuoret voivat tuottaa sisältöjä ja oppia uutta yhteisöllisesti. (Koh 2013, 1832.) Vaikka tässä tutkimuksessa tarkasteltujen nuorten toimitus- ja mediaryhmien käyttämät työvälineet eivät tue Scratchin tavoin valmiiden projektien muokkaamista ja julkaisemista uudelleen, yhteisöllinen sisältöjen tuottaminen ja oppiminen kuuluvat myös näiden ryhmien käytäntöihin. Ne näkyvät toiminnassa, jonka olen tässä tutkimuksessa nimittänyt *vertaisoppimiseksi*: siinä, kuinka nuoret työskentelevät toimitus- ja mediaryhmissä yhdessä ja toimivat toistensa tiedonlähteinä antaen toisilleen ideoita, ohjeita ja palautetta tuotetuista sisällöistä.

Kolmas Kohin kuvaama nuorten tiedon tuottamisen tapa on *kokeileva tekeminen (tinkering)*, joka kuvaa nuorten Scratch-ohjelmointikieleen perustuvan työskentelyn etenemistä. Tyypillisesti nuorten työskentely alkoi ideasta, jota lähdettiin työstämään kokeilujen, yritysten ja erehdysten kautta ilman ennakoivia suunnitelmia. (Koh 2013, 1833.) Myös tässä tutkimuksessa tarkastelluista nuorten ryhmistä etenkin mediaryhmässä turvauduttiin kokeiluihin ja improvisointiin, kun työskentelyn suunnittelu oli esimerkiksi tiukkojen aikataulujen vuoksi rajattua. Kun nuoret *kartuttavat kokemustaan* toimitus- ja mediaryhmissä, heille kertyy yhä enemmän sisäistettyä tietämystä, johon turvautua tuottaessa mediasisältöjä. Kokemusta ja tietämystä ei kuitenkaan kerry toimitus- ja mediaryhmissä vain käytännön yrityksen ja erehdyksen kautta oppimalla, vaan lisäksi myös edellä kuvatun vertaisoppimisen keinoin.

Kohin tutkimukseen osallistuneet nuoret kokivat *voimaantumisen tunnetta*, kun he tuottivat aktiivisesti mediasisältöjä niiden passiivisen kuluttamisen sijaan. Voimaantumisen tunnetta lisäsi se, että nuoret saivat itse valita käsittelemänsä aiheet ja tuottamiensa sisältöjen muodon vapaasti oman kiinnostuksensa mukaan. (Koh 2013, 1833.) Toisin sanoen voimaantumisen tunteen syntyyn vaikutti nuorten *toiminnan omaehtoisuus*, mikä on myös tässä tutkimuksessa havaittu nuorten toimitus- ja mediaryhmien työskentelyn piirre. Omaehtoisuuteen kuuluu se, että nuoret saavat itse valita

tuottamiensa mediasisältöjen aiheet ja omat työskentelytapansa sekä voivat kehittää toimitus- ja mediaryhmien toimintaa oman kiinnostuksensa mukaan.

Tässä tutkimuksessa havaittu *työskentely-ympäristön vaikutus* liittyy siihen, millaisessa ympäristössä ja kontekstissa nuorten toimitus- ja mediaryhmät tuottavat mediasisältöjä. Lähes kaikki ryhmähaastatteluissa tarkastellut mediasisällöt oli tuotettu jossakin tapahtumassa, jossa työskennellessään nuorten täytyi huomioida esimerkiksi tapahtuman aikataulut ja tilat. Kohin tutkimuksessa sen sijaan nuorten työskentely-ympäristö oli digitaalinen Scratch-sivusto, jossa toimimiseen eivät vaikuttaneet ajalliset tai tilalliset tekijät.

Tässä tutkimuksessa tarkasteltujen nuorten toimitus- ja mediaryhmien mediasisältöjen tuotanto ei tapahtunut digitaalisessa ympäristössä eikä näin ollen sisältänyt kaikkia Kohin kuvaamia kokeilevan tekemisen ja uudelleenmuokkauksen piirteitä. Esimerkiksi Scratch-sivustolla korostuneet sisältöjen muokkaaminen uudelleen ja jakaminen muiden käyttäjien muokattavaksi eivät kuuluneet nuorten toimitus- ja mediaryhmien työskentelytapoihin. Toisaalta digitaalisten ja perinteisten välineiden avulla työskentelevien nuorten toiminnassa voi havaita myös yhteisiä piirteitä. Esimerkiksi Kohin kuvaama visualisointi on toimintatapa, joka määrittää myös tähän tutkimukseen osallistuneen mediaryhmän videotuotantoa. Nuorten toimitus- ja mediaryhmissä myös opitaan ja tuotetaan mediasisältöjä yhteisöllisesti ja omaehtoisesti nuorten omiin kiinnostuksen kohteiden pohjalta aivan niin kuin Kohin tarkastelemassa digitaalisessa ympäristössä.

6.2 Vertailu sanomalehtitoimittajien tiedonhankintaan

Sanomalehtitoimittajien tiedonhankintaa tutkineet Attfield ja Dowell (2003) kuvaavat toimittajien tiedonhankinta- ja kirjoitusprosessia juttuun ja resursseihin liittyvien rajoitusten kontekstissa. Jutun rajoitukset liittyvät kirjoitettavalle jutulle asetettuihin kriteereihin: uutisarvoon, alkuperäisyyteen, totuudenmukaisuuteen ja todisteisiin perustuvaan argumentointiin sekä jutulle asetettuun näkökulmaan, sanamäärään ja julkaisemisen aikarajaan. Resurssien rajoitukset puolestaan kuvaavat toimittajan käytössä olevia sisäisiä ja ulkoisia resursseja, joita hän voi hyödyntää jutun valmiiksi saattamisessa. (Attfield & Dowell 2003, 199–200.) Attfieldin ja Dowellin tutkimuksesta sain idean tarkastella nuorten toimitus- ja mediaryhmien toimintaa, tiedonhankintaa ja mediasisältöjen tuottamista rajoittavia reunaehtoja. Tutkimustulosten perusteella on mahdollista vertailla nuorten toimitus- ja mediaryhmien toiminnasta tunnistettuja rajoituksia sanomalehtitoimittajien työskentelyä määrittäviin rajoituksiin.

Sanomalehtitoimittajilla *uutuusarvon* vaatimus näkyi jutun aiheen alkuperäisyyden varmistamisena. Toimittajat tekivät tiedonhankintaa varmistaakseen, ettei valitusta aiheesta ollut ilmestynyt juttua jo aikaisemmin (Attfield & Dowell 2003, 193–194). Myös tähän tutkimukseen osallistunut nuorten toimitusryhmä varmisti juttujensa uutuusarvon: haastateltavilta ei haluttu kysyä samoja kysymyksiä, joihin vastaus löytyi jo suunnitteluvaiheessa tehdyllä tiedonhankinnalla. Sen sijaan nuorten mediaryhmän yksittäisessä tapahtumassa tekemään työskentelyyn uutuusarvon varmistaminen ei kuulunut.

Sanomalehden toimituksessa toimituspäällikön ja toimittajan yhteistyönä määrittelemä *näkökulma* toimii eräänlaisena työhypoteesina, jonka mukaan toimittaja lähestyy juttunsa aihetta (Attfield & Dowell 2003, 192). Nuorten toimitusryhmän jäsenet valitsivat sanomalehtitoimittajien tapaan juttuillensa näkökulman, joka rajoitti haastattelukysymysten suunnittelua. Koska varsinkin mediaryhmä, mutta myös toimitusryhmä, tuotti sisältöjä osana tapahtumaa, tapahtuman luonne toimi keskeisenä jutun aiheen ja näkökulman määrittäjänä sen sijaan, että näkökulma olisi saatu joltain toimituspäällikön kaltaiselta henkilöltä.

Sekä sanomalehtitoimittajilla että nuorten toimitus- ja mediaryhmissä jutulle asetettu sanamäärä toimi *jutun muotoon* liittyvänä rajoituksena. Toisin kuin sanomalehtitoimittajilla, toimitus- ja mediaryhmien työskentely ei kuitenkaan rajoittunut vain kirjoitettuihin juttuihin, ja esimerkiksi videon tuottaminen suorana lähetyksenä tai haastattelun kuvaaminen videolle toivat toimintaan omat rajoituksensa, kuten videolle määritellyn keston.

Sanomalehtitoimittajien tiedonhankintaprosessia kuvaavassa mallissa *yleisö* sisältyy uutisarvon rajoitteeseen: kun jutun näkökulmalla on uutisarvoa, se kiinnostaa lehden kohderyhmään kuuluvia lukijoita (Attfield & Dowell 2003, 193). Myös nuorten toimitus- ja mediaryhmät pohtivat yleisön kiinnostusta tuottamiaan sisältöjä kohtaan: mediaryhmä pyrki suuntaamaan tuottamansa sisällöt tyyliältään ja pituudeltaan nuorille sopiviksi, toimitusryhmä taas oli kiinnostunut tavoittelemaan laajempaa yleisöä juttuaiheillaan.

Nuorten toimitus- ja mediaryhmien pääasiallisena *julkaisukanavana* toimii YouTuben tai blogin kaltainen sosiaalisen median palvelu, joka koetaan vapaaksi ja vähän rajoituksia asettavaksi. Siellä jutun aihe tai pituus ei ole niin tarkasti määritelty kuin sanomalehdessä, jossa toimittajat joutuvat noudattamaan saamiensa aiheita ja sanamääriä.

Sanomalehtitoimittajat saivat juttujensa *julkaisuajan* sanamäärän ja näkökulman ohella neuvotte-
luissa toimituspäällikön kanssa (Attfield & Dowell 2003, 200). Nuorten toimitus- ja mediaryhmissä

julkaisuaika määritettiin esimerkiksi sen mukaan, milloin jutun kohteena oleva tapahtuma järjestettiin. Tapahtumien aikataulut vaikuttivat myös siihen, paljonko aikaa nuorilla oli käytettävissä esimerkiksi haastattelukysymysten suunnitteluun.

Sanomalehtitoimittajat saivat toimituspäälliköltä *työnantonsa* sekä tiedot juttua koskevista rajoituksista eli aikarajasta, sanamäärästä ja näkökulmasta. Toimittajien työskentely tapahtui osana laajempaa prosessia eli sanomalehden numeron kokoamista. Tämän vuoksi esimerkiksi tilankäyttökysymykset saattoivat muuttaa jutun näkökulmaa ja sanamäärää kesken kaiken, jolloin tiedonhankintaprosessissa jouduttiin palaamaan taaksepäin. (Attfield & Dowell 2003, 200–202.) Nuorten toimitus- ja mediaryhmien julkaisukanavat eivät olleet sanomalehden tavoin tiukkoja rajoituksia asettavia, ja juttujen aikarajat ja sanamäärät näkyivät heidän toiminnassaan enemmän yhteisesti sovittuina asioina kuin ulkopuolelta asetettuina rajoituksina. Mediaryhmä sai kuitenkin työnantoja tapahtumassa työskennellessään ja toimitusryhmä sai ehdotuksia juttuaiheista nuorisotalon sisältä. Lisäksi ryhmien ohjaajat olivat tarvittaessa hyödynnettävissä käytännön neuvojen saamiseksi.

Sanomalehtitoimittajien hyödyntämät *välineet* ovat ulkoisia resursseja, joita tarvittiin tiedonhankinnassa ja juttujen kirjoittamisessa. Toimittajat kokosivat tiedonhankinnan aikana tietokoneelleen eräänlaisen työtiedoston, jota tarkasteltiin jaetun näytön tilassa juttua kirjoittaessa tai tulostettiin tarvittaessa paperille. (Attfield & Dowell 2003, 201.) Nuorten toimitus- ja mediaryhmissä välineet sen sijaan nousivat esille kirjoittamisen sijaan videoiden kuvaamisen ja editoinnin kohdalla. Välineiden lisäksi myös tilat vaikuttivat työskentelyyn mediaryhmässä, joka kuvasi videoita monikameratuotantona.

Nuorten toimitus- ja mediaryhmissä osallistujien *taidot, kiinnostuksen kohteet ja osallistumismahdollisuudet* vaikuttivat työskentelyyn ja ohjasivat esimerkiksi roolien valintaa ja työnjakoa. Aiempi kokemus ryhmässä työskentelystä toimi nuorten yhtenä tiedonlähteenä heidän tuottaessaan mediasisältöjä. Samoin sanomalehtitoimittajien työssään kartuttamat taidot, kokemus ja jutun aiheesta kertynyt tietämys toimivat sisäisinä resursseina juttuja kirjoittaessa (Attfield & Dowell 2003, 200). Toimittajien työskentely oli kuitenkin työnantoihin pohjautuvaa eikä oman kiinnostuksen pohjalta määrittyvää toisin kuin harrastuksenaan mediasisältöjä tuottavilla nuorilla.

Yhteenvetona nuorten toimitus- ja mediaryhmän työskentelyä koskevat rajoitukset eivät vaikuta olevan yhtä tiukkoja kuin sanomalehtitoimittajilla. Siinä missä toimittajat saavat toimituspäälliköltä *työnantonsa*, jotka määrittävät jutun sanamäärän, julkaisuajan ja näkökulman, on toimitus- ja mediaryhmien nuorilla enemmän mahdollisuuksia keskustella ja sopia näistä rajoituksista keske-

nään. Julkaiseminen ryhmän omassa blogissa tai YouTube-kanavalla ei aseta yhtä tiukkoja rajoituksia kuin tilaltaan rajalliseen sanomalehteen kirjoittaminen. Toisaalta nuorten ryhmillä on myös halutessaan mahdollisuus kehittää toimintaansa enemmän ammattitoimitusten kaltaiseksi ja kontrolloida esimerkiksi julkaistujen juttujen pituutta menettämättä kuitenkin mahdollisuutta valita juttujen aiheet oman kiinnostuksen mukaan. Lisäksi ryhmien sanomalehtitoimittajan työstä poikkeavat työskentelytavat, kuten videoiden kuvaaminen tapahtumissa, tuovat mukaan uusia, esimerkiksi kuvausvälineisiin sekä tapahtuman aikatauluun ja tiloihin liittyviä rajoituksia.

6.3 Tutkimustulokset toimitus- ja mediaryhmien tavoitteiden kannalta

Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus Koordinaatin julkaisema opas *Me tehdään mediaa: Ideoita ja käytänteitä nuorten toimituksiin nuorten tieto- ja neuvontatyössä* (Lundvall, Linna, Fedotoff & Pietilä, 2013) määrittelee tavoitteita nuorten toimitus- ja mediaryhmien toiminnalle. Tässä tutkimuksessa löydettyjä toimitus- ja mediaryhmien tiedonhankinnan piirteitä voidaan tarkastella myös siitä näkökulmasta, edistävätkö ne näiden tavoitteiden toteutumista. Laajemmassa mittakaavassa tällaiseen kysymykseen vastaaminen vaatisi jo oman tutkimuksensa, joten tässä yhteydessä tyydyn tarkastelemaan vain muutamia nuorten tiedonhankinnasta havaittuja seikkoja, jotka vaikuttavat liittyvän toimitus- ja mediaryhmille asetettuihin tavoitteisiin ja niiden toteutumiseen.

Me tehdään mediaa -oppaassa (Lundvall ym. 2013, 8) todetaan, että keskeinen osa nuorten tieto- ja neuvontapalveluita ja siten myös toimitus- ja mediaryhmien toimintaa on vertaistiedottaminen. Vertaistiedottamisella tarkoitetaan nuorten välistä tiedottamista, jossa sekä mediasisältöjen tuottajat että niiden vastaanottajat ovat nuoria. Tässä tutkimuksessa havaituista tiedonhankinnan piirteistä vertaistiedottamisen voidaan nähdä liittyvän yleisön ja kohderyhmän huomioon ottamiseen työskentelyä rajoittavana tekijänä. Mediaryhmä otti huomioon kohderyhmänsä suunnittelemalla haastattelukysymyksiä nuoria kiinnostavista aiheista, arvioimalla kuinka pitkiä videoita nuoret jaksavat katsoa YouTube-kanavalta sekä valitsemalla kirjoitettuihin juttuihin heidän mielestään nuorille sopivan kirjoitustyylin. Toimitusryhmä kertoi puolestaan tehneensä paljon juttuja nuorille suunnatuista tapahtumista. He kuitenkin esittivät tavoitteekseen tuottaa sisältöjä myös muista kuin nuoria koskevista aiheista ja saavuttaa siten laajempaa yleisöä. Toisin sanoen toimitusryhmä halusi laajentaa toimintaansa myös vertaistiedottamisen ulkopuolelle.

Olennaista nuorten toimitus- ja mediaryhmien tekemässä vertaistiedottamisessa on, että nuoret tuottavat sisältöjä haluamistaan aiheista, omilla ehdoillaan ja omista näkökulmistaan valiten julkaisukanavansa ja tiedotustapansa itse. Tavoitteena ei toisin sanoen ole ammattimainen mediasisältöjen tuotanto, vaan se, että lopputulos on nuoren itsensä näköinen ja hänen omasta kiinnostuksestaan lähtevä. (Lundvall ym. 2013, 8.) Tällainen toiminnan omaehtoisuus näyttää toteutuvan haastatelluissa toimitus- ja mediaryhmissä. Nuorten oma kiinnostus ohjaa heidän työskentelytapojaan, juttuaiheiden valintaa ja ryhmien toiminnan kehittämistä. Toisaalta tällainen omaehtoisuus mahdollistaa myös sen, että nuorten niin halutessa ryhmässä voidaan pyrkiä myös omaksumaan joitakin ammattimaisen mediasisältöjen tuotannon tapoja.

Nuorten toimitus- ja mediaryhmien vertaistiedottamisen taustalla on mediakasvatuksellinen ote. Ryhmät pyrkivät ammatillisesti toimivan ohjaajan avulla edistämään nuorten medialukutaitoa eli taitoja tulkita mediaa ja ilmaista itseään median avulla. Tavoitteena on antaa nuorille mahdollisuus informaaliin oppimiseen itse tekemisen ja ryhmässä työskentelyn kautta. (Lundvall ym. 2013, 7.) Tutkimustulokseni viittaavat siihen suuntaan, että nuoret kartuttavat kokemustaan toimitus- ja mediaryhmissä työskennellessään ja saavat kokemuksen myötä varmuutta ja rutiineja mediasisältöjen tuottamiseen. Tärkein oppimisen tapa on vertaisoppiminen, jossa nuoret oppivat mediataitoja yhdessä tekemällä ja toisiaan neuvoen. Ohjaajat näyttäytyvät tutkimusaineistossa nuorten taustatukena, jotka auttavat tarvittaessa käytännön asioissa, mutta mahdollistavat samalla ryhmien itsenäisen työskentelyn. Vaikka tutkimuksessani ei tarkasteltu esimerkiksi nuorten oppimistuloksia, voidaan tulosten pohjalta olettaa, että vertaisoppimiseen perustuva ryhmätyöskentely on potentiaallinen ympäristö medialukutaidon informaalille oppimiselle.

Toimitus- ja mediaryhmien tavoitteena on myös tarjota kanava nuorten mediaosallistumiselle ja yhteiskunnalliselle vaikuttamiselle. Ne välittävät tietoa nuorilta toisille nuorille sekä antavat aikuisille mahdollisuuden kuulla nuorten mielipiteitä. Parhaimmillaan ryhmät tukevat nuorten äänen kuulumista yhteiskunnassa ja vahvistavat nuorten osallisuuden tunnetta. (Lundvall ym. 2013, 12–13.) Nuorten toimitus- ja mediaryhmien yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuuksia on tarkasteltu muutamissa aikaisemmissa tutkimuksissa (Kotilainen & Rantala 2008; Lundvall 2014; Heino 2015), enkä sen vuoksi kohdistanut niihin huomiota omassa työssäni. Valtaosa esimerkkeinä käsitellyistä nuorten tuottamista mediasisällöistä liittyi tapahtumiin ja musiikkiin, ja yhteiskunnallisia aiheita lähestyttiin lähinnä mediaryhmän toteuttamassa poliitikkojen paneelikeskustelussa. Nuorille suunnattua tietoa tarjosi myös yhden toimitusryhmän jäsenen kirjoittama artikkeli nuorten kesätyötapahtumasta. Nuorten toimitus- ja mediaryhmien toiminnan omaehtoisuus mahdollistaa

sen, että nuorilla on mahdollisuus käsitellä tuottamissaan mediasisällöissä erilaisia aiheita kiinnostuksensa mukaan. Näin ryhmät voivat toimia kanavana myös nuorten omien mielipiteiden esiintuomiselle, mutta mediaosallistumisen ja vaikuttamisen tavoitteiden toteutuminen vaikuttaa riippuvan myös nuorten omista kiinnostuksen kohteista.

6.4 Arviointi, tulosten soveltaminen ja jatkotutkimusmahdollisuudet

Tutkimuksessa hyödynnetyt ryhmähaastattelut osoittautuivat sopivaksi menetelmäksi kerätä aineistoa nuorten toimitus- ja mediaryhmissä. Ryhmähaastatteluihin liittyi tosin myös ongelmana se, että kaikille ryhmän jäsenille sopivan yhteisen ajankohdan löytäminen oli hankalaa. Tämän vuoksi toimitusryhmän haastattelussa oli lopulta mukana vain kolme osallistujaa. Molemmissa ryhmähaastatteluissa nuoret kuitenkin osallistuivat keskusteluun aktiivisesti ja omien kokemusten kertomisen lisäksi kommentoivat ja täydensivät toistensa puheenvuoroja. Yksilöhaastatteluihin verrattuna ryhmähaastatteluilla kerätty aineisto ei kuvaa niinkään yksittäisten osallistujien ajattelu- ja työskentelytapoja, vaan ennen kaikkea ryhmässä yhteisesti jaettuja käsityksiä. Näitä yhteisiä käsityksiä tarkastelemalla on saatu selville, millaiseksi mediasisältöjen tuotanto ja siihen liittyvä tiedonhankinta muodostuu nuorten toimitus- ja mediaryhmien muodostamissa sosiaalisissa konteksteissa.

Kumpikaan tutkimuksessa haastatelluista ryhmistä ei ollut järjestänyt aikaisemmin tapaamisia, joissa olisi nyt toteutettujen ryhmähaastattelujen tapaan keskusteltu jälkeenpäin yksin tai ryhmässä tuotetuista mediasisällöistä ja niiden tekemisestä. Toisin sanoen ryhmähaastattelut olivat ensimmäinen tilaisuus, jossa nuoret kertoivat jälkikäteen yksityiskohtaisesti työskentelystään ja tiedonhankinnastaan. Esiin nousseiden kysymysten tai hyödynnettyjen tiedonlähteiden muistaminen jälkeenpäin voi olla vaikeaa etenkin näin uudenlaisessa tilanteessa. Tämän vuoksi tutkimustuloksia ei tulekaan ymmärtää yksityiskohtaisina kuvauksina siitä, miten tiedonhankintaa todellisuudessa toteutettiin toimitus- ja mediaryhmissä. Sen sijaan ne kuvaavat ennen kaikkea niitä toistuvia piirteitä, jotka esiintyvät tiedonhankintaa jälkikäteen kuvailevassa keskustelussa.

Ryhmähaastatteluaineisto osoittautui yksilöhaastatteluihin verrattuna melko työlääksi analysoitavaksi, ja litterointiin sekä sisällönanalyysiin oli varattava runsaasti aikaa. Kahdessa ryhmähaastattelussa kertyi niin runsaasti aineistoa, että aineistonkeruuta ei ollut mielekästä laajentaa tämän tutkielman puitteissa useampaan nuorten toimitus- ja mediaryhmään. Kahden ryhmän muodostamaa pientä otosta ei voi yleistää koskemaan kaikkien nuorten toimitus- ja mediaryhmien työskentelyä.

Haastatellut ryhmät tarjoavat kuitenkin kaksi esimerkkiä ryhmien erilaisista tiedonhankinnan tavoista, joista löydettiin analyysin avulla myös molempia ryhmiä yhdistäviä piirteitä.

Tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella nuorten toimitus- ja mediaryhmiä tiedonhankintatutkimuksen käsitteiden ja mallien avulla ja täydentää siten aikaisemman tutkimuksen aukkoja, joita on etenkin nuorten arkielämän tiedonhankintaa koskevan tutkimustiedon kohdalla. Toimitus- ja mediaryhmät tarjoavat yhden esimerkin arkielämän kontekstista, jossa nuoret sekä hankkivat että tuottavat aktiivisesti tietoa toimimatta kuitenkaan opiskelijan roolissa formaalissa kouluympäristössä. Ryhmiä haastatteleamalla on saatu tietoa niiden tiedonhankinnan tyypillisistä piirteistä sekä esimerkkejä reunaehdoista, jotka rajoittavat mediasisältöjen tuotantoa ja vaikuttavat ryhmien toimintaan. Tulokset osoittavat, että toimitus- ja mediaryhmien tiedonhankinta on vahvasti ryhmätyöskentelyyn ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen pohjautuvaa. Tiedonhankintaprosessi voi olla suoraviivainen ja selkeästi toimitustyön suunnittelu-, tiedonkeruu- ja koostamisvaiheisiin jakautuva, mutta toisaalta myös vähemmän strukturoitu, improvisointiin ja kokeiluihin tukeutuva. Ryhmillä ei ole yhtä oikeaa tapaa toimia, vaan paljon riippuu nuorten omasta kiinnostuksesta kehittää toimintaa haluamaansa suuntaan.

Nuorten arkielämän tiedonhankintaa koskevaa tutkimustietoa pidetään välttämättömänä, jotta nuorille suunnattua opetusta ja kirjastopalveluja pystyttäisiin kehittämään entistä paremmin nuorten tarpeita vastaaviksi. (Bernier 2007, xiv–xix; Koh 2011, 1–2; YALSA 2011, 11.) Myös tämän tutkimuksen tulosten pohjalta voi tehdä muutamia havaintoja asioista, jotka olisi hyvä ottaa huomioon, kun järjestetään nuorille mediasisältöjen tuottamiseen tai tiedonhankintaan liittyvää toimintaa.

Tutkimustulosten pohjalta voidaan havaita, että toimitus- ja mediaryhmien toimintaan osallistuvat nuoret kääntyvät mieluiten toistensa puoleen, kun heillä on välittömiä tiedontarpeita jostain aiheesta. Tämä havainto osoittaa, nuorille suunnatuissa toiminnassa on hyvä hyödyntää mahdollisuuksien mukaan vertaisia eli toisia nuoria ohjeiden, neuvojen ja palautteen antajina. Vertaisoppiminen ja käytännön tekeminen ryhmissä tarjoavat nuorille mahdollisuuksia toteuttaa tiedonhankintaa omilla ehdoillaan.

On myös tärkeää ottaa huomioon, että toimitus- ja mediaryhmien kaltaiseen toimintaan osallistuvat nuoret eivät ole homogeeninen ryhmä. Nuorilla on erilaisia kiinnostuksen kohteita ja tavoitteita, joiden mukaan he valitsevat työskentelytapansa ja roolinsa ryhmässä. Moni on kiinnostunut monien erilaisten sisältöjen tuottamisesta, joten nuorille on tärkeää antaa mahdollisuus myös vaihdella roolien välillä ja kokeilla erilaisia asioita. Toisaalta toiminnan vapaaehtoisuus aiheuttaa helposti myös sen, että toimitus- ja mediaryhmissä työskentely jää muiden kiireiden jalkoihin. Toiminnan

vakiintuminen ei käy nopeasti, vaan ryhmä voi hakea sopivia toimintatapoja vielä pitkän ajan kuluessa perustamisestaan.

Tutkimukseni osoitti myös, että merkittävä osa nuorten tiedonhankinnasta ei ole systemaattista ja suunnitelmallista toimintaa, jossa tiedontarpeen määrittelyn myötä hakeudutaan etsimään vastauksia ulkopuolisesta lähteestä. Usein tiedonhankinta on tiettyyn hetkeen ajoittuvaa ongelmanratkaisua, jossa vastaus haetaan omasta kokemuksesta tai tietämyksestä tai saadaan toiselta ihmiseltä ilman tiedontarpeen esittämistä ääneen lausuttuna kysymyksenä. Kaikki tiedonhankinta ei näinollen ole ulospäin näkyvää, eikä esimerkiksi painettujen lähteiden vähäinen hyödyntäminen tarkoita, ettei tiedonhankintaa tapahtuisi. Työskentely-ympäristö, käytettävissä oleva aika ja tuotettavan sisällön laajuus vaikuttavat merkittävästi siihen, missä määrin systemaattinen tiedonhankinta koetaan tarpeelliseksi tai mahdolliseksi.

Tässä tutkimuksessa saadut tulokset tarjoavat useita mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita. Koska tämän tutkielman puitteissa ei ollut mahdollisuutta perehtyä useamman kuin kahden nuorten toimitus- ja mediaryhmän toimintaan, luonteva jatkotutkimuksen tapa olisi laajentaa tarkastelua useampiin vastaaviin ryhmiin. Näkökulma on tässä tutkimuksessa haluttu pitää toimintaan osallistuvissa nuorissa ja heidän omissa kokemuksissaan, mutta myös ohjaajien rooliin ryhmien toiminnassa olisi mahdollista perehtyä tarkemmin. Lisäksi olisi hyödyllistä tarkastella yksityiskohtaisemmin, miten nuorten toimitus- ja mediaryhmissä tekemä arkielämän tiedonhankinta palvelee heidän media- ja informaatiolukutaitojen oppimistaan.

LÄHTEET

Agosto, D. E. & Hughes-Hassell, S. 2005. People, pages, and questions: an investigation of the everyday life information-seeking behaviors of urban young adults. *Library & Information Science Research* 27 (2), 141–163. Saatavilla ScienceDirect-tietokannasta: <<http://www.sciencedirect.com>> (käytetty 11.11.2015).

Agosto, D. E. & Hughes-Hassell, S. 2006. Toward a model of the everyday life information needs of urban teenagers. Part 1: theoretical model. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 57 (10), s. 1394–1403. Saatavilla Wiley Online Library -tietokannasta: <<http://onlinelibrary.wiley.com>> (käytetty 11.11.2015).

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Neljäs, uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Attfield, S. & Dowell, J. 2003. Information seeking and use by newspaper journalists. *Journal of Documentation* 59 (2), s.187–204. Saatavilla Emerald -tietokannasta: <<http://www.emeraldinsight.com>> (käytetty 11.11.2015).

Bernier, A. 2007. Introduction: "Not broken by someone else's schedule: On joy and young adult information seeking". Teoksessa Chelton, M. K. & Cool, C. (ed.) *Youth information-seeking behavior II: context, theories, models, and issues*. Lanham: Scarecrow Press, xiii–xxviii.

Chelton, M. K. & Cool, C. 2004. Introduction. Teoksessa Chelton, M. K. & Cool, C. (ed.) *Youth information-seeking behavior: theories, models and issues*. Lanham: Scarecrow Press, vii–xiii.

Hartel, J. 2003. The serious leisure frontier in library and information science: hobby domains. *Knowledge Organisation* 30 (3/4), 228–238. <http://works.bepress.com/jenna_hartel/32> (käytetty 11.11.2015).

Heino, H. 2015. Kohti innostavaa mediakasvatusta nuorisotyössä. Tampereen yliopisto. Viestinnän, median ja teatterin yksikkö. Mediakasvatus. Pro gradu -tutkielma. <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201502191125>> (käytetty 11.11.2015).

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki University Press.

Koh, K. 2011. Proposing a theoretical framework for digital age youth information behavior building upon radical change theory. Doctoral dissertation. The Florida State University. Electronic theses, treatises and dissertations. Paper 2849. <<http://diginole.lib.fsu.edu/etd/2849>> (käytetty 11.11.2015).

Koh, K. 2013. Adolescents' information-creating behavior embedded in digital media practice using Scratch. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 64(9), 1826–1841. Saatavilla Wiley Online Library -tietokannasta: <<http://onlinelibrary.wiley.com>> (käytetty 11.11.2015).

Kotilainen, S. & Rantala, L. 2008. Nuorten kansalaisidentiteetit ja mediakasvatus. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 89.

Kuhlthau, C. C. 2004. *Seeking meaning: A process approach to library and information services*. 2nd ed. Westport: Libraries Unlimited.

Lundvall, A., Linna, E., Fedotoff, J. & Pietilä, M. (toim.) 2013. Me tehdään mediaa: Ideoita ja käytänteitä nuorten toimituksiin nuorten tieto- ja neuvontatyössä. Nuorten tieto- ja neuvontapalvelu. <<http://www.koordinaatti.fi/sites/default/files/Me-tehdään-mediaa-nettiversio.pdf>> (käytetty 11.11.2015).

Lundvall, A. 2014. Concept and practices of youth media participation – Case: youth editorial board Painovirhe. Jyväskylän yliopisto. Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos. Digitaalinen kulttuuri. Pro gradu -tutkielma. <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201403171354>> (käytetty 11.11.2015).

McKenzie, P. 2003. A model of information practices in accounts of everyday-life information seeking. *Journal of Documentation* 59(1), 19–40. <http://publish.uwo.ca/~pmckenzi/McKenzie_J.Doc_2003.pdf> (käytetty 11.11.2015).

Meyers, E. M., Fisher, K. F. & Marcoux, E. 2009. Making sense of an information world: the everyday-life information behavior of preteens. *Library Quarterly* 79 (3), 301–341. Saatavilla JSTOR-tietokannasta: <<http://www.jstor.org>> (käytetty 11.11.2015).

Nuorisolaki 27.1.2006/72.

Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino.

Pietilä, I. 2010. Ryhmä- ja yksilöhaastattelun diskursiivinen analyysi. Kaksi aineistoa erilaisina vuorovaikutuksen kenttinä. Teoksessa Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino.

Selkälä, E. 2006. Sanomalehtitoimittajan tiedonhankinta jutun kirjoittamiseksi. Tampereen yliopisto. Informaatiotutkimuksen laitos. Informaatiotutkimus. Pro gradu -tutkielma. <<http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-16276>> (käytetty 11.11.2015).

Todd, J. R. & Edwards, S. 2004. Adolescents' information seeking and utilization in relation to drugs. Teoksessa Chelton, M. K. & Cool, C. (ed.) Youth information-seeking behavior: theories, models and issues. Lanham: Scarecrow Press, 353–397.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Wilson, T. D. 2000. Human information behavior. *Informing Science* 3 (2), 49–55.
<<http://www.inform.nu/Articles/Vol3/v3n2p49-56.pdf>> (käytetty 11.11.2015).

YALSA Young Adult Library Services Association. 2011. National research agenda on libraries, teens & young adults. <<http://www.ala.org/yalsa/guidelines/research/researchagenda>> (käytetty 11.11.2015).

LIITE 1: HAASTATTELURUNKO

Ennen haastattelun alkua kerron mistä ryhmähaastattelussa on kyse, vastaan mahdollisiin kysymyksiin ja kerron nauhoittavani keskustelun.

1) Taustatiedot

- Kaikki kertovat nimensä ja ikänsä nauhalle.
- Milloin ja miksi kukin on tullut mukaan mediaryhmän tai toimituksen toimintaan? *Esim. opiskeleeko media-alaa tai on sillä työskentelystä kiinnostunut?*
- Millaisia juttuja jokainen tekee ryhmässä mieluiten? *Esim. videoita, lehtiartikkeleita, arvosteluja, blogitekstejä...*

2) Juttujen ja projektien esittely

- Kuvaillaan yhteisesti toteutettua projektia. Kuinka moni osallistui? Miten roolit jaettiin, kuka teki mitäkin?

TAI

Osallistujat, jotka eivät ole olleet mukana yhteisessä projektissa, valitsevat yhden jutun (artikkelin, videon yms.), jonka ovat viime aikoina mediaryhmässä tai toimituksessa toteuttanut ja kuvailevat lyhyesti, mitä se käsitteli.

- Kuinka kauan juttujen tekemiseen meni aikaa? Onko projekti jo valmis vai jatkuuko tekeminen? *Huom. vaiheet: aloitus, valmistelu ja esitys*

3) Aloitusvaihe: tiedonhankinta, tiedonkäyttö ja tiedon jakaminen

- Mitä kysymyksiä ja tiedontarpeita tässä vaiheessa heräsi?
- Mistä lähteistä tietoa etsittiin vastauksia kysymyksiin? Missä ja miten lähteille hakeuduttiin? *Esim. verkkosivut (mitkä), lehdet, kirjat, ryhmän muut jäsenet, ryhmän ohjaajat, ulkopuoliset ihmiset; harrastuspaikassa, kotona, koulussa, kirjastossa, jossain tapahtumassa; sähköpostilla, viestillä, puhelimitse, kasvotusten*
- Etsittiinkö tietoa yhdessä vai esiintyikö tämän osalta ryhmässä työnjakoa? Jos esiintyi, miten työnjaosta sovittiin ja miten yhdessä tehty tiedonhankinta onnistui?
- Mistä syistä nämä lähteet valittiin?
- Löytyikö valituista lähteistä tarvittu tieto? Jos ei, miten edettiin?

- Miten löydettyä tietoa hyödynnettiin juttua varten?
- Miten muut mediaryhmän tai toimituksen jäsenet sekä ohjaajat vaikuttivat jutun tekemiseen?
- Miten jutun edistymisestä jaettiin tietoa ryhmässä? Onko järjestetty yhteisiä tapaamisia ja onko niistä ollut hyötyä projektin etenemisen kannalta?

4) Valmisteluvaihe: tiedonhankinta, tiedonkäyttö ja tiedon jakaminen

- *Toistetaan edellisen kohdan kysymykset valmisteluvaiheen osalta.*

5) Esitysvaihe: tiedonhankinta, tiedonkäyttö ja tiedon jakaminen

- *Toistetaan edellisen kohdan kysymykset esitysvaiheen osalta.*

6) Arviointi

- Mikä oli motivoivinta, kiinnostavinta tai ilahduttavinta jutun tekemisessä?
- Mitä ongelmia kohdattiin projektien aikana? Miten niistä selvittiin? Mikä oli vaikeinta?
- Kuinka tyytyväisiä valmiisiin juttuihin ollaan? Onko lopputulos toivottu?

7) Julkaiseminen

- Missä valmiit videot, artikkelit ym. on julkaistu/julkaistaan? Miten julkaisukanava vaikutti tekemiseen? *Oliko rajoituksia esim. sanamäärän, videon keston tai valmistumisen aikarajan suhteen, vai saiko kaiken päättää itse? Jos käytössä on eri julkaisukanavia, keskustelun eroista niiden välillä.*

8) Lopetus

- Palaute keskustelusta: millaista oli olla mukana ryhmähaastattelussa?
- Onko jotain lisättävää asiaa, josta ei ole vielä keskusteltu?